

Handläggare
Anna Boman, Ann-Mari Bromberg, Fanny Adebrink, Maria Bryant,
Anette Kilander och Ewa Norrström

Diarienummer
2017UTN/0230

Avdelning styrning och kvalitet

Utbildningsnämnden

Rapporter om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 16/17

Förslag till beslut

- 1) Rapporterna om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 godkänns.
- 2) Huvudmannens utvecklingsinsatser enligt respektive rapport fastställs.

Beslutsnivå

Utbildningsnämnden.

Bakgrund

Det systematiska kvalitetsarbetet styrs av 4 kapitlet i skollagen och Skolverkets allmänna råd *Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*. Huvudmannen och enheterna är skyldiga att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Värmdö kommun är huvudman och utbildningsnämnden fullgör kommunens uppgifter och skyldigheter som ankommer på huvudmannen för skollagsstyrd verksamhet i kommunal regi, förutom vuxenutbildningen. När begreppet huvudman används i texten åsyftas det ansvar som åligger utbildningsnämnden i enlighet med detta. När begreppet Värmdö används i rapporterna syftar det på Värmdö kommun som huvudman. Denna rapport redogör för analys och planerade utvecklingsinsatser på huvudmannanivå för de kommunala enheterna inom verksamhetsformerna förskolan, fritidshemmet, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan och gymnasiet.

Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning. Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Begreppet måluppfyllelse som används i rapporten har att göra med hur väl verksamheten uppnår de nationella målen.

Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att utveckla kvaliteten i alla skolformer och fritidshemmet.

Det systematiska kvalitetsarbetet omfattar fyra steg: uppföljning, analys, planering av utvecklingsinsatser och genomförande.

Diarienummer
2017UTN/0230

Rapporter om systematiskt kvalitetsarbete för läsåret 2015/16 beslutades av utbildningsnämnden för grundsärskola 2016-12-08, fritidshemmet 2017-02-09, förskola och gymnasieskola 2017-03-23 samt förskoleklass och grundskolan 2017-04-27.

Ärendebeskrivning

Värmdö kommun utarbetade under våren 2016 en struktur för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Uppföljningen omfattar följande områden:

- Förutsättningar och organisation
- Utveckling och lärande/Kunskaper
- Trygghet
- Särskilt stöd
- Elevgrupperna och miljön (endast fritidshemmet)
- Elevhälsa (gäller inte förskola och fritidshemmet)
- Studie- och yrkesvägledning (gäller grundskola, grundsärskola och gymnasiet)
- Systematiskt kvalitetsarbete

Uppföljningen inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete kommer framledes att utökas för de olika skolformerna (exklusive vuxenutbildningen) och fritidshemmet. När uppföljning och analys är genomförd beslutas och genomförs utvecklingsinsatser baserade på identifierade områden.

Verksamheten följs upp utifrån:

- Nyckeltal
- Kundundersökning (VÅGA VISA¹)/elevenkäten (gemensam i Stockholms län)
- Verksamhetens egen beskrivning och analys av måluppfyllelse inom ovanstående områden.
- Granskning av dokument

Analysen som genomförts omfattar kommunens resultat över tre år eller fyra år (vilka trender framkommer), jämförelse av elevresultat med länet/riken alternativt genomsnitt på kundundersökningen/elevenkäten samt variationer av resultaten mellan enheterna.

Utifrån en analys av resultaten föreslås följande utvecklingsinsatser för huvudmannen:

För samtliga skolformer kommer huvudmannen att utveckla resultatdialogerna med kollegialt lärande för att fortsätta utveckla och öka kvalitén i det systematiska kvalitetsarbetet. Utvecklingen ska även omfatta bedömning av måluppfyllelse och öka likvärdigheten.

Utvecklingsinsatser per skolform:

Förskola

- Utveckla en gemensam metod för bedömning av måluppfyllelse på enhets- och

---

¹ Kundundersökningen sker i samverkan med nio andra kommuner i Stockholms län.

Diarienummer
2017UTN/0230

huvudmannanivå inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

- Fortsätta att följa och stödja enheterna i arbetet med särskilt stöd för att öka likvärdigheten.

Fritidshem

- Utveckla lärmiljöerna till att utöver trygghet och utbud av aktiviteter stötta elevernas lärande och utveckling av förmågor.
- Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för uppföljning och analys av verksamheten.

Förskoleklass

- Vidareutveckla språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

Grundskola

- Inom ramen för forskningsprogrammet ”Inkluderande lärmiljöer” kommer utveckling att genomföras avseende elevernas studiemotivation, andel elever som uppnått kunskaper i alla ämnen och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll.
- Fortsatt uppföljning av implementeringen av digital elevakt och stödja enheterna i arbetet med särskilt stöd för att öka likvärdigheten

Grundsärskola

- Inom ramen för forskningsprogrammet ”Inkluderande lärmiljöer” kommer utveckling att genomföras avseende elevernas studiemotivation, andel elever som uppnått kunskaper i alla ämnen och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll.

Gymnasium

- Fortsatt uppföljning av gymnasiernas utvecklingsinsatser gällande arbetet för att främja lust att lära och inflytande över undervisningen
- Implementering av digital elevakt på G2 och stöd till enheten i arbetet med särskilt stöd

Bedömning

Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att utveckla kvaliteten i samtliga skolformer och fritidshemmet. Föreslagna utvecklingsinsatser utgår från en analys av förskolans, fritidshemmets, förskoleklassens, grundskolans, grundsärskolans och gymnasieskolans resultat. Utvecklingsinsatserna avser att utveckla verksamheten.

Ekonomiska konsekvenser

Utvecklingsinsatserna ryms inom ram för budget 2018.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut innebär inga kända konsekvenser för miljön.

Diarienummer
2017UTN/0230

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut innebär inga kända konsekvenser för medborgarna.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut syftar till att öka kvaliteten i utbildningen för barn och elever.

Ärendets beredning

Resultaten i respektive rapport om systematiskt kvalitetsarbete har förankrats i förskolechefgruppen och rektorsgrupperna.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Biläggs/Biläggs ej
1	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 Fritidshemmet	Biläggs
2	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 Gymnasieskolan	Biläggs
3	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 Förskoleklass	Biläggs
4	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 Grundsärskolan	Biläggs
5	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 Förskolan	Biläggs
6	Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17 Grundskolan	Biläggs

Sändlista för beslutsexpediering

Förskolechefer kommunala förskolor (Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17
Förskolan)

Rektorer kommunala grundskolor (Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17
Fritidshemmet, Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17
Förskoleklass och Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17
Grundskolan)

Rektorer gymnasieskolor (Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17
Gymnasieskolan)

Rector för Kullsvedsskolan grundsärskola (Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2016/17
Grundsärskolan)

Diarienummer
2017UTN/0230

Pia Andersen
Chef kultur- och utbildningssektorn

Mats Lundström
Skolchef

VÄRMDÖ KOMMUN

Handläggare

Anna Boman, Ann-Mari Bromberg, Fanny Adebrink, Maria Bryant,
Jane Jonsson-Syrén och Ewa Norrström

Diarienummer

2017UTN/0230

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2016/2017

Fritidshemmet

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	4
3	Områden.....	5
3.1	Förutsättningar och organisation.....	6
3.2	Kunskaper	9
3.3	Trygghet	13
3.4	Elevgrupperna och miljön	17
3.5	Områdesanalys elevgrupperna och miljön ...	Error! Bookmark not defined.
3.6	Särskilt stöd.....	18
3.7	Systematiskt kvalitetsarbete	20

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och bedrivs på huvudmanna- och förskole/skolnivå. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning.

Värmdö kommun har tio kommunala fritidshem.

Rapporten bygger på statistik från Skolverkets databas Siris, skolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet samt urval av påstående ur kommunens kundundersökning inom ramen för VÅGA VISA till föräldrar med barn i förskoleklassen, elever i årskurs 3 och 5/6.

Diagrammen i rapporten visar resultat för ett- till fyraårsserier. Skälet är att offentlig statistik för indikatorer presenteras vid olika tidpunkter under året. Vissa indikatorer i kundundersökningen är nya och statistik kan saknas för föregående år. De resultat som redovisas i diagrammen från kundundersökningen visar andel som håller med påståendet.

Områdena för föreliggande rapport om systematiskt kvalitetsarbete för fritidshemmet är:

- förutsättningar och organisation
- kunskaper
- trygghet
- elevgrupperna och miljön
- särskilt stöd
- systematiskt kvalitetsarbete

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

Beskrivningarna av hur verksamheten arbetar mot de nationella målen har utvecklats i fritidshemmen inom alla områden jämfört med föregående år.

Resurserna fördelas i samtliga fritidshem genom att elevernas förutsättning och behov beaktas i personalfördelningen. Personalfördelning och hur lokaler kan nyttjas påverkar rektors fördelning av resurser.

Skolorna har svårt att rekrytera och andelen utbildad personal i fritidshemmet är låg på samtliga skolor. En stor utbildningsinsats pågår under detta läsår.

Verksamheten behöver följas upp, analysera resultaten och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Detta för att synliggöra hur verksamhetens resultat förhåller sig till de övergripande målen i läroplanens andra del.

Fritidshemmets uppdrag att komplettera utbildningen ställer höga krav på tätt samarbete och gemensamma processer med skolan. Läroplanerna för de skolformer som fritidshemmet ska komplettera ska gälla även för fritidshemmet. Fritidshemmet kan genom en annan metodik medverka till att skolans kunskapsmål uppnås. Denna koppling är inte synlig i fritidshemmens beskrivningar. Där det särskilda stödet beskrivs är det främst utifrån möjligheten att ta del av samtliga aktiviteter och det sociala sammanhanget.

I enlighet med de nationella målen har flertalet av fritidshemmen en trygg miljö för eleverna. Resultaten visar att 89-100% av eleverna i år 3 känner sig trygga i fritidshemmet. Arbetet för förebyggande av kränkande behandling samt arbetet för att främja likabehandling behöver fortsätta utvecklas.

I enlighet med de nationella målen har flertalet av fritidshemmen en lärmiljö som stödjer ett varierande utbud av aktiviteter i form av lek, rörelse och skapande inomhus och utomhus. Fritidshemmen behöver utveckla sina rutiner för vad som styr indelning av elevgrupper utifrån elevernas behov och elevernas utveckling mot de nationella målen. Bedömningen görs att fritidshemmen behöver arbeta med att utveckla sina lärmiljöer så att de stödjer eleverna i sitt lärande och utveckling av förmågor och samverkan med förskoleklassen och grundskolan om elevernas måluppfyllelse.

Utifrån de nationella målen för systematiskt kvalitetsarbete behöver fritidshemmens uppföljning och analys fortsätta att utvecklas. Utvecklingsarbetet ska främst omfatta dokumentation, uppföljning och analys av elevernas utveckling av förmågor och lärande både i det vardagliga arbetet och på övergripande nivå. Fritidshemmens systematiska arbete behöver utvecklas så att det omfattar såväl pedagoger som elever och vårdnadshavare skall ges möjlighet till delaktighet. Analys av fritidshemmets egna arbetsprocesser och bedömning av måluppfyllelse inom området behöver utvecklas.

2.1 Utvecklingsinsatser

Vissa av de utvecklingsinsatser som utbildningsnämnden beslöt efter kvalitetsrapporten för läsåret 2015/16 som presenterades våren 2017 pågår fortfarande enligt plan. I tabellen nedan sammanfattas dessa utvecklingsinsatser och deras status.

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Strategier för att stärka rekrytering och kompetensförsörjning av fritidshemspersonal	▶ Pågående	Kompetensförstärkning pågår. Vid revidering av rekryterings- och kompetensförsörjningsstrategi kommande år ska fritidshemmet lyftas in.
Kompetensutveckling för arbetslagsledare/fritidshemsansvariga	▶ Pågående	Utvecklingsprogram inriktat mot att driva fritidshemsutveckling startade 24/8 2017 och pågår t o m mars 2018
Vidareutveckla uppföljningen av fritidshemmen inom det systematiska kvalitetsarbetet	✓ Avslutad enligt plan	Utveckling av Stratsys och utveckling av frågor till enheterna rörande fritidshem har genomförts
Uppföljning av fritidshemmens verksamhet i form av resultatdialoger mellan huvudmannen och respektive rektor	▶ Pågående	Resultatdialoger har genomförts för 15/16, pågår för 16/17 men formen fortsätter att utvecklas

Utvecklingsinsatser 2017/18

Den pågående insatsen resultatdialoger behöver preciseras utifrån vad som framkommer i denna rapport. Två ytterligare insatser föreslås:

- Utveckla lärmiljöerna till att utöver trygghet och utbud av aktiviteter stötta elevernas lärande och utveckling av förmågor.
- Utveckla det systematiska kvalitetsarbetet för uppföljning och analys av verksamheten.
- Utveckla resultatdialogerna med kollegialt lärande för att fortsätta utveckla och öka kvalitén i det systematiska kvalitetsarbetet. Utvecklingen ska även omfatta bedömning av måluppfyllelse och öka likvärdigheten.

3 Områden

I redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet har enheterna fått besvara utvalda frågor som har formulerats utifrån bestämmelser som gäller för området. Under varje område analyseras statistiska mått utifrån förändring av tid, resultatspridning mellan enheterna och jämförelse med genomsnitt i VÅGA VISA-kommunerna/kommungruppen/Stockholms län/riket.

Rapporten utgår även från enheternas beskrivningar av sin verksamhet. I analys och bedömning av måluppfyllelse redogörs för i vilken omfattning det framkommer i beskrivningarna om och hur verksamheten arbetar inom området. Analysen och bedömning och av måluppfyllelse utgår från vad som framkommit i beskrivningarna. När en beskrivning saknas kan enheten ha ett fungerade arbete även om det inte beskrivs.

3.1 Förutsättningar och organisation

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser efter elevernas förutsättningar och behov. För utbildningen ska det finnas de lokaler som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.¹

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.²

Vid planeringen och genomförandet av verksamheten behöver personalen utgå från både individens och gruppens behov samt en samverkan mellan fritidshemmet, förskoleklassen, skolan och hemmet.³

En hög andel av kommunens elever är inskrivna i fritidshemmet. I de lägre årskurserna, elever 6-9 år är 94,2% inskrivna i fritidshemmet. Skolorna redovisar att det är i årskurs 3 som elever skrivs ut och i gruppen 10-12 år är 43,9% av kommunens elever inskrivna.

Flertalet fritidshem redovisar att personalresurserna fördelas utifrån de behov de har i elevgruppen. Elever i behov av särskilt stöd tas hänsyn till i planeringen av verksamheten samt i planeringen av personalfördelning.

Ett par av fritidshemmen beskriver att de större barnen behöver egen verksamhet och ett fåtal fritidshem kommenterar detta med att de ser det som en utmaning att behålla de äldre elevernas motivation att närvara på fritids samt att det är viktigt att de äldre barnen har egen verksamhet. Cirka hälften av fritidshemmen menar att de behöver utveckla fritidsverksamheten för barn 10-12 år för att de ska fortsätta närvara. Cirka hälften av fritidshemmen påpekar att resursfördelningen medför att personaltätheten är lägre i fritidshemsverksamheten för de äldre barnen, åldersgruppen 10-12 år. Övriga fritidshem har inte redovisat resursfördelningen mellan fritids olika åldersgrupper.

Ungefär hälften av fritidshemmen redovisar att de använder klassrum för fritidshemsverksamheten. Lokalerna avdelas i flertalet fritidshem för förskoleklass i en avdelning och de äldre barnen i en annan. Detta handlar främst om att fritidshemmen ser att tryggheten ökar för förskolebarnen om verksamheten planeras så.

Det är vanligt att fritidshemmen delar lokaler med förskoleklassen eller skolan. En förutsättning för att kunna ha flera verksamheter i gemensamma lokaler är att personalen i de olika verksamheterna, under ledning av rektorn, kommer fram till en överenskommelse om hur och när lokalerna kan utnyttjas under olika delar av dagen och under lov.⁴

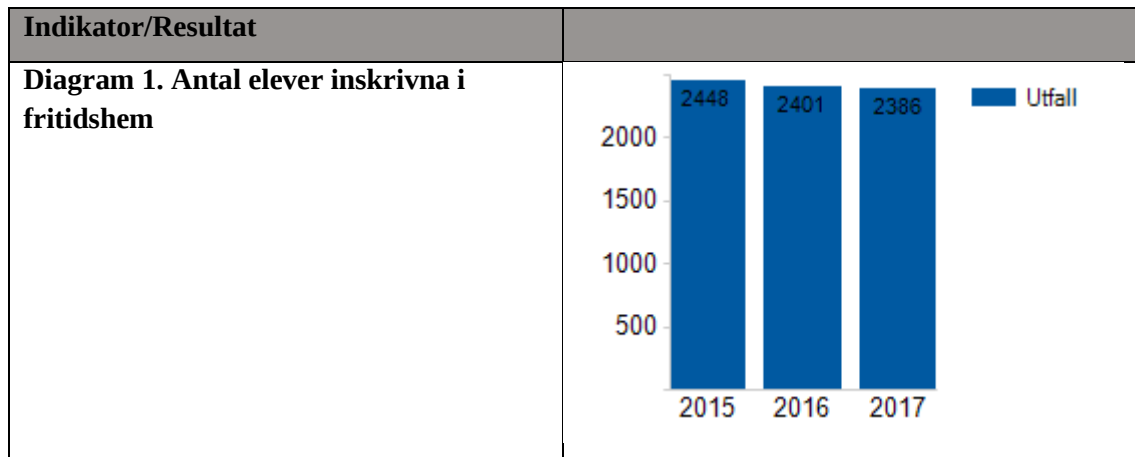
¹ Skollagen 2 kap. 10 och 35 §§

² Skollagen 2 kap. 13 §. Undantag för bestämmelsen finns i samma kapitel 17 och 18 §§ där de bl.a. görs undantag för lärare i modersmål.

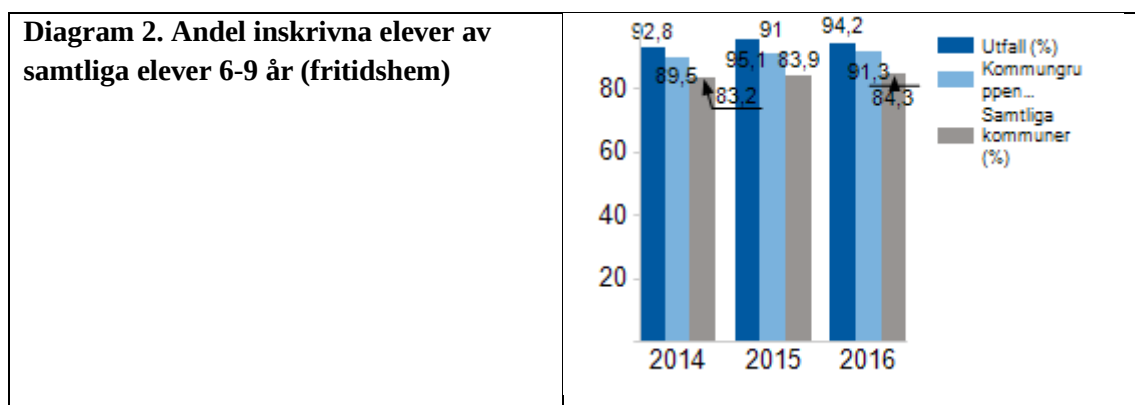
³ Skolverket, 2014, *Allmänna råd med kommentarer om fritidshemmet*.

⁴ Skolverket, 2014, *Allmänna råd med kommentarer om fritidshemmet*.

Fritidshemmen redovisar att lokalerna styr hur verksamheten i fritidshemmen utformas. Överblicken över lokalerna styr vilka aktiviteter som kan erbjudas. Ett par fritidshem ser detta som begränsande i deras arbete mot de nationella målen.

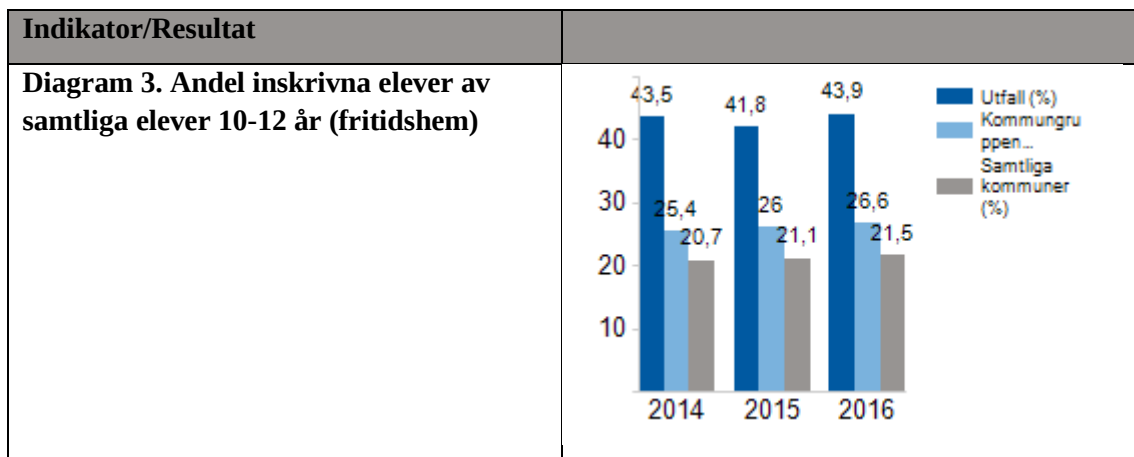

Diagrammet ovan visar att elevantalet har sjunkit något sedan föregående år.

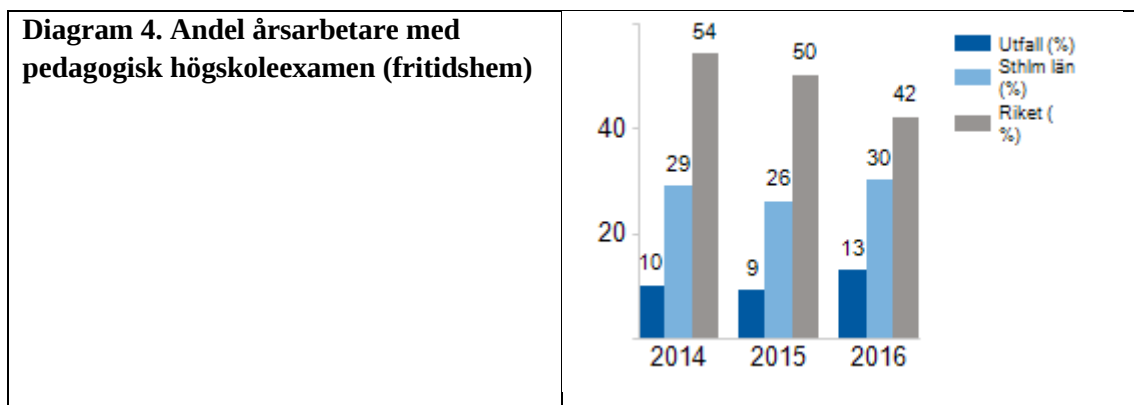

Diagrammet ovan visar att i Värmdö kommuns grundskolor är det högre andel inskrivna elever i åldern 6-9 år än i kommungruppen och riket. Andelen inskrivna elever har minskat något. Flertalet fritidshem har över 90 % av alla elever inskrivna i fritidshemmet. Några har 100 % av alla elever 6-9 år inskrivna i fritidshemmet.

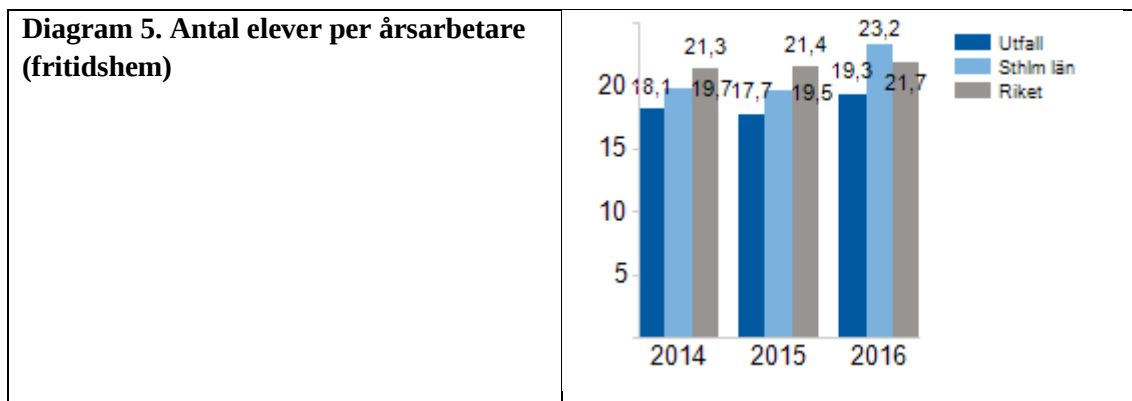

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har en högre andel elever inskrivna i fritidshemmet än i kommungruppen och riket. Andelen elever minskade något 2015, för att öka till 2014 års nivå 2016. Andelen elever 10-12 år inskrivna i fritidshemmet varierar från cirka en fjärdedel till knappt hälften.

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har betydligt lägre andel personal med pedagogisk högskoleexamen än Stockholms län och riket. Diagrammet visar att Värmdö kommuns andel personal med högskoleutbildning i fritidshemmet har ökat något.

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har lägre antal elever per årsarbetare i fritidshemmet än riket och Stockholm län. Värmdö har högre personaltäthet än Stockholms län och riket.

Områdesanalys förutsättningar och organisation

Resurserna fördelas i samtliga fritidshem genom att elevernas förutsättning och behov beaktas i personalfördelningen. Fritidshem kan ha olika förutsättningar för att klara uppdraget. Personalfördelning och hur lokaler kan nyttjas påverkar rektors fördelning av resurser.

För att kunna tillhandahålla lämplig kompetensutveckling i förhållande till fritidshemmets uppdrag och behov är det nödvändigt att huvudmannen fortlöpande kartlägger och analyserar kompetensutvecklingsbehovet i nära samarbete med verksamheternas ledning och personal.⁵

De utvecklingsinsatser som fritidshemmets rapporter sammanfattar handlar till största del om personalens utbildning. Skolorna har svårt att rekrytera och andelen utbildad personal i fritidshemmet är låg på samtliga skolor. En stor utbildningsinsats pågår under detta läsår.

Lokalerna påverkar hur fritidshemmets verksamhet utformas och verksamheten finns ofta i samma lokaler som skolverksamheten. Fritidshemmen kan erbjuda olika typer av aktiviteter även om någon menar att detta begränsas av faktorer som överblickbarhet över lokalerna.

3.2 Kunskaper

Det är viktigt att huvudmannen, rektorn och personalen i fritidshemmet är förtrodda med fritidshemmets uppdrag för att kunna arbeta målstyrt. När personalen planerar verksamheten ska de utgå från uppdraget som det formuleras i skollagen och i läroplanen, samt utifrån en inventering av den aktuella elevgruppens behov och intressen.⁶

Genom att arbeta på ett sådant sätt finns förutsättningar att bedriva en verksamhet som bygger på ett systematiskt kvalitetsarbete.⁷

Undervisningen i fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda eleverna en meningsfull fritid. Detta ska ske genom att undervisningen tar sin utgångspunkt i elevernas behov, intressen och erfarenheter, men också att eleverna kontinuerligt utmanas ytterligare genom att de inspireras till nya upptäckter. I undervisningen ska eleverna erbjudas en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer som integrerar omsorg och lärande.⁸

---

⁵ Skolverket, 2014, *Allmänna råd för fritidshem*

⁶ Skolverket, 2014, *Allmänna råd för fritidshem*

⁷ Skolverket, 2012, *Allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*

⁸ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, (Lgr11)

Flertalet av fritidshemmen arbetar för elevinflytande och elevmedverkan i sin verksamhet. Ungefär hälften av fritidshemmen beskriver att de planerar aktiviteter tillsammans med eleverna på olika sätt. I dessa forum får eleverna möjlighet att ge förslag till aktiviteter i fritidshemmet.

Fritidshemmen lyfter fram att de har gemensam planering med förskoleklass/grundskolan, i flertal skolor årskursplanering, där fritidshemmet ansvarar för praktiska moment i undervisningen, kopplat till teman och områden under dagen.

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.⁹

Fritidshemmet ska i samverkan med grundskolan stimulera elevernas måluppfyllnad. Ett par fritidshem använder teman från skolan och arbetar vidare med dem utifrån fritidshemmets uppdrag. Ett par fritidshem lyfter fram att de har möjlighet att arbeta med mindre grupper på ett annat sätt än grundskolan. Ett par fritidshem arbetar med fritids i skolan eller förlängd skoldag.

I den kvalitativa analysen av verksamheten redovisar fritidshemmen att lust att lära nära kopplas samman med faktorer som trygghet och arbetsro, elevers delaktighet samt vikten av att tillvarata elevernas intressen. Ett par fritidshem genomför regelbundna utvärderingar som underlag för hur aktiviteter väljs. Utifrån de redovisade indikatorerna kan vi utläsa att eleverna tycker att de får prova på många olika aktiviteter i fritidshemmet. Föräldrar i förskoleklassen svarar att de anser fritidsverksamheten vara stimulerande för deras barn.

Undervisningen ska ta tillvara elevernas nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för och sin förmåga att kommunicera med olika språkliga uttrycksformer. Dessutom ska undervisningen sträva efter att på olika sätt skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda både svenska och sitt modersmål. Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att skapa och uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer. På så sätt ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att kunna tänka, lära och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften.¹⁰

Ungefär hälften av kommunens fritidshem arbetar med att kommunicera med olika språkliga uttrycksformer genom exempelvis att skapa film, att uttrycka sig genom dans, sång, drama och lek. Ett par skolor redovisar att de använder digitala verktyg i fritidshemsverksamheten med syfte att låta eleverna arbeta även digitalt med olika estetiska uttryck. Några skolor har inte redovisat hur de arbetar med språket i fritidshemmet och någon skola redovisar att det är ett utvecklingsområde att skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda även sitt modersmål.

---

⁹ Skollagen kapitel 1, 4 §

¹⁰ Lgr11

Det finns ingen enhetlig bild över hur detta organiseras på skolorna. Någon skola talar om att samtala kring bilder, en annan om sång och dans på olika språk samt möjligheten att läsa på sitt modersmål nämns. Någon skola anger att det finns ett etablerat samarbete med modersmålslärare.

Vidare ska undervisningen bidra till att utveckla elevernas intresse för och kunskaper om natur, teknik och samhälle genom att ge dem möjligheter att utforska, ställa frågor kring och samtala om företeelser och samband i omvärlden.¹¹

Fler än hälften av fritidshemmen anger att de arbetar med olika aktiviteter kopplade till att området. Dessa aktiviteter handlar om att bygga med olika material, utflykter i samhället och naturen.

Undervisningen ska också ge eleverna möjlighet att använda matematik för att beskriva omvärlden och lösa vardagliga problem.¹²

Det framgår av beskrivningarna att ett fåtal fritidshem arbetar med matematik utifrån de arbetsområden som eleverna arbetar med i skolan. Ungefär hälften av fritidshemmen beskriver att matematiken ingår i fritidshemmets aktiviteter som exempelvis, baka, spela spel, konstruera, schackfyran. Ett par skolor beskriver att de anser detta vara ett utvecklingsområde.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att få delta i fysiska aktiviteter och vistelse i olika naturmiljöer. Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla ett intresse för att vara fysiskt aktiva. Vidare ska undervisningen bidra till en förståelse för hur fysisk aktivitet och utevistelse kan påverka hälsa och välbefinnande.¹³

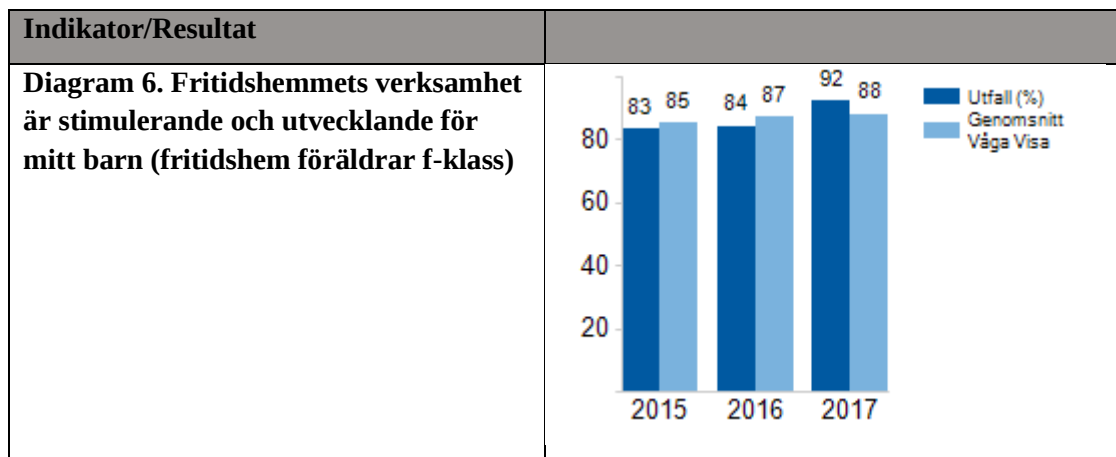
Fritidshemmen ger eleverna förutsättningar för att utveckla sin rörelseförmåga genom exempelvis rörelselekar, utomhuslekar och fritidsgymna. Detta tränas enligt rapporterna i både fri och styrd form.

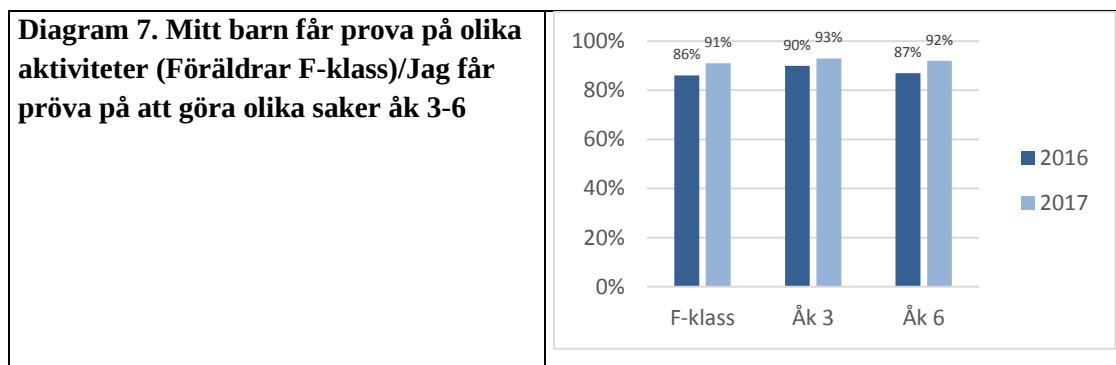
¹¹ Lgr11

¹² Lgr11

¹³ Lgr11

Diagrammet ovan visar att de redovisade fritidshemmen har högre resultat än övriga kommuner i Våga Visa. Ett par fritidshem menar att de tidigare har haft stor personalomsättning som nu stabiliserats vilket kan utläsas i högre resultat för 2017. Utfallet visar att vårdnadshavare är nöjda med verksamheten samt att resultatet har ökat sedan 2015 och 2016.

Diagrammet ovan visar att fritidshemmen har högre resultat 2017 än 2016. De äldre eleverna svarar själva på enkäten.

Områdesanalys kunskaper

Skolverkets allmänna råd för fritidshemmet påvisar vikten av att arbeta målstyrt. När personalen planerar verksamheten ska de utgå från uppdraget som det formuleras i skollagen och i läroplanen, samt utifrån en inventering av den aktuella elevgruppens behov och intressen.¹⁴

Genom att arbeta på detta sätt finns förutsättningar att bedriva en verksamhet som bygger på ett systematiskt kvalitetsarbete.¹⁵

Undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ. Flertalet fritidshem uppger att i planeringen i fritidshemmet ansvarar fritidshemspersonal för de praktiska momenten i

¹⁴ Skolverket, 2014, *Allmänna råd för fritidshem*

¹⁵ Skolverket, 2012, *Allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*

anknytning till elevernas lärande. Fritidshemmets uppgift är då att fördjupa och förtydliga med praktiska inslag. Det är dock otydligt hur planeringen går till och vilken dokumentation som görs. I det målstyrda arbetet styrs verksamheten genom mål som följs upp, utvärderas och leder till förbättringar. Detta ställer krav på egenuppföljning och ständig förbättring av metoder och resultat.

Verksamheten i fritidshemmet är målstyrt vilket innebär att man arbetar för att målen ska nås och att dessa genomsyrar verksamhetens arbetsprocesser. Fritidshemmets pedagogik kan bidra med sina kunskaper om och erfarenheter av en utforskande, laborativ och praktisk metodik och på så sätt medverka till skolans måluppfyllelse. Verksamheten behöver följas upp, analysera resultaten och utifrån det planera och utveckla utbildningen. Detta för att synliggöra hur verksamhetens resultat förhåller sig till de övergripande målen i läroplanens andra del.

Fritidshemmets lärandeuppdrag är att eleverna ska möta flera undervisningsformer. I flertalet fritidshem finns personalen med under skoldagen och ett par skolor uppger att de arbetar med samlad skoldag. Det är dock otydligt vilket ansvar fritidshemmet tar för elevernas måluppfyllelse och lärande i enlighet med läroplanen och de nationella målen. Att trygghet är en förutsättning för lärande nämns i flera av fritidshemmens rapporter däremot saknas beskrivningar för hur personalen planerar så att målsättningarna genomsyrar de arbetsprocesser som används i verksamheten.

3.3 Trygghet

Undervisningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever har en miljö som genomsyras av trygghet och studiero.¹⁶

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla goda kamratrelationer samt känna tillhörighet och trygghet i elevgruppen.¹⁷

Fritidshemmet ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.¹⁸

Ordningsregler ska finnas för fritidshemmet och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på fritidshemmet.¹⁹

Fritidshemmet ska ha en god arbetsmiljö och anordnas i en sund och säker miljö.²⁰

Cirka hälften av fritidshemmen beskriver att de arbetar för att eleverna ska utveckla goda kamratrelationer och känna tillhörighet genom medvetna och varierande gruppansättningar samt varierade aktiviteter så att alla elever får vara med. Ett par av fritidshemmen beskriver att de arbetar för att barnen ska känna trygghet genom närvarande pedagoger, till exempel pedagoger som deltar i elevernas lek, schemalagda pedagoger på raster/i särskilda utrymmen eller genom fadderverksamhet.

---

¹⁶ Skollagen 5 kap.

¹⁷ Läroplan fritidshemmet.

¹⁸ Läroplan fritidshemmet.

¹⁹ Skollagen 5 kap.

²⁰ Skollagen 5 kap 4 §, (Arbetsmiljölagen (1977:1160) 2 kap 2 §.

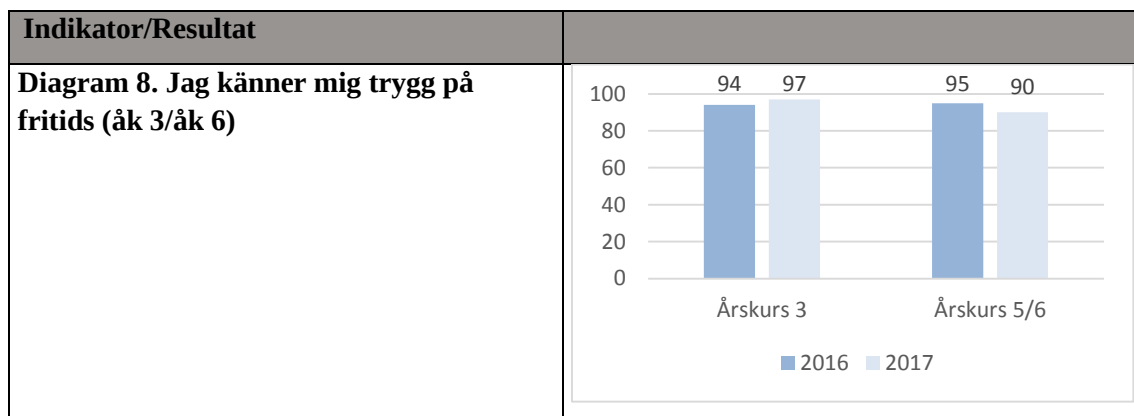
Det framkommer att flertalet av fritidshemmen arbetar med normer och värden genom att eleverna har varit delaktiga i att utforma ordningsregler/rutiner/vad som gäller på fritidshemmet. En skola beskriver att de arbetar med värdegrundsveckor, har temadagar och trygghet och trivsel samt har utarbetat trivselmål för fritidshemmet.

I flertalet av fritidshemmens redovisningar framgår att de arbetar med konflikter på ett konstruktivt sätt. Fritidshemmen beskriver till exempel olika sätt som pedagogerna stöttar eleverna med metoder och strategier för att hantera meningsskiljaktigheter, visualisera händelseförlopp och se sin egen del i en händelse.

Ungefär hälften av fritidshemmen beskriver att de arbetar för elevernas fysiska trygghet genom skyddsronder/trygghetsronder för att kartlägga och åtgärda brister. Ett par fritidshem beskriver praktiska rutiner som förvaring av saxar, timer på elprodukter och inhägnad skolgård.

Fritidshemmen säkerställer den fysiska miljön genom olika kartläggningar, arbetsmiljöronder/trygghetspromenader och enkäter.

Ett par fritidshem konstaterar att eleverna upplever sig trygga på fritidshemmet, men fritidshemmens egen bedömning av verksamhetens måluppfyllelse framgår inte i redovisningarna.

Diagrammet ovan visar att i princip alla elever upplever sig trygga i skolan. Andelen är något högre bland elever i årskurs 3 än bland elever i årskurs 6. Andelen av eleverna i årskurs 3 har ökat något sedan föregående år. Ökningen för årskurs 3 beror främst på att flera av fritidshemmen med lägre resultat 2016 har ökat sina resultat till 2017.

Upplägget för enkäten har ändrats mellan 2016 och 2017, 2016 var svarsgruppen årskurs 5 och 2017 var svarsgruppen årskurs 6. Svarsstaplarna för de olika åren representerar alltså samma elevgrupp och har minskat något från föregående år.

Andelen elever som känner sig trygga i årskurs 3 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (93 %).

Andelen elever i årskurs 6 som känner sig trygga ligger över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (80 %).

Det finns resultatspridning mellan fritidshemmen både för årskurs 3 och 6 (11 respektive 10 procentenheter).

Områdesanalys trygghet

Från föregående års rapport har huvudmannen fördjupat och förtydligat frågeställningarna och fritidshemmen har tydligare beskrivit sitt arbete. Fritidshemmen beskriver sitt arbete med kamratrelationer, normer och regler, hantering av konflikter, främja likabehandling och motverka kränkande behandling och säkerställa en god fysisk miljö. Dock behöver beskrivningarna konkretiseras ytterligare framöver och fritidshemmens egen bedömning av verksamhetens måluppfyllelse behöver framgå. Eleverna upplever sig generellt trygga på fritidshemmet.

Utifrån beskrivningarna och kundundersökningen bedöms fritidshemmen uppfylla de nationella målen om en miljö som stödjer trygghet.

3.3.1 Kränkande behandling

Fritidshemmet ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.²¹

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Anmälningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt om en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).²²

Ungefär hälften av fritidshemmen beskriver att de arbetar för att främja likabehandling och motverka kränkande behandling genom ett aktivt trygghetsteam/samarbete med Friends. De kartlägger verksamheten genom enkäter eller trygghetsvandringar/trygghetspromenader/husmodellen.

Ett fritidshem skola kartlägger även genom genomgång av anmälningar av kränkande händelser. Ungefär hälften beskriver nolltolerans mot kränkningar/konflikter där pedagogerna tar tag i händelser omedelbart. Ett par av fritidshemmen beskriver arbete med plan för att främja likabehandling och motverka kränkande behandling men hur arbetet genomförs konkretiseras inte.

41 händelser har anmälts som kränkande till huvudmannen under läsåret 2016/17. Föregående läsår redovisades anmälningarna gemensamt med grundskolans anmälningar vilket gör att någon jämförelse med tidigare läsår inte är möjlig. Antalet elever i fritidshemmet var cirka 2400 stycken. Nedan följer statistik om uppgifterna som lämnats genom anmälan.

Diagram 9

Diagram 10

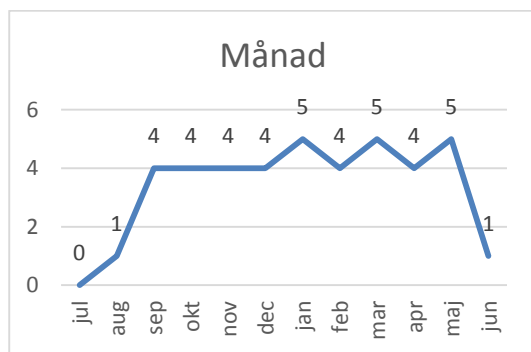
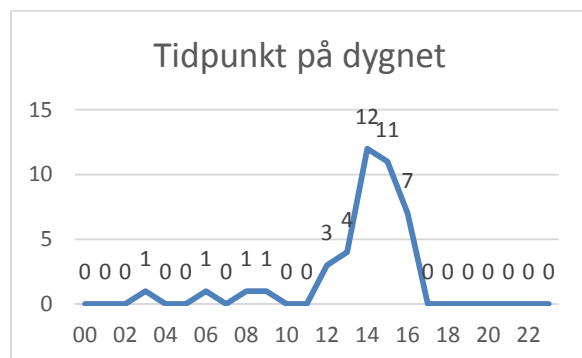
²¹ Skollagen 6 kap. 6 §, 7 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 17 §.

²² Skollagen 6 kap. 10 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 7 §.

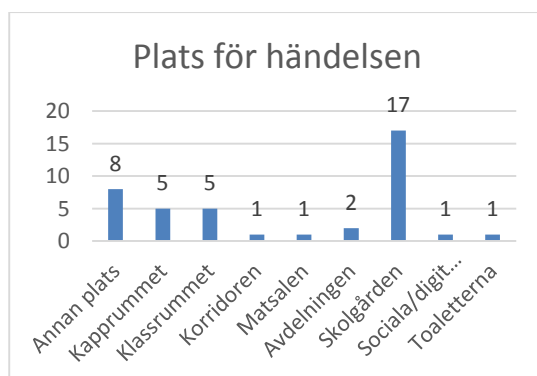

Diagrammen ovan visar att samtliga händelser som anmälts uppges ha utförts av en annan elev. Flertalet av händelserna har varit fysiska eller verbala kränkningar.

Diagram 11**Diagram 12**

Diagrammen ovan visar hur de händelser som anmälts fördelar sig över läsåret och dygnet. Händelserna är relativt jämt fördelad under den delen av läsåret och har oftast inträffat på eftermiddagen.

Diagram 13

Diagrammen ovan visar vart de anmälda händelserna inträffade. Flertalet av händelser har inträffade på skolgården.

Områdesanalys kränkande behandling

Fritidshemmen anmäler händelser inom ramen för kränkande behandling till huvudmannen. Fritidshemmen beskriver att de kartlägger verksamheten genom enkäter och ronder för att kunna förebygga kränkande händelser. Ett fritidshem beskriver att en analys av anmälningar av kränkande händelser är en del av kartläggningen. Övriga fritidshem behöver utveckla sin kartläggning genom att inkludera analys av anmälningar om kränkande händelser för att kunna planera adekvata förebyggande åtgärder.

I Värmdö kommuns fritidshem behöver arbetet med att kartlägga för att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling fortsätta att utvecklas.

3.4 Elevgrupperna och miljön

Huvudmannen se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att eleverna i övrigt erbjuds en god miljö.²³

Gruppstorlek i fritidshemmet påverkas av gruppens sammansättning såsom åldersspridning, andel nyanlända, elever i behov av extra anpassning eller särskilt stöd, personaltäthet, personalens utbildningsnivå, lokalernas storlek och utformning samt utemiljön.²⁴

I undervisningen ska elevernas erbjudas en variation av arbetssätt, uttrycksformer och lärmiljöer. Eleverna ska erbjudas rekreation och vila för hälsa och välbefinnande.²⁵

Fritidshemmet ska komplettera utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan.²⁶

Eleverna ska erbjudas en strukturerad och utvecklande undervisning som knyter an till elevernas kunskaper och erfarenheter från förskoleklassen och grundskolan.²⁷

Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda en meningsfull fritid och rekreation.²⁸

Eleverna ska erbjudas en god miljö och det ska finnas den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Fritidshemmet ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en miljö som präglas av trygghet och studiero.²⁹

Det är stor variation i fritidshemmens beskrivningar av vad som styr gruppindelning på fritidshemmet. Cirka hälften redogör för flera faktorer som påverkar gruppindelning såsom elevernas intressen/önskemål, personal eller lokaler. Ett par fritidshem har uppgivit en faktor som styr gruppindelning av eleverna. Ålder och barnens behov lyfter ett par fritidshem fram som en faktor som påverkar gruppindelningen.

²³ Skollagen (2010:800) kap. 14 9 §.

²⁴ Skollagen (2010:800) kap. 14 9 §.

²⁵ Läroplan för fritidshemmet.

²⁶ Skollagen 14 kap. 2 §.

²⁷ Fritidshemmet – ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket.

²⁸ Skollagen 14 kap. 2 §.

²⁹ SKOLFS 2014:39 Skolverkets allmänna råd för fritidshemmet.

Flertalet av fritidshemmen beskriver en varierande lärmiljö inomhus och utomhus för olika aktiviteter såsom skapande, lek, spel, pyssel, bollspel, utomhuslek eller vistelse i naturen. Flertalet av fritidshemmen beskriver att det finns utrymmen för lugn och ro inomhus. Cirka hälften beskriver även plaster för lugn och ro utomhus.

Områdesanalys elevgrupperna och miljön

Fritidshemmen beskrivs i högre grad inom området jämfört med föregående läsårs rapport.

Det är en stor variation mellan fritidshemmens beskrivningar av vilka utgångspunkter som styr indelning av elever i grupper. I beskrivningarna framkommer flertalet av de utgångspunkter som påverkar barngruppens storlek. Flertalet av fritidshemmen har få utgångspunkter när man delar in eleverna i grupper. Elevernas behov eller utveckling av förmågor som utgångspunkt när barngruppen delas upp är inte beskrivet i flertalet av fritidshemmens beskrivningar. Det framkommer inte i flertalet beskrivningar hur fritidshemmet låter elevernas utveckling mot målen i samverkan med förskoleklassen eller grundskolan påverka hur barngrupperna indelas.

Utifrån fritidshemmens beskrivningar framkommer att flertalet av fritidshemmen har en lärmiljö för ett varierande utbud av aktiviteter i form av lek, rörelse och skapande inomhus och utomhus. Utifrån de nationella målen för området framkommer det inte i beskrivningarna hur lärmiljöerna stödjer utmaningar för eleverna i sitt lärande/utveckling av förmågor. Fritidshemmen redogör inte för hur miljön stödjer en progression i eleverna lärande och utveckling eller hur lärmiljön anpassas för att stödja fritidshemmets, förskoleklassens och grundskolans gemensamma uppdrag för elevernas ökade måloppfyllelse.

3.5 Särskilt stöd

Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan, och bestämmelserna om särskilt stöd gäller även fritidshemmet. Processen om särskilt stöd ska omfatta följande steg:

- *Upptäcka: personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot de kunskapskrav som minst ska uppnås.*
- *Utreda: en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd genomförs och dokumenteras.*
- *Beslut fattas om åtgärdsprogram*
- *Uppföljning och utvärdering*

Cirka hälften av fritidshemmen har beskrivningar av alla steg i en arbetsprocess gällande elever i behov av särskilt stöd i nära samarbete med skolan. Ett par av fritidshemmen hänvisar helt till skolans process och redovisar inget specifikt om fritidshemmets arbete. Ett par av fritidshemmen har ingen beskrivning av att det finns en process av särskilt stöd.

Samtliga fritidshems arbete med särskilt stöd utgår helt från den process som skolan gjort. Detta framkommer i beskrivningarna där de finns, eller av avsaknaden av beskrivning och hänvisning till skolans process. Cirka hälften av fritidshemmen beskriver att fritidshemmet är delaktigt i hela processen, men flertalet efterlyser ökad delaktighet i hela eller delar av processen.

Ansvarsfördelningen på fritidshemmet går oftast inte att utläsa och inte heller hur dialog och information till vårdnadshavare går till. Blanketter och rutiner som fritidshemmen har tillgång till kan göra att kraven ändå uppfylls. Det som är mer oklart är hur elevhälsans kompetens används för fritidshemmet. Många fritidshem nämner inte elevhälsan som en del i det arbetet. Vilken roll elevhälsan har och hur kompetensen tas tillvara är även där oklar.

De fritidshem som beskrivit en noggrann process har beskrivit att utredningen av särskilt stöd är klasslärares/mentors ansvar. Det finns inget beskrivet vad som ska ingå i en utredning, hur elevens situation ska kartläggas, och hur en pedagogisk bedömning av stödbehov ska ske. Ibland har fritidshemspersonalen varit delaktiga i skolans utredning. Flertalet av fritidshemmen önskar större delaktighet och mer tid och samarbete med specialpedagog, samt ett par uttrycker behov av kompetensutveckling och handledning.

Flera av fritidshemmen beskriver ett välfungerande arbetssätt där det framkommer hur de anpassar verksamheten till åtgärder som beslutats i det åtgärdsprogram som upprättats i skolan.

Processen för särskilt stöd bör vara tätt sammanlänkat med området utveckling och lärande samt det systematiska kvalitetsarbetet. Denna koppling görs inte i några av fritidshemmens beskrivningar eller analyser.

Analys av området särskilt stöd saknas i majoriteten av fritidshemmens rapporter. I de fall där det finns en analys konstateras att antalet elever i behov av stöd under fritidstiden ökar, och att stödbehovet är kopplat till ökat behov av träning i att befinna sig i grupp. Ytterligare fokus behöver läggas på fritidstiden vad gäller processen särskilt stöd, och tid för ökad samverkan för personal och resurspersonal. Stödet idag är mycket kopplat till högre personaltäthet och inte tydliga åtgärder för fritidstiden i åtgärdsprogrammen. Det finns också behov av kompetensutveckling och handledning för fritidspersonal.

Områdesanalys särskilt stöd

Fritidshemmets uppdrag att komplettera utbildningen ställer höga krav på tätt samarbete och gemensamma processer med skolan. Läroplanerna för de skolformer som fritidshemmet ska komplettera ska gälla även för fritidshemmet. Fritidshemmet kan genom en annan metodik medverka till att skolans kunskapsmål uppnås. Denna koppling är inte synlig i fritidshemmens beskrivningar. Där det särskilda stödet beskrivs är det främst utifrån möjligheten att ta del av samtliga aktiviteter och det sociala sammanhanget.

Bristen på koppling mellan särskilt stöd delen i fritidshemmens beskrivningar av förutsättningar och organisation, fritidshemmens arbete med utveckling och lärande och det systematiska kvalitetsarbetet kan bero på att fritidshemsverksamheten ingår i

skolans arbete med särskilt stöd och därför inte har en egen process gällande barn i behov av särskilt stöd.

Denna avsaknad av en egen tydlig process för särskilt stöd i fritidshemmet beror troligen också på att behovet av särskilt stöd oftast upptäcks i skolan och det i de allra flesta fall då behov av särskilt stöd finns i fritidshemmet även finns i skolan. Det kan även finnas en ovana att se fritidshemmet som en särskild verksamhetsform. Eftersom bestämmelserna om särskilt stöd gäller även fritidshemmet är det av vikt att varje fritidshem kan redogöra för sin process för tillgodoseende av särskilt stöd, även om beskrivningen innebär ett tätt samarbete med skolan, och till stor del är gemensam med skolan, i alla steg.

Avsaknaden av beskrivningar tillsammans med en avsaknad av eller bristfällig analys av fritidshemmets egna bedömningar gör det svårt att i övrigt bedöma detta område. Det är inte möjligt att dra slutsatser om särskilt stöd processerna utan att väga in rapporterna i grundskolan. Två steg i processen bör dock lyftas fram särskilt: utredning och åtgärder. Dessa steg bör vara särskilt specifika för fritidshemmet då kartläggning och behov av åtgärder just utifrån den aktuella verksamheten är viktigt. Det är tydligt att dessa steg behöver utvecklas för fritidshemmen.

Utifrån kravet för området ”särskilt stöd” görs bedömningen att processbeskrivningarna behöver specificeras med fokus på fritidshemmets särskilda uppdrag och förutsättningar, och analysen behöver utvecklas.

3.6 Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.³⁰

Det systematiska kvalitetsarbetet ska omfatta: uppföljning, analys i förhållande till de nationella målen, beslut om utvecklingsinsatser, planering och genomförande.³¹

Cirka hälften av fritidshemmen beskriver att de arbetar med någon form av övergripande planeringsdokument i sina verksamheter. I cirka hälften av beskrivningarna finns tidpunkter för uppföljning på ett övergripande plan då en utvärdering av verksamheten genomförs. Ett par fritidshem beskriver planeringen i det vardagliga arbetet.

Det framkommer i cirka hälften av fritidshemmens beskrivningar att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras utifrån olika mallar, Stratsys, handlingsplaner respektive minnesanteckningar.

Några av fritidshemmen uppger att pedagogerna deltar i det systematiska kvalitetsarbetet genom att beskriva hur de arbetar. För att beskriva elevers delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet redogör cirka hälften av fritidshemmen för olika

---

³⁰ Skollagen kapitel 4.

³¹ Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, Skolverkets allmänna råd

mötesformer, så som elevråd, klassråd. Ett par fritidshem framhåller arbetet genom utvecklingssamtalen som en möjlighet för eleverna att vara delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. I fritidshemmets redogörelser framkommer att cirka hälften av fritidshemmen skapar delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet för vårdnadshavare genom föräldraråd. Ett par fritidshem beskriver att föräldrar är delaktiga via föräldramöten respektive kundundersökningen.

Områdesanalys systematiskt kvalitetsarbete

Fritidshemmens verksamhet beskrivs i högre grad inom området jämfört med föregående rapport. Eftersom beskrivningar av fritidshemmens process i det systematiska kvalitetsarbetet saknades i föregående års rapporter är en analys av hur arbetet har utvecklats jämfört med föregående år inte möjligt.

Beskrivningarna varierar mellan fritidshemmen av hur verksamheten följs upp, dokumenteras, på vilket sätt pedagoger och elever är delaktiga samt hur föräldrar ges möjlighet att delta i det systematiska kvalitetsarbetet. I flertalet av beskrivningarna framkommer att den dokumentation som görs omfattar planering eller det verksamheten kommit fram till i utvärderingen. En redogörelse av från vilket underlag en analys genomförs saknas i flertalet fritidshem både på enhetsnivå och i det vardagliga arbetet.

I beskrivningarna framkommer olika forum för möten där föräldrar ges möjlighet att delta i det systematiska kvalitetsarbetet. Det är otydligt i beskrivningar hur vårdnadshavare konkret är delaktiga.

Rutiner för dokumentation av det dagliga arbetet behöver utvecklas på fritidshemmen. Dokumentationen ska sedan vara en del av analysen av verksamheten på övergripande nivå. Fritidshemmen behöver särskilt utveckla rutinerna för hur verksamheten följer upp och analyserar sitt arbete med utmaningar och progression för elevernas lärande och utveckling av förmågor. Fritidshemmens systematiska arbete behöver utvecklas så att det omfattar såväl pedagoger som elever och vårdnadshavare skall ges möjlighet till delaktighet. Uppföljning och analys av egna arbetsprocesser och bedömning av måluppfyllelse inom området behöver utvecklas.

VÄRMDÖ KOMMUN

Handläggare

Anna Boman, Ann-Mari Bromberg, Fanny Adebrink, Maria Bryant

Diarienummer

2017UTN/0230

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2016/2017

Gymnasieskola

Innehåll

1	Inledning	3
2	Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	3
3	Områden.....	5
3.1	Förutsättningar och organisation.....	5
3.2	Kunskaper	7
3.3	Trygghet	13
3.4	Särskilt stöd.....	16
3.5	Elevhälsa	16
3.6	Studie- och yrkesvägledning	17
3.7	Systematiskt kvalitetsarbete	18

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och bedrivs på huvudmanna- och förskole/skolnivå. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning.

Värmdö kommun har två kommunala gymnasieskolor, Värmdö gymnasium (VGY) och Gustavsbergs gymnasium (G2).

Rapporten bygger på statistik från Skolverkets databas Siris, gymnasieskolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet samt urval av påstående ur Stockholms läns gemensamma elevenkät till elever i årskurs 2. Svarsfrekvensen för elevenkäten 2017 är:

Gustavsbergs gymnasium 85 %

Värmdö gymnasium 87 %

Antalet elever skiljer sig åt mellan gymnasieskolorna och Gustavsbergs gymnasium har färre elever än Värmdö gymnasium. Färre elever kan innebära större fluktuationer i data, antal elever och svar mellan åren.

Diagrammen i rapporten visar resultat för ett- till fyraårsserier. Skälet är att offentlig statistik för indikatorer presenteras vid olika tidpunkter under året. Vissa indikatorer i kundundersökningen är nya och statistik kan saknas för föregående år. De resultat som redovisas i diagrammen från kundundersökningen visar andel som håller med påståendet.

Områdena för föreliggande rapport om systematiskt kvalitetsarbete för gymnasiet är:

- förutsättningar och organisation
- kunskaper
- trygghet
- särskilt stöd
- elevhälsa
- studie- och yrkesvägledning
- systematiskt kvalitetsarbete

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

Värmdö kommun har 2016 högre andel lärare med lärarlegitimation och högre personaltäthet än både Stockholms län och riket. Gymnasieskolornas förutsättningar ser olika ut. Skolorna har olika storlek, erbjuder olika program och attraherar därigenom elever med olika förutsättningar. Gustavsbergs gymnasium har högre personaltäthet och lägre andel personal med lärarlegitimation och behörighet i ämnet än Värmdö gymnasium. Dessa olikheter kan till viss del förklara skillnader i skolornas resultat.

Gymnasiet arbetar i enlighet med de nationella målen med att fördela resurser utifrån elevernas behov och förutsättningar. Lokalerna är ändamålsenliga för skolornas utbildning.

Värmdö kommun har högre andel elever som uppnår gymnasieexamen och har högre genomsnittlig betygspoäng än Stockholms län och riket. Däremot har Värmdö kommun en lägre andel elever som upplever lust att lära jämfört med Stockholms län. Gymnasieskolornas resultat skiljer sig. Värmdö gymnasium har högre studieresultat, medan en högre andel av eleverna på Gustavsbergs gymnasium upplever lust att lära. Båda skolorna behöver dock vidareutveckla arbetet med lust att lära.

Värmdö kommun har en hög andel elever som upplever sig trygga i skolan och gymnasieskolorna arbetar i enlighet med de nationella målen med en miljö som genomsyras av trygghet för eleverna. Arbetet med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling har utvecklats sedan föregående år, men behöver fortsätta utvecklas.

Gymnasieskolorna uppfyller de nationella målen om tillgång till kompetenser inom elevhälsan, men arbetet inom det förebyggande och främjande arbetet behöver säkerställas.

Båda gymnasieskolorna uppfyller de nationella målen om tillgång till studie- och yrkesvägledning. Elevernas kunskaper om sig själva och deras förmåga att väga samman personliga alternativ med studie- och yrkesval, samt färdigheter att genomföra sina beslut tillsammans med hur vägledningen integreras med utbildningen bör vidareutvecklas.

Skolorna har struktur för sitt systematiska kvalitetsarbete men behöver utveckla analysen och dokumentationen.

2.1 Utvecklingsinsatser

Vissa av de utvecklingsinsatser som utbildningsnämnden beslöt efter kvalitetsrapporten för läsåret 2015/16 som presenterades våren 2017 pågår fortfarande enligt plan. I tabellen nedan sammanfattas dessa utvecklingsinsatser och deras status.

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Uppföljning av enheternas arbete med att främja lust att lära samt inflytande över undervisningen	▶ Pågående	Har gjorts i denna rapports analys
Utvecklingsarbete kränkande behandling	✓ Avslutad enligt plan	Återkopplingar till verksamheterna sker inom ordinarie plan och rutiner, även utifrån antal anmälningar.
Uppföljning av enheternas arbete med rutiner för särskilt stöd	▶ Pågående	I denna rapports analys, fortsätter i arbete med DE för G2

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Vidareutveckla uppföljningen av gymnasiet inom det systematiska kvalitetsarbetet	✓ Avslutad enligt plan	Utveckling av Stratsys och utveckling av frågor till enheterna rörande gymnasium har genomförts

Utvecklingsinsatser 2017/18

De två pågående insatserna särskilt stöd och resultatdialoger behöver preciseras utifrån vad som framkommer i denna rapport.

- Fortsatt uppföljning av gymnasiernas utvecklingsinsatser gällande arbetet för att främja lust att lära och inflytande över undervisningen
- Implementering av digital elevakt på G2 och stöd till enheten i arbetet med särskilt stöd
- Utveckla resultatdialogerna med kollegialt lärande för att fortsätta utveckla och öka kvalitén i det systematiska kvalitetsarbetet. Utvecklingen ska även omfatta bedömning av måluppfyllelse och öka likvärdigheten.

3 Områden

I redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet har enheterna fått besvara utvalda frågor som har formulerats utifrån bestämmelser som gäller för området. Under varje område analyseras statistiska mått utifrån förändring av tid, resultatspridning mellan enheterna och jämförelse med genomsnitt i Stockholms län och riket.

Rapporten utgår även från enheternas beskrivningar av sin verksamhet. I analys och bedömning av måluppfyllelse redogörs för i vilken omfattning det framkommer i beskrivningarna om och hur verksamheten arbetar inom området. Analysen och bedömning av måluppfyllelse utgår från vad som framkommit i beskrivningarna. När en beskrivning saknas kan enheten ha ett fungerade arbete även om det inte beskrivs.

3.1 Förutsättningar och organisation

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser efter elevernas förutsättningar och behov. För utbildningen ska det finnas de lokaler som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.¹

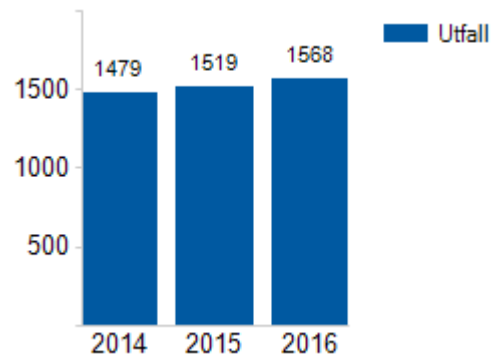
Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisning.²

Högskoleförberedande program erbjuds på båda skolorna och på Gustavsbergs gymnasium erbjuds även introduktionsprogram och ett urval av yrkesprogram.

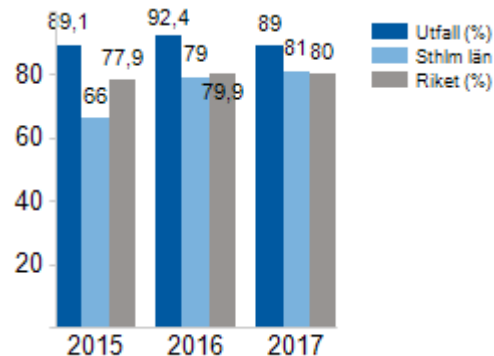
¹ Skollagen 2 kap. 10 och 35 §§

² Skollagen 2 kap. 13 §. Undantag finns i 2 kap. 17 §, 18 § där bl.a. modersmålslärare och yrkeslärare är undantagna.

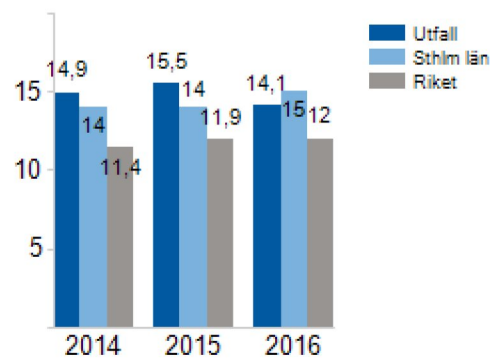
Båda gymnasieskolorna beskriver att de fördelar resurser utifrån elevernas resultat, till exempel har båda skolorna ökat undervisningstiden i vissa kurser utifrån elevernas betygsresultat. Värmdö gymnasium beskriver att fördelning av specialpedagoger och stödresurser utgår från screeningstester, lägesrapporter och betygsresultat samt särskilt stöd som anmäls till rektor. Gymnasieskolorna anser att de har ändamålsenliga lokaler som är anpassade efter skolornas utbildningar. Värmdö gymnasium beskriver en minskad flexibilitet för idrotten kommande läsår på grund av minskad tillgång till idrottslokal. Båda skolorna beskriver att lokalernas kostnader påverkar verksamheten.

Diagram 1. Antal elever (gy)

Diagrammet ovan visar antalet elever i Värmdö kommuns kommunala gymnasieskolor. Antalet elever i Värmdö kommun har ökat under en treårsperiod. Det är stor skillnad mellan antal elever på gymnasieskolorna där Värmdö gymnasium (1213 elever 2016) har fler elever jämfört med Gustavsbergs gymnasium (355 elever 2016).

Diagram 2. Andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet (heltidstjänster) (gy)

Diagrammet ovan visar andel lärare med lärarlegitimation av de som omfattas av legitimationskravet och undervisar på nationella program. Andelen har varierat över en treårsperiod. Värmdö kommun har en högre andel än Stockholms län och riket. Det är skillnad mellan personaltätheten mellan gymnasieskolorna, där Värmdö gymnasium har högre andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet (98 % 2017) i jämförelse med Gustavsbergs gymnasium (65 % 2017). Många yrkeskategorier är undantagna från legitimationskravet.

**Diagram 3. Antal elever per lärare
(heltidstjänst) (gy)**

Diagrammet ovan visar antal elever per lärare, det vill säga personaltäthet. Antalet har sjunkit något över en treårsperiod, det vill säga personaltätheten har ökat något. Värmdö kommun har 2016 en högre personaltäthet än Stockholms län, men lägre än riket. Det är skillnad mellan personaltätheten mellan gymnasieskolorna, där Gustavsbergs gymnasium har högre personaltäthet (10,1 elever/lärare 2016) jämfört med Värmdö gymnasium (15,9 elever/lärare 2016). Värmdö gymnasium har lägre personaltäthet än medelvärdet i Stockholms län och riket

Det är högre personaltäthet på Gustavsbergs gymnasium som beskriver att undervisningen på introduktionsprogrammen sker i mindre grupper. Ökningen av personaltäthet mellan 2015 och 2016 beror delvis på att andelen elever på introduktionsprogram ökade mellan åren.

Områdesanalys förutsättningar och organisation

Båda gymnasieskolorna fördelar resurser utifrån elevernas behov och förutsättningar genom att tillsätta mer resurser utifrån elevernas behov. Lokaler är ändamålsenliga och täcker i stort det behov utbildningen har, men påverkar skolornas resurser.

Värmdö kommun har högre andel lärare med lärarlegitimation än både Stockholms län och riket samt har 2016 högre personaltäthet än Stockholms län, men lägre än riket. Det är stor skillnad mellan skolorna avseende personalresurser vilket beror på skolornas olika karaktär. Värmdö gymnasium erbjuder högskoleförberedande program och har hög andel lärare med lärarlegitimation. Gustavsbergs gymnasium har högskoleförberedande program, men även yrkesprogram och introduktionsprogram där grupperna är mindre. Gustavsbergs gymnasium har hög personaltäthet. Yrkeslärare och modersmålslärare är undantagna från behörighets och legitimationskrav. Av alla lärare på G2 har 88 % pedagogisk högskoleexamen enligt uppgifter från SIRIS.

3.2 Kunskaper

Utbildningen inom skolväsendet ska bland annat främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.³

³ Skollagen 1 kap. 4 §.

Skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar och enligt utbildningens mål.⁴

Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.⁵

Om skolan genom prov, uppgifter från lärare, elev eller vårdnadshavare upptäcker att en elev befaras att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.⁶

Båda gymnasieskolorna beskriver att de arbetar med elevernas utveckling utifrån ett långsiktigt perspektiv, till exempel arbetsförlagt lärande och samarbete med universitet och högskolor. Värmdö gymnasium beskriver att de arbetar med höga förväntningar och krav inom området kunskaper på eleverna. Värmdö gymnasium arbetar med variation i undervisningen som ledord i syfte att stimulera elevernas utveckling.

Gymnasieskolorna har rutiner för hur eleverna får information om kunskapskraven i koppling till uppgifter och examinationer. Gustavsbergs gymnasium använder Schoolsoft och lärarna har genomgått en utbildning i formativ bedömning. Värmdö gymnasium beskriver att kunskapskraven är en del i lektionsstrukturen. Skolorna beskriver att de arbetar med formativ återkoppling på kunskapsresultat samt med mitterminsuppföljning mot kunskapskraven.

Stöd och utmaningar i undervisningen beskriver gymnasieskolorna att de arbetar med genom tekniskt stödmaterial till elever med dokumenterade svårigheter, anpassade redovisningsmöjligheter samt tillgång till uppläst material. Gustavsbergs gymnasium har utvecklat en pedagogisk handbok till stöd för lärandet, men beskriver inte innehållet vidare. Värmdö gymnasium beskriver att de har ett skriftligt dokument på läraråtgärder som kan vara till hjälp för många elever, till exempel att läraren kan beskriva lektionens innehåll inledningsvis, instruktioner både muntligt och skriftligt samt tillgång till föreläsningmaterial och tavelanteckningar.

Antagningspoäng

Antagningspoängen skiljer sig åt mellan skolorna. De elever som antas på Värmdö gymnasium har generellt högre antagningspoäng än de elever som antas på Gustavsbergs gymnasium. Värmdö gymnasiums studievägar hade reserver till sina platser och därmed en lägsta antagningspoäng medan samtliga elever antogs till Gustavsbergs gymnasium inför läsåret 2017/2018.

---

⁴ Skollagen 3 kap. 3 §.

⁵ Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011, Skolverket

⁶ Skollagen 3 kap. 5a §.

Tabell 1. Antagningspoäng för G2 och VGY

	HT2014	HT2015	HT2016	HT2017
G2 BF fritid och hälsa	Alla/187,5	Alla/172,5	Alla/198,7	Alla/137,5
G2 BF ped arbete	Alla/181,3	Alla/201,3	Alla/187,5	Alla/155
VGY EK ekonomi prof marknadsf.	277,5/292,5	287,5/300	302,5/312,5	297,5/315
VGY EK juridik	285/297,5	302,5/317,5	315/322,5	305/320
VGY ES musik sång*	482,5/521,3		315/455	372,5/497,5
G2 HV frisör	Alla/156,3	Alla/192,5	Alla/250	Alla
G2 HV stylist	172,5/213,8	Alla/181,3	Alla/200	Alla/217,5
G2 NA na samhälle, prof marinbiologi	Alla	Alla/227,5	-	Alla/227,5
G2 NA natur	Alla/288,8	Alla/230	Alla/230	Alla/332,5
G2 NA natur profil marinbiologi	Alla/232,5	Alla/270	Alla/255	Alla/227,5
VGY NA na samhälle, global profil	282,5/302,5	295/307,5	312,5/320	317,5/330
VGY NA natur	312,5/322,5	302,5/317,5	322,5/330	327,5/332,5
VGY NA natur, prof forskning jour.	280/297,5	275/292,5	302,5/307,5	310/320
VGY NA natur, hälsa och ledarskap	305/320	300/322,5	317,5/330	325/332,5
G2 SA beteendevetenskap	Alla/226,3	Alla/175	Alla/162,5	Alla/167,5
G2 SA samhälle	Alla/167,5	Alla/167,5	Alla/231,2	Alla/215
VGY SA beteende	265/277,5	282,5/295	292,5/310	295/312,5
VGY SA samhälle	275/167,5	272,5/282,5	287,5/302,5	290/302,5
VGY TE info och medieteknik	265/285	260/272,5	277,5/293,7	287,5/307,5
G2 VO	Alla/228,8	Alla/172,5	Alla/196,2	Alla/121,2

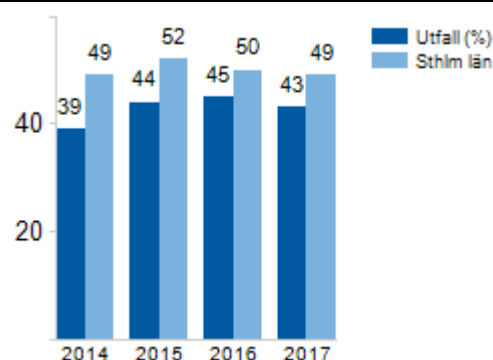
Antagningspoäng för program/inriktningar/profiler som startades höstterminen 2017 med mer 5 anställda. Först anges antagningsgränsen och därefter medianpoängen.

*Antagningspoäng en för ES-programmet påverkas av färdighetsprov.

Introduktionsprogram

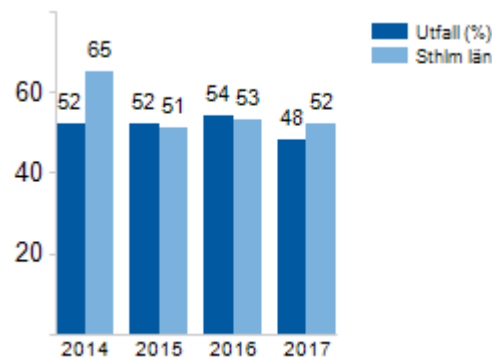
Gustavsbergs gymnasium har introduktionsprogram för de elever som inte uppnått behörigheten till ett nationellt program. Det finns fem introduktionsprogram: språkintröduktion, programinriktat individuellt val, så kallat PRIV, preparandutbildning, individuellt alternativ och yrkesintröduktion. Under läsåret 2016/17 studerade 175 elever ett introduktionsprogram på Gustavsbergs gymnasium, varav 123 elever på språkintröduktion, 18 elever på programinriktat individuellt val, 13 elever på preparandutbildning och 21 på individuellt alternativ.

Av dessa elever blev 26 behöriga till ett nationellt program och utöver det blev nio elever från språkintröduktion behöriga till ett annat introduktionsprogram.

Diagram 4. Undervisningen motiverar mig till att vilja lära mig mera (gy)

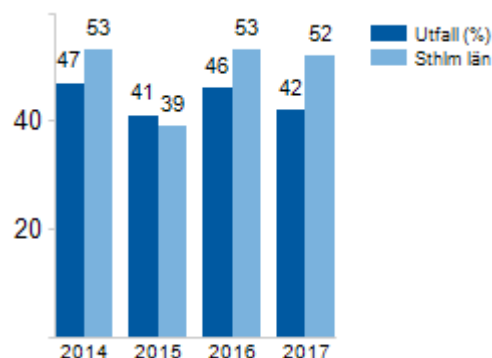
Diagrammet ovan visar att knappt hälften av eleverna anser att undervisningen motiverar dem till att vilja lära sig mera. Resultaten har varierat över tid. Värmdö kommun har ett något lägre resultat än Stockholms län. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel av eleverna anger att undervisningen motiverar dem till att vilja lära sig mera på Gustavsbergs gymnasium (58 % 2017) jämfört med Värmdö gymnasium (41 % 2017).

Diagram 5. Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till (gy)

Diagrammet ovan visar att knappt hälften av eleverna anser att lärarna informerar dem under kursens gång hur de ligger till. Resultat har sjunkit något över en fyraårsperiod. Värmdö kommun har ett något lägre resultat 2017 än Stockholms län. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel av eleverna anger att lärarna informerar dem under kursens gång hur de ligger till på Gustavsbergs gymnasium (78 % 2017) jämfört med Värmdö gymnasium (45 % 2017).

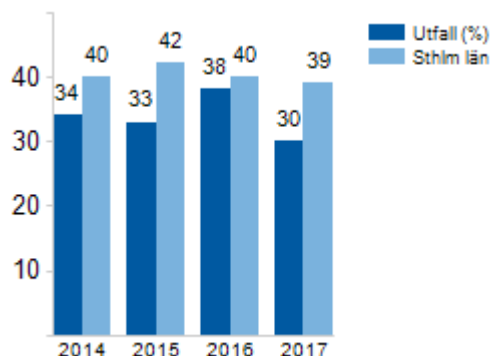
Diagram 6. Mina lärare hjälper mig att förstå vad jag ska göra för att förbättra mina studieresultat (gy)

Diagrammet ovan visar att knappt hälften av eleverna anser att lärarna hjälper dem att förstå vad de ska göra för att förbättra sina studieresultat. Resultat har varierat över en fyraårsperiod. Värmdö kommun har ett lägre resultat än Stockholms län. Det är stor skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel av eleverna anger att lärarna hjälper dem att förstå vad de ska göra för att förbättra sina studieresultat på Gustavsbergs gymnasium (78 % 2017) jämfört med Värmdö gymnasium (37 % 2017).

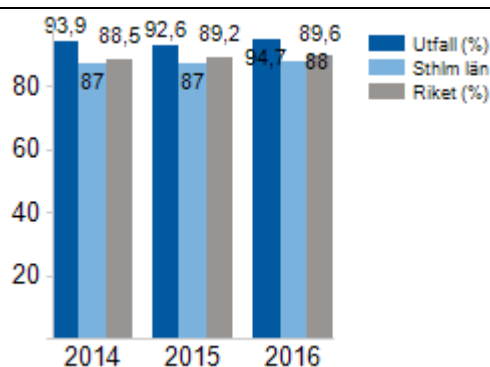

Diagram 7. Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna (gy)

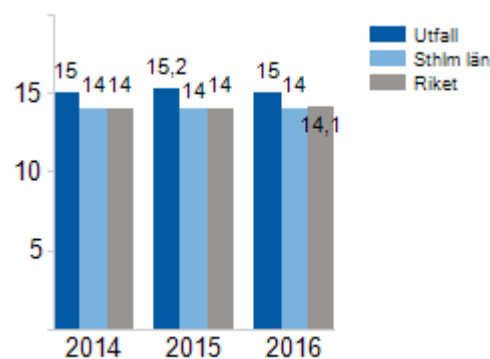
Diagrammet ovan visar att cirka en fjärdedel av eleverna anser att de får vara med och påverka hur arbetet under lektionerna. Resultat har sjunkit något över en fyraårsperiod. Värmdö kommun har ett lägre resultat än Stockholms län. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel av eleverna anger att undervisningen motiverar dem till att vilja lära sig mera på Gustavsbergs gymnasium (53 % 2017) jämfört med Värmdö gymnasium (27 % 2017).

Diagram 8. Andel elever som uppnått gymnasieexamen

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommuns resultat har ökat något över en treårsperiod. Resultatet 2016 är högre än Stockholms län och riket. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel elever har uppnått gymnasieexamen på Värmdö gymnasium (96,11 % 2017) jämfört med Gustavsbergs gymnasium (67 % 2017).

Diagram 9. Genomsnittligt betygspoäng för elever på nationella program med gymnasieexamen eller studiebevis

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommuns resultat i princip är på samma nivå över en treårsperiod. I jämförelse med Stockholms län och riket 2016 har Värmdö

kommun högre resultat. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat där en där genomsnittligt betygspoäng är högre för eleverna på Värmdö gymnasium (16,2 2017) jämfört med Gustavsbergs gymnasium (13,1 2017).

Tabell 2. Nationella prov i förhållande till betyg

		VT2015				VT 2016				VT2017			
		G2	VG	Kommunen	Riket	G2	VG	Kommunen	Riket	G2	VG	Kommunen	Riket
En5	Lägre	11	17	17	14	13	16	15	13	14	8	9	10
	Lika	66	76	75	73	64	75	74	74	59	85	82	71
	Högre	23	7	9	13	23	10	11	14	27	7	10	19
Ma1a	Lägre	11	-	11	2	-	-	1	2	-	-	-	2
	Lika	75	-	75	69	89	-	89	71	76	-	76	60
	Högre	14	-	14	29	12	-	12	28	24	-	24	39
Sv1	Lägre	4	12	11	10	27	7	7	10	42	17	19	7
	Lika	37	64	61	61	2	66	65	63	27	64	61	59
	Högre	59	24	28	30	46	27	28	27	30	19	20	34
Sv3	Lägre	-	9	8	10	7	8	8	9	3	9	8	10
	Lika	35	52	55	51	37	66	63	52	38	56	54	55
	Högre	65	34	37	40	57	27	29	39	60	35	38	36

* - resultat inte finns i den offentliga statistiken

Värmdö kommuns betyg 2017 i både En5 och Ma1a ligger i högre grad lika med resultaten på de nationella proven i jämförelse med riket. Betygsättningen i relation till nationella prov på kursen Sv1 ligger i högre grad lägre än riket och i princip på samma nivå för kursen Sv3.

Områdesanalys kunskaper

En högre andel av eleverna uppnår gymnasieexamen och eleverna har högre genomsnittlig betygspoäng i jämförelse med Stockholms län och riket. Däremot är det lägre andel elever i Värmdö kommun som anger att skolan ger dem lust att lära, de får information om deras resultat i förhållande till kunskapskraven, hur de kan förbättra sig och upplever att de har inflytande över undervisningen. Ingen av indikatorerna har förbättrats sedan föregående år (2016).

Gymnasieskolorna skiljer sig åt, Gustavsbergs gymnasium har högre resultat på elevenkäten än Stockholms län, men lägre andel elever som uppnår gymnasieexamen och lägre genomsnittlig betygspoäng än Stockholms län och riket. Värmdö gymnasium har hög måluppfyllelse gällande elevernas studieresultat. Skolan har en högre andel elever med gymnasieexamen och genomsnittlig betygspoäng än Stockholms län och riket. Däremot har skolan ett lägre resultat på elevenkäten än Stockholms län. Värmdö gymnasium beskriver att rutiner och arbete finns, för att öka elevernas lust att lära, men det framgår inte av skolans beskrivning om det finns rutiner för elevernas inflytande över undervisningen.

3.3 Trygghet

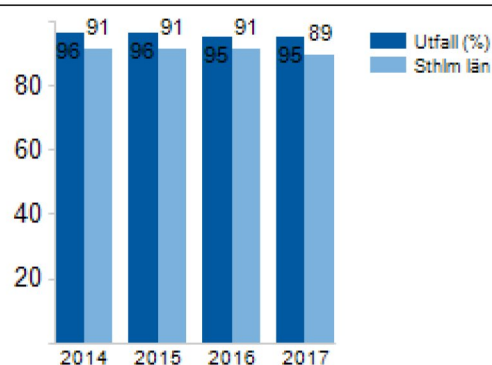
Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever har en miljö som genomsyras av trygghet och studiero. Utbildningen ska ha en god arbetsmiljö och anordnas i en sund och säker miljö.⁷

Ordningsregler ska finnas för skolan och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på skolan.⁸

Värmdö gymnasium beskriver att de arbetar tillsammans med elevskyddsombuden med arbetsmiljö- och trivsselfrågor. Elevskyddsombuden deltar i den årliga skyddsronnen för att kartlägga den fysiska skolmiljön. Skolan beskriver att de är noggranna med att undvika att undanskymda platser uppstår och har till exempel glasdörrar på samtliga klassrum och lärarrummen finns utspridda i skolans lokaler. Gustavsbergs gymnasium har haft gemensam matsal med grannskolan och beskriver att de har arbetat med tryggheten i matsalen genom vuxennärvaro vilket förbättrat lugnet i matsalen. Skolan anser dock inte att det varit tillräckligt och samarbetet kommer att upphöra kommande läsår. Båda skolorna har ordningsregler som utarbetats under medverkan av eleverna.

Värmdö gymnasium beskriver ett arbete med värdegrund och gruppstärkande aktiviteter. Bland annat mentorstillfällen med tema individ, grupp, normer och konflikter och basgrupper som påverkar elevernas placering i klassrummet.

Diagram 10. Jag känner mig trygg på min skola (gy)

Diagrammet ovan visar att en i princip alla elever upplever sig trygga i skolan. Resultatet har i princip legat på samma nivå under en fyraårsperiod. Resultatet ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel av eleverna anger att de upplever sig trygga på Värmdö gymnasium (96 % 2017) jämfört med Gustavsbergs gymnasium (85 % 2017).

Områdesanalys trygghet

En hög andel av eleverna upplever sig trygga i skolan. Resultatet är dock lägre för Gustavsbergs gymnasium. Skolorna beskriver ett olika aktiviteter och insatser som genomförs inom området trygghet, men kopplingen mellan aktiviteterna och de

⁷ Skollagen 5 kap 4 §, Arbetsmiljölagen (1977:1160) 2 kap 2 §.

⁸ Skollagen 5 kap.

nationella målen behöver tydligare framgå och det framgår inte hur skolorna arbetar med mänskliga rättigheter, demokratiska värderingar eller ordningsregler.

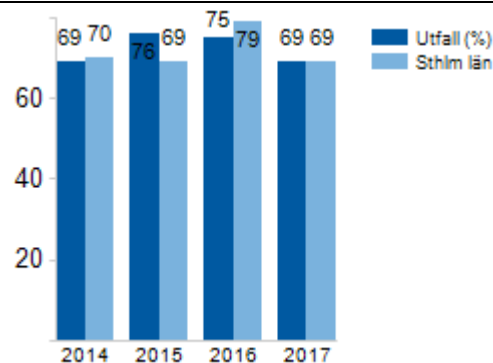
Kränkande behandling

Skolan ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.⁹

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Anmälningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt om en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).¹⁰

Båda skolorna beskriver att de har en likabehandlingsplan. Gustavsbergs gymnasium beskriver att de genomför minst en personalaktivitet och minst två aktiviteter för eleverna per läsår för att främja likabehandling. Värmdö gymnasium informerar och diskuterar skolans likabehandlingsplan i syfte att samtliga elever vet vart de ska vända sig om de upplever sig utsatta för kränkande handling.

Diagram 11. Jag är nöjd med skolans arbete mot mobbning (gy)

Diagrammet ovan visar att drygt hälften av eleverna är nöjda med skolans arbete mot mobbning. Resultatet har varierat under en fyraårsperiod. Resultatet är samma som genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. Det är skillnad mellan gymnasieskolornas resultat, där en högre andel anger att de är nöjda med skolans arbete på Gustavsbergs gymnasium (73 % 2017) jämfört med Värmdö gymnasium (69 % 2017).

Tolv händelser har anmälts som kränkande händelser till huvudmannen under läsåret 2016/17. Motsvarande siffror för föregående läsår är en. Antalet elever i gymnasieskolorna var knappt 1600 stycken. Nedan följer statistik om uppgifterna som lämnats genom anmälan.

⁹ Skollagen 6 kap. 6 §, 7 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 17 §.

¹⁰ Skollagen 6 kap. 10 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 7 §.

Diagram 12

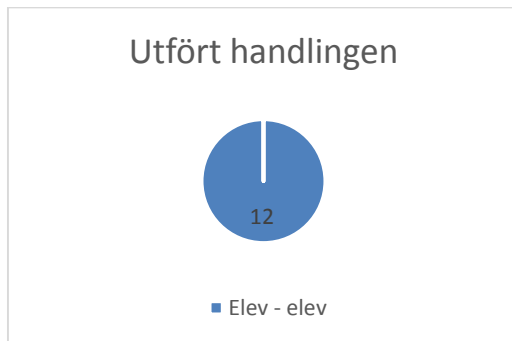

Diagram 13

Diagrammen ovan visar att samtliga händelser som anmälts uppges ha utförts av en annan elev. Händelserna har varit främst verbala eller text- och bildburna.

Diagram 14

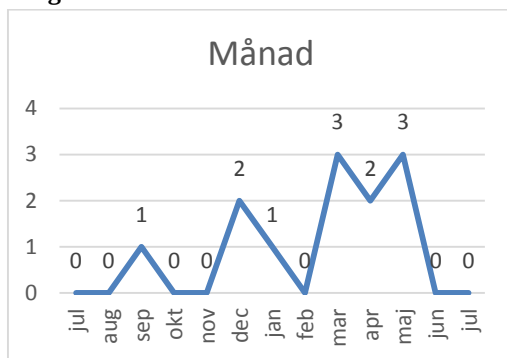
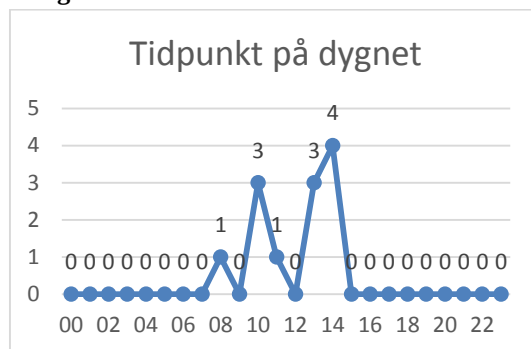
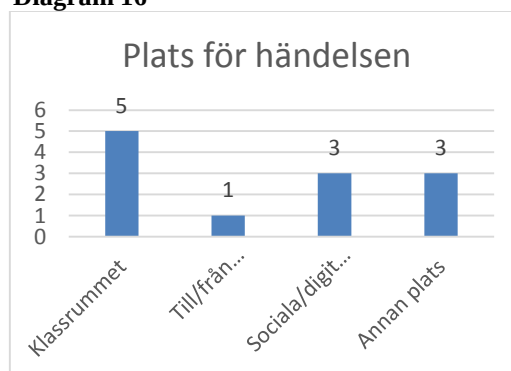

Diagram 15

Diagrammen ovan visar hur de händelser som anmälts fördelar sig över läsåret och dygnet.

Diagram 16

Diagrammet ovan visar var de anmälda händelserna har inträffat. Flertalet av händelser har inträffat i klassrummet.

Områdesanalys kränkande behandling

Utifrån elevenkäten, antalet anmälningar om kränkande händelser och skolornas beskrivningar framgår att flertalet elever uppger att de är nöjda med skolans arbete mot mobbning, flera händelser har anmälts som kränkande till huvudmannen jämfört med föregående läsår och skolorna beskriver att de arbetar med likabehandlingsplanerna.

Dock saknas beskrivning om hur arbetet genomförs. Arbetet behöver fortsätta utvecklas både på skolnivå för att säkerställa att de nationella målen uppfylls.

3.4 Särskilt stöd

Processen om särskilt stöd ska omfatta följande steg:

- *Upptäcka: personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.*
- *Utreda: en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd genomförs och dokumenteras.*
- *Beslut fattas om åtgärdsprogram.*
- *Uppföljning och utvärdering.¹¹*

Värmdö gymnasium har en väl beskriven och fungerande process om särskilt stöd, där rutiner för alla delar finns. Det särskilda stödet följs också upp och utvärderas både för den enskilde eleven och på övergripande nivå. Gustavsbergs gymnasium har också en process om särskilt stöd där alla delar finns med. En otydlighet i beskrivning av rutiner och dokumentation finns.

Områdesanalys särskilt stöd

I föregående års kvalitetsrapport konstaterades att tydligheten det inte framkom i gymnasiernas rutiner vad utredningen om elevens behov ska innehålla och hur detta dokumenteras. Detta framkommer nu tydligt i Värmdö gymnasiums beskrivning. Det finns ett behov av att se över G2s rutiner avseende framför allt dokumentation, då det finns en otydlighet i beskrivningen. G2 har efterfrågat möjlighet att använda digital elevakt som används på grundskolorna och ett arbete för att möjliggöra detta påbörjas under våren 2018.

3.5 Elevhälsa

Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.¹²

Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans arbete ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande. Hälsofrämjande arbetet kan till exempel vara att elevhälsan bidrar till att skapa en god lärandemiljö och ett gott skolklimat, samverkar med rektor vid utbildningsinsatser, organisationsplanering och organisationsutredningar samt informerar och diskuterar reaktioner på och hantering av prestationskrav och stress med eleverna. Förebyggande arbetet kan exempelvis vara att elevhälsan bidrar till att identifiera riskområden via kartläggningen av

¹¹ Skolverkets allmänna råd "Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram"

¹² Skollagen 2 kap. 25 §

*verksamheten, utarbeta rutiner för att tidigt upptäcka elever som behöver stöd eller handleda skolpersonal.*¹³

I skolornas beskrivning framgår att det på skolorna finns tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och specialpedagogisk kompetens.

Värmdö gymnasium beskriver ett förebyggande arbete. Elevhälsan ansvarar för information och förebyggande insatser för den psykosociala miljön på skolan. Specialpedagogerna ordnar föreläsning i studieteknik efter att stress från höga ambitioner och prestationskrav identifierats som ett viktigt område att arbeta vidare med. Värmdö gymnasium ger även exempel på förebyggande arbete genom att kurator stödjer lärare och övrig skolpersonal i det psykosociala arbetet. Skolorna beskriver även att elevhälsan arbetar åtgärdande. Gustavsbergs gymnasium beskriver att kurator besöker klasser och i undervisningssituationer och Värmdö gymnasium beskriver att elevhälsan kartlägger enskilda elevers stödbehov för att finna lösningar, besluta om åtgärder och följa elever som har stödbehov.

Områdesanalys elevhälsa

Utifrån skolornas beskrivningar av sin verksamhet framkommer att båda skolorna har de kompetenser som ska ingå i elevhälsan enligt de nationella målen,.. Värmdö gymnasium beskriver och exemplifierar ett hälsofrämjande och förebyggande arbete, medan Gustavsbergs gymnasium beskriver att de arbetar förebyggande men beskriver insatser av mer åtgärdande art. Det behöver säkerställas att de kompetenser som ska ingå i elevhälsan finns på båda skolorna och att det pågår ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på båda skolorna.

3.6 Studie- och yrkesvägledning

Elever ska ha tillgång till personal med sådan kompetens som kan tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning (syv).¹⁴För att få anställas utan tidsbegränsning ska studie- och yrkesvägledaren ha utbildning avsedd för sådan verksamhet.¹⁵

Studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden.¹⁶

Eleven ska utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ, förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval samt utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut.¹⁷

Båda gymnasieskolorna beskriver att de har behöriga studie- och yrkesvägledare. Gustavsbergs gymnasium har en heltidsanställd studie- och yrkesvägledare och vid

---

¹³ Skollagen 2 kap 25 §, Socialstyrelsen och Skolverket *Vägledning för elevhälsan*, 2016, s 89f.

¹⁴ Skollagen 2 kap. 29 §.

¹⁵ Skollagen 2 kap 30 §.

¹⁶ Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie och yrkesvägledning*, 2013, s 15.

¹⁷ Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie och yrkesvägledning*, 2013, s 12ff.

arbetstoppar avlastar annan personal studie- och yrkesvägledaren administrativt. Skolan beskriver att elever på introduktionsprogram har ett stort behov av studie- och yrkesvägledning. Värmdö gymnasium har två heltidsanställda studie- och yrkesvägledare som ansvarar mot olika program. Värmdö gymnasium beskriver att studie- och yrkesvägledarna vägleder eleverna till medvetna val och informerar om studieval enskilt och i grupp under hela studietiden. Skolan samverkar med arbetslivet exempelvis genom SACO-mässan, jobbsökardagen och presentationer av företrädare från olika yrken. Gustavsbergs gymnasium beskriver inom området kunskaper en väl fungerande arbetsplatsförlagd utbildning för yrkeseleverna.

Områdesanalys studie- och yrkesvägledning

Utifrån gymnasieskolornas beskrivningar framkommer att båda skolorna uppfyller de nationella målen om tillgång till studie- och yrkesvägledning. Det framgår att Värmdö gymnasium arbetar med olika valalternativ. Värmdö gymnasium beskriver att studie- och yrkesvägledarna har i uppdrag att vägleda eleverna till medvetna val, men hur det sker i utbildningen konkretiseras inte. Värmdö gymnasium beskriver en studie- och yrkesvägledning inom hela studietiden, men däremot framgår det inte hur vägledningen integreras med övrig undervisning. Skolorna uppfyller de nationella målen om tillgång till studie- och yrkesvägledningskompetens, men huvudmannen behöver utveckla sina frågor för att få beskrivningar av hur de arbetar för att utveckla elevernas kunskaper om sig själv, elevernas förmåga att väga samman personliga alternativ med studie- och yrkesval och färdigheter att genomföra sina beslut samt hur vägledningen integreras med utbildningen.

3.7 Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå sak genomförs under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.¹⁸

Det systematiska kvalitetsarbetet ska omfatta: uppföljning, analys i förhållande till de nationella målen, beslut om utvecklingsinsatser, planering och genomförande¹⁹.

Båda gymnasieskolorna beskriver att de arbetar med systematisk kvalitetsuppföljning utifrån årshjul för att tydliggöra när olika delar i arbetet ska genomföras. Dessa är systematiska utvärderingar av kurser, lektionsinnehåll, ämneslag och elevresultat. Värmdö gymnasium utvärderar även sin verksamhet för särskilt stöd (studion) De systematiska utvärderingarna genomförs av mentorer, lärare, skolläda, personal och i viss mån elever. Ingen av skolorna har skrivit om hur det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras. Hur de nationella målen analyseras i det systematiska kvalitetsarbetet framgår inte.

Båda skolorna beskriver planerade utvecklingsinsatser. Det är inte beskrivet hur utvecklingsarbetet ska genomföras. Värmdö gymnasiums planerade utvecklingsinsatser består av kompetensutveckling av undervisning och lärande, inom studieteknik och

---

¹⁸ Skollagen 4 kap

¹⁹ Skolverkets allmänna råd *Systematiskt kvalitetsarbete-för skolväsendet*, 2015

elevhälsa, för att komma till rätta med elevernas upplevda stress. En annan utvecklingsinsats sker genom kollegialt lärande i grupper inom läslyftet, STLS/ämnesdidaktiska nätverk, matematik didaktik samt IT-projektet Läraktiv. Skolan beskriver under området kunskaper fortsatt utvecklingsarbete inom vetenskaplighet, bedömning, det egna lärandet/studieteknik, utvecklingssamtal, examinationsplanering samt arbetsro.

Gustavsbergs gymnasiums planerade insatser består av värdegrundsutbildning för all personal samt deltagande i kurs av Specialpedagogiska skolmyndigheten för all elevstödspersonal. Gustavsbergs gymnasium nämner även fler planerade insatser i andra delar av redovisningen som exempelvis heltidsmentor, förstärkning av elevstödsteamet där man satsar ytterligare på specialpedagoger. De har även avbrutit samarbetet med grannskolan och delad matsal för att öka tryggheten.

Områdesanalys systematiskt kvalitetsarbete

Utifrån skolornas beskrivningar görs bedömningen att skolorna har struktur för sitt systematiska kvalitetsarbete men behöver tydligare beskriva hur de analyserar uppföljningen samt hur de dokumenterar sitt systematiska kvalitetsarbete utöver redovisningar i Stratsys. Skolorna behöver utveckla elevernas delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet.

VÄRMDÖ KOMMUN

Handläggare

Anna Boman, Ann-Mari Bromberg, Fanny Adebrink, Maria Bryant,
och Ewa Norrström

Diarienummer

2017UTN/0230

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2016/2017 Förskoleklassen

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	3
3	Områden.....	5
3.1	Förutsättningar och organisation.....	5
3.2	Kunskaper	7
3.3	Trygghet	10
3.4	Särskilt stöd.....	14
3.5	Elevhälsa	14
3.6	Systematiskt kvalitetsarbete	15

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och bedrivs på huvudmanna- och förskole/skolnivå. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning.

Värmdö kommun har tio kommunala grundskolor varav nio har förskoleklass. Rapporten omfattar de nio skolornas förskoleklasser.

Rapporten bygger på statistik från Skolverkets databas Siris, skolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet samt urval av påstående ur kommunens kundundersökning inom ramen för VÅGA VISA till föräldrar med barn i förskoleklass. Svarsfrekvensen för föräldrar med barn i förskoleklass i kundundersökningen 2017 är 80 procent (380). Svarsfrekvensen för de nio skolornas förskoleklasser varierar mellan 54 till 95 procent.

Diagrammen i rapporten visar resultat för ett- till fyraårsserier. Skälet är att offentlig statistik för indikatorer presenteras vid olika tidpunkter under året. Vissa indikatorer i kundundersökningen är nya och statistik kan saknas för föregående år. De resultat som redovisas i diagrammen från kundundersökningen visar andel som håller med påståendet.

Områdena för föreliggande rapport om systematiskt kvalitetsarbete för förskoleklassen är:

- Förutsättningar och organisation
- Kunskaper
- Trygghet
- Särskilt stöd
- Elevhälsan
- Systematiskt kvalitetsarbete

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

Organisation av förskoleklassen och förutsättningar varierar mellan skolorna. Andelen lärare i förskoleklassen med lärar- eller förskollärlärolegitimation behöver öka. Skolorna väljer att fördela resurserna genom omfördelning av befintlig personal eller anställa resurspersonal.

Leken får ta plats i verksamheten och förskoleklasserna beskriver leken och trygghet som förutsättningar för arbetet att främja elevernas livslånga lust att lära.

Förskoleklasserna har ett varierande arbetssätt inom språkutveckling och matematik.

Förskoleklasserna behöver utveckla hur man arbetar med barnens olika kunskapernivåer och kunskapsutveckling samt kunskaper om natur, teknik och samhälle.

Skolor med förskoleklass arbetar med olika trygghetsskapande aktiviteter. Arbetet för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling behöver vidareutvecklas för att uppfylla de nationella målen.

Förskoleklassen behöver inkludera skolläkare i elevhälsans arbete och tillförsäkra tillgången till psykolog. Det behöver säkerställas att det pågår ett hälsofrämjande och

förebyggande arbete i enlighet med de nationella målen på samtliga skolor med förskoleklass.

Förskoleklassernas systematiska kvalitetsarbete är överlag det samma som grundskolan. Det är otydligt hur förskoleklassen specifika verksamhet följs upp. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas med analys och bedömning av måluppfyllelse. Kopplingen mellan det systematiska kvalitetsarbetet i vardagen och på enhetsnivå behöver tydliggöras. Elevers delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet och dokumentationen behöver utvecklas.

2.1 Utvecklingsinsatser

Vissa av de utvecklingsinsatser som utbildningsnämnden beslöt efter kvalitetsrapporten för läsåret 2015/16 som presenterades våren 2017 pågår fortfarande enligt plan. I tabellen nedan sammanfattas dessa utvecklingsinsatser och deras status.

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Insatser för att förbättra resultat rörande studiemotivation, och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll inom ramen för grundskolornas deltagande i forskningsprogrammet "Inkluderande lärmiljöer"	▶ Pågående	Programmet är påbörjat och pågår i tre år
Utvecklingsarbete inom området kränkande behandling.	✓ Avslutad enligt plan	Återkopplingar till verksamheterna sker inom ordinarie plan och rutiner, även utifrån antal anmälningar.
Uppföljning av implementeringen av digital elevakt (för särskilt stöd) och utveckling av stöd och återkoppling till skolorna	▶ Pågående	Flera förbättringar har gjorts, utbildning och besök och genomgång på skolor. Pågår.
Vidareutveckla uppföljningen av förskoleklass inom SKA	✓ Avslutad enligt plan	Utveckling av Stratsys och utveckling av frågor till enheterna rörande förskoleklass har genomförts
Uppföljning av förskoleklassens verksamhet i form av resultatdialoger mellan skolchef och respektive rektor	▶ Pågående	Resultatdialoger har genomförts för 15/16, pågår för 16/17 men formen fortsätter att utvecklas

2.1.1 Utvecklingsinsatser 2017/18

Den pågående insatsen resultatdialoger behöver preciseras utifrån vad som framkommer i denna rapport. Utveckling inom ramen för inkluderande lärmiljöer fortsätter. En ytterligare insats föreslås rörande språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.

- Inom ramen för forskningsprogrammet ”Inkluderande lärmiljöer” kommer utveckling att genomföras avseende elevernas studiemotivation, och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll.
- Vidareutveckling av språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt.
- Utveckla resultatdialogerna med kollegialt lärande för att fortsätta utveckla och öka kvalitén i det systematiska kvalitetsarbetet. Utvecklingen ska även omfatta bedömning av måluppfyllelse och öka likvärdigheten.

3 Områden

I redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet har enheterna fått besvara utvalda frågor som har formulerats utifrån bestämmelser som gäller för området. Under varje område analyseras statistiska mått utifrån förändring av tid, resultatspridning mellan enheterna och jämförelse med genomsnitt i VÅGA VISA-kommunerna/kommungruppen/Stockholms län/riket.

Rapporten utgår även från enheternas beskrivningar av sin verksamhet. I analys och bedömning av måluppfyllelse redogörs för i vilken omfattning det framkommer i beskrivningarna om och hur verksamheten arbetar inom området. När en beskrivning saknas kan enheten ha ett fungerande arbete även om det inte beskrivs.

3.1 Förutsättningar och organisation

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser efter elevernas förutsättningar och behov. För utbildningen ska det finnas de lokaler som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.¹

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.²

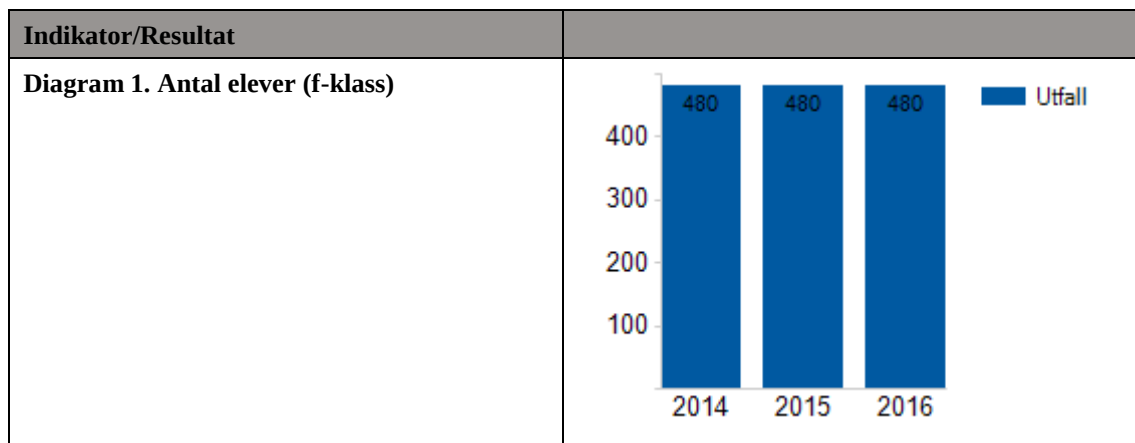
Flertalet av skolorna beskriver hur många förskoleklasser som finns på skolan. Antalet klasser varierar utifrån hur många elever skolan har. Cirka hälften uppger att de har cirka 25 elever per klass. Flertalet av förskoleklasserna har företrädesvis en förskollärare och en fritidshemspersonal knutet till klasserna.

Resurser ska fördelas utifrån elevernas behov och förutsättningar. Cirka hälften beskriver att de gör en omfördelning av befintlig personal utifrån elevernas behov. Ett par beskriver att de har anställt resurspersoner i verksamheten

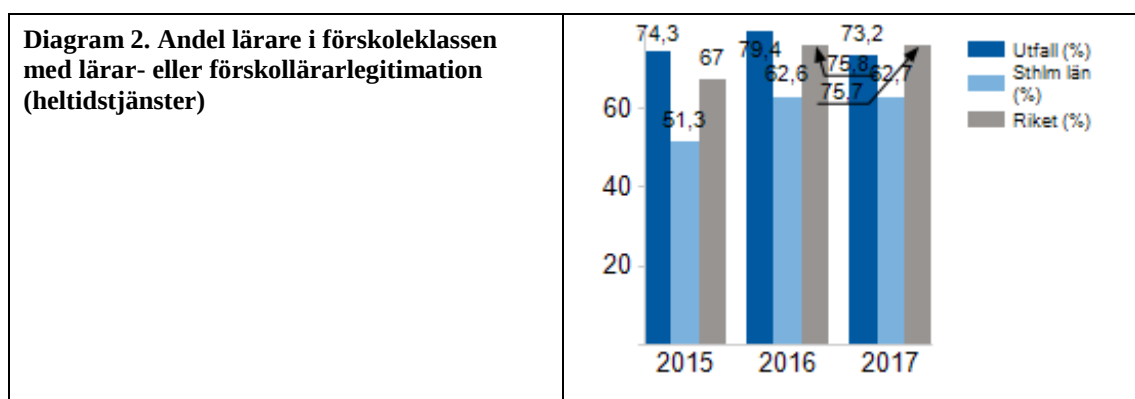
---

¹ Skollagen 2 kap. 10 och 35 §§

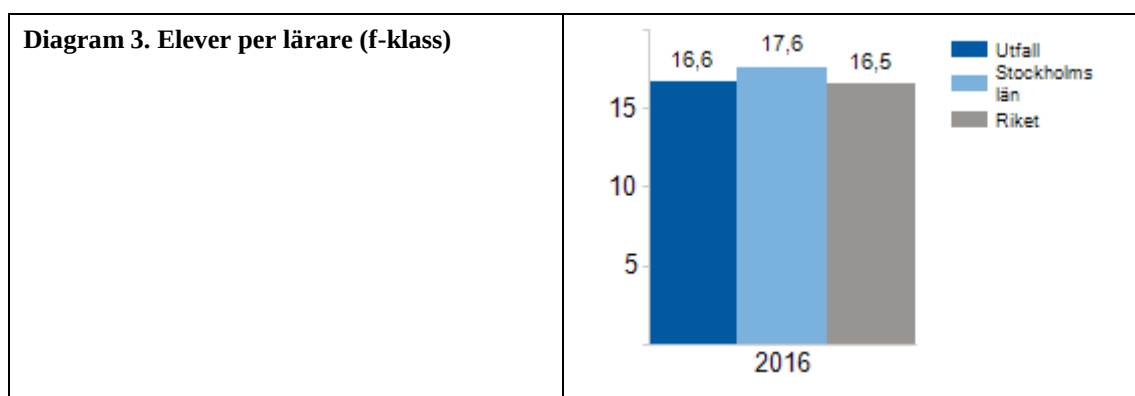
² Skollagen 2 kap. 13 §. Undantag för bestämmelsen finns i samma kapitel 17 och 18 §§ där de bl.a. görs undantag för lärare i modersmål.

Diagrammet ovan visar att antal elever i förskoleklass har legat på samma nivå över åren. Antal elever i förskoleklassen på skolorna varierar från 29 till 75.

Diagrammet ovan visar att andelen lärare med lärar- eller förskollärlärolegitimation har varierat något över åren. Andelen i Värmdö är högre än genomsnittet i Stockholms län och något lägre än riket. Spridningen mellan skolorna varierar från 57,1 till 100 procent. Fem skolor har 100 procent lärare med lärar- eller förskollärlärolegitimation i förskoleklassen.

Diagrammet ovan visar antal elever per lärare. Värmdö har en högre personaltäthet än Stockholms län och ligger i princip på samma nivå som riket. Antal elever per lärare varierar mellan skolornas förskoleklasser från 8 till 29 elever per lärare.

Områdesanalys förutsättningar och organisation

Andelen lärare i förskoleklassen med lärar- eller förskollärlärolegitimation varierar mellan skolornas förskoleklasser. Fyra skolor uppnår inte de nationella målen avseende andel lärare i förskoleklassen med lärar- eller förskollärlärolegitimation. Antal elever per lärare varierar mellan skolornas förskoleklasser.

Organisationen av förskoleklassen är i stort sätt likartad på flertalet av skolorna.

Fördelning av resurser utifrån elevernas behov och förutsättningar kan ske på olika sätt. Det kan exempelvis innebära en omfördelning av personal som redan är anställd på skolan, anställning av resurspersoner, kompetensutveckling, inköp av hjälpmedel eller att skolan hyr in extern expertkompetens. Omfördelning av resurser utifrån barnens behov och förutsättningar är likartade på enheterna. Främst väljer skolorna att fördela resurserna genom omfördelning av befintlig personal eller anställa resurspersonal.

3.2 Kunskaper

Utbildningen inom skolväsendet ska bland annat främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.³ Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper.⁴

Flertalet av skolornas beskrivningar om hur man arbetar med elevernas lust att lära visar att man använder sig av flera olika arbetssätt i förskoleklassen. Framförallt arbetar man med leken, verksamheten utgår från elevernas intressen, variation i aktiviteter och att de har ett positivt förhållningssätt till elevernas utveckling och lärande. Cirka hälften av skolornas förskoleklasser beskriver att de ser trygghet som en grund i elevernas lust att lära. Ett par skolor lyfter fram arbetssätt för elevernas egen reflektion över sitt lärande.

Undervisningen syftar till att främja elevernas fantasi, inlevelse och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med ett utforskande och praktiskt arbetssätt. Undervisningen ska ta tillvara elevernas nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för och sin förmåga att kommunicera med tal-och skriftspråk genom att ge dem möjligheter att läsa, lyssna, samt skriva olika typer av texter och händelser.⁵

Flertalet av skolornas beskrivningar om hur man arbetar med det svenska språket visar att man använder sig av flera olika arbetssätt. Flertalet av skolorna lyfter fram att man arbetar utifrån Bornholmsmodellen.⁶ I övrigt lyfter man fram aktiviteter som bokstavsarbete, högläsning, sagor samt textsamtal och återberättande samtal.

Undervisningen ska ta till vara elevernas nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för matematik och förståelse för hur matematik kan användas i olika

---

³ Skollagen 1 kap 4 §

⁴ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

⁵ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

⁶ Bornholmsmodellen stimulerar barns språkliga medvetenhet och gör dem läsberedda.

situationer.⁷

Flertalet av skolornas beskrivningar om hur man arbetar med matematiskt tänkande visar att man använder sig av flera olika arbetssätt. Flertalet av skolorna lyfter fram att man arbetar med vardagsmatematik, utomhusmatematik, man ramsräknar, använder olika slags läromedel i matematik geometriska former och sortering. I ett par av skolornas beskrivningar framkommer inte hur man arbetar med matematiska begrepp och resonemang för att lösa problem.

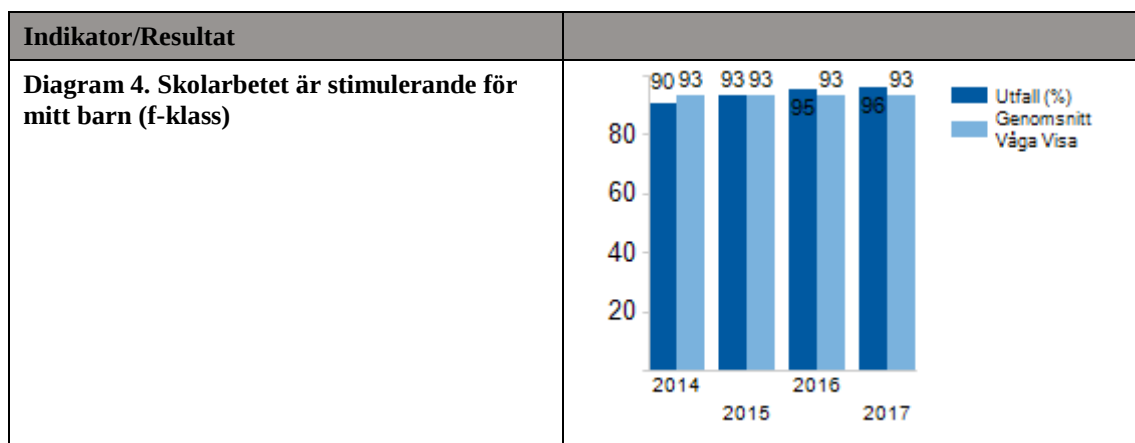
Vidare ska undervisningen bidra till att utveckla elevernas intresse för kunskaper om natur, teknik och samhälle genom att ge dem möjligheter att utforska, ställa frågor kring och samtala om företeelser och samband i omvärlden.⁸

Flertalet av skolornas beskrivningar handlar om utforskande av närmiljön. Elevernas lärande inriktas på utforskande och upplevelser av skolans närmiljö. Cirka hälften av skolorna beskriver att de arbetar utifrån något tema.

I cirka hälften av skolornas förskoleklasser beskrivs hur man arbetar med de estetiska uttrycksformerna.

Alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt.⁹

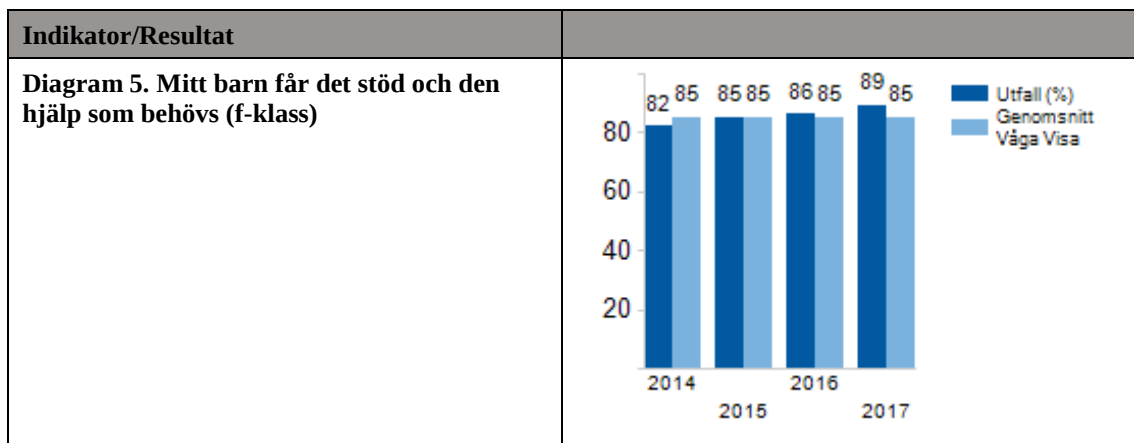
Ett par av skolornas förskoleklasser har beskrivit hur man arbetar med stöd och utmaningar. En av skolorna beskriver konkret att man kartlägger elevernas kunskapsutveckling i matematik och svenska och att utbildningen individualiseras.

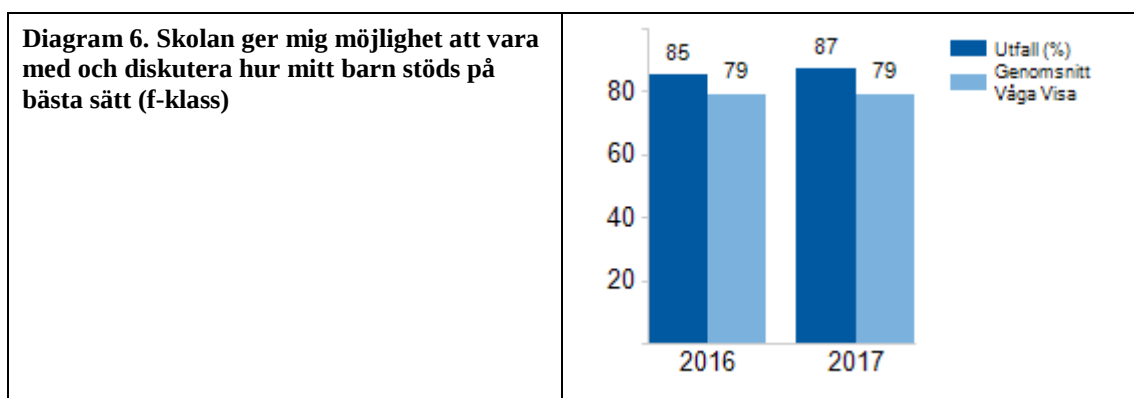
⁷ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

⁸ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

⁹ Skollagen 3 kap. 3 §

Diagrammet ovan visar att flertalet av föräldrarna håller med om att deras barn får det stöd och hjälp som behövs. Resultaten har ökat något över åren. Värmdös resultat 2017 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. Resultaten varierar mellan skolornas förskoleklasser. Det skiljer 28 procentenheter mellan högsta och lägsta resultat.

Diagrammet ovan visar flertalet av föräldrarna håller med om att skolan ger dem möjlighet att vara med och diskutera hur deras barn stöds på bästa sätt. Resultaten har ökat något jämfört med föregående år. Värmdös resultat ligger över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. Resultaten varierar mellan skolornas förskoleklasser. Det skiljer 28 procentenheter mellan högsta och lägsta resultat.

Områdesanalys kunskaper

Det är stor variation i resultaten mellan skolornas förskoleklasser. Undersökningar har visat hur elevernas motivation och intresse har betydelse för deras prestation i ett ämne.¹⁰ Överlag anser dock flertalet av föräldrar med barn i förskoleklass att verksamheten är simulerande för deras barn och att de får den hjälp och stöd de behöver.

Leken får ta plats i verksamheten och förskoleklasserna beskriver leken och trygghet som förutsättningar för arbetet att främja elevernas livslånga lust att lära.

Det framkommer inte av skolans analyser hur man arbetar med barnens olika kunskapernivåer och kunskapsutveckling. Förskoleklasserna beskriver hur man arbetar

¹⁰ Öppna Jämförelser Grundskola 2013 – *hur motiverar skolan eleverna?* SKL

med varierande arbete. Eleverna ges möjligheter att läsa- lyssna samt skriva utifrån flertalet olika arbetssätt. Skolorna beskriver hur detta och andra material används men inte hur elevernas kunskapsnivåer styr val av material och planering.

Ett par skolor beskriver att de använder digitala verktyg för skapande aktiviteter i undervisningen. Beskrivningar om hur de digitala verktygen används saknas och framförallt efterfrågas hur dessa används i koppling till språkarbetet. Det är inte heller tydligt hur eleverna får kunskaper i natur, teknik och samhälle.

Matematiska begrepp och uttrycksformer flertalet jobbar med detta genom generella beskrivningar som mönster, räkneord, geometriska former, datum. Förskoleklasserna genomför aktiviteter som tränar.

Förskoleklassernas arbete med att utveckla elevernas intresse för och kunskaper om området teknik behöver tydligare framkomma i skolornas beskrivningar.

Hur skolornas förskoleklasser arbetar med att ge varje elev stöd och anpassningar i undervisningen beskrivs i generella termer. Eftersom flertalet av skolornas förskoleklasser inte har beskrivit hur man arbetar med stöd och anpassningar i förskoleklasserna kan ingen bedömning göras av hur verksamheten uppfyller de nationella målen.

3.3 Trygghet

Undervisningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever har en miljö som genomsyras av trygghet och studiero.¹¹ Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla goda kamratrelationer samt känna tillhörighet och trygghet i elevgruppen.¹²

Ordningsregler ska finnas för utbildningen och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp i förskoleklassen.¹³

Förskoleklassen ska ha en god arbetsmiljö och anordnas i en sund och säker miljö.¹⁴

Skolorna med förskoleklass beskriver på olika sätt hur de arbetar med trygghet och studiero i utbildningen. Ett par skolors förskoleklasser beskriver schemalagd personal i utsatta miljöer som omklädningsrum, hall, matsal, skolgård för att tillförsäkra trygghet. Ytterligare ett par beskriver dubbel bemanning i klasserna i samma syfte. Ett par skolor beskriver aktiviteter för att stärka gruppkänslan om gemensamma lekar eller faddersystem. Ett par skolor lyfter fram fasta platser i till exempel klassrum och matsal samt inskolningsupplägg som anses gynna trygghet. Ett par skolor med förskoleklass beskriver trygghetsveckor temaveckor eller en teaterföreställning om trygghet, men beskriver inte innehållet i dessa.

Cirka hälften av skolorna med förskoleklass beskriver att de har ordningsregler och ett par av dessa har tagits fram i samarbete med eleverna. En förskoleklass har valt att låta eleverna dramatisera ordningsreglerna vid skolstart från skolans scen.

---

¹¹ Skollagen 5 kap.

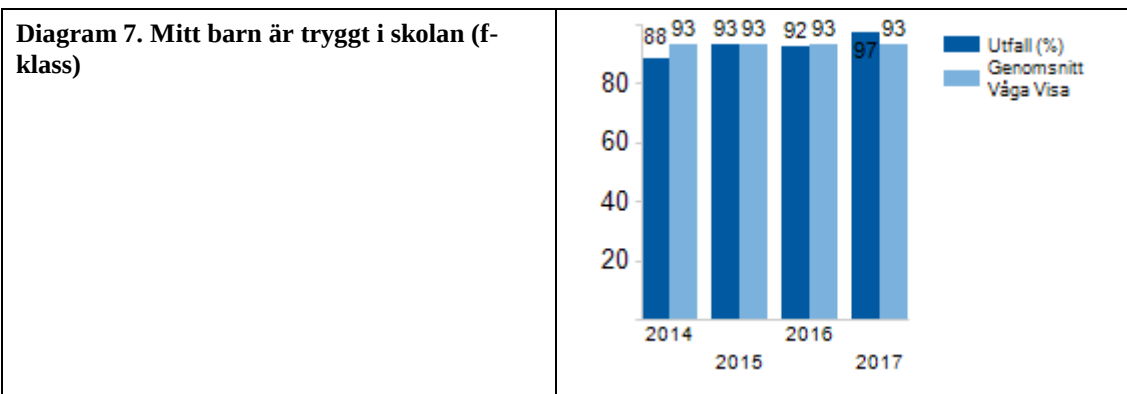
¹² Läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

¹³ Skollagen 5 kap.

¹⁴ Skollagen 5 kap 4 §, (Arbetsmiljölagen (1977:1160) 2 kap 2 §.

En förskoleklass beskriver specifikt arbetsmiljöromd för en sund och säker miljö samt rutiner för hantering av material som kan vara skadligt. Ytterligare ett par skolor med förskoleklass beskriver kartläggning av verksamheten genom exempelvis trygghetsvandringar, men det framgår inte om kartläggningen specifikt berör elevernas arbetsmiljö.

Ett par skolor med förskoleklass konstaterar att resultaten på kundundersökningen har ökat sedan föregående år eller att eleverna är trygga.

Diagrammet ovan visar att i princip alla vårdnadshavare upplever att sitt barn är tryggt i förskoleklassen. Resultatet har ökat något under en fyraårsperiod. Resultatet är något högre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

Områdesanalys trygghet

Skolorna med förskoleklass genomför aktiviteter för att uppfylla målen om en miljö som genomsyras av trygghet. Skolorna behöver utveckla sina beskrivningar av det som gynnar en trygg miljö med studiero.

Kränkande behandling

Förskoleklassen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.¹⁵

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Anmälningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt om en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).¹⁶

¹⁵ Skollagen 6 kap. 6 §, 7 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 17 §.

¹⁶ Skollagen 6 kap. 10 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 7 §.

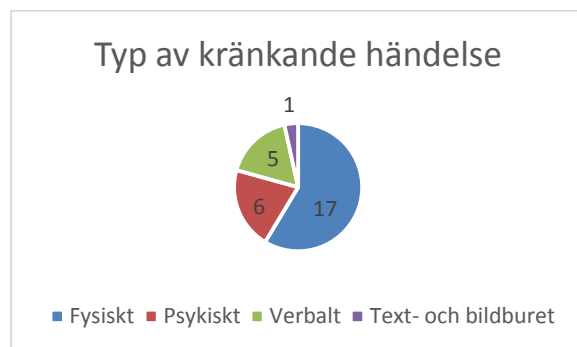
Cirka hälften av skolorna med förskoleklass beskriver att arbetet utgår från likabehandlingsplanen och plan mot kränkande behandling. Cirka hälften av skolorna med förskoleklasser beskriver att de arbetar genom ett aktivt trygghetsteam/samarbete med Friends. Ungefär hälften av skolorna kartlägger verksamheten genom enkäter eller trygghetsvandringar/ trygghetspromenader/husmodellen. En förskoleklass beskriver en gedigen kartläggningsinsats med kartläggning i klasserna fyra gånger per år, analys av rastvärdar, analys av dokumenterade kränkande händelser, trygghetspromenader och elevintervjuer.

21 händelser har anmälts som kränkande till huvudmannen under läsåret 2016/17. Föregående läsår anmäldes sju händelser. Antalet elever i förskoleklass var cirka 480 stycken läsåret 2016/17. Nedan följer statistik om uppgifterna som lämnats genom anmälan.

Diagram 8

Diagram 9

Diagrammen ovan visar att samtliga händelser som anmälts uppges ha utförts av en annan elev. Flertalet av händelserna har varit fysiska kränkningar.

Diagram 10

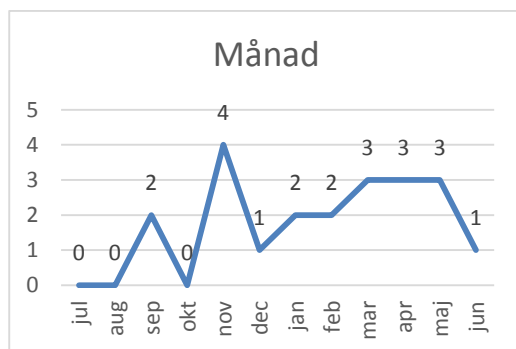
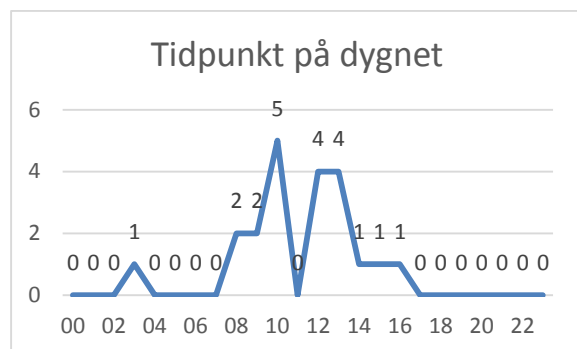
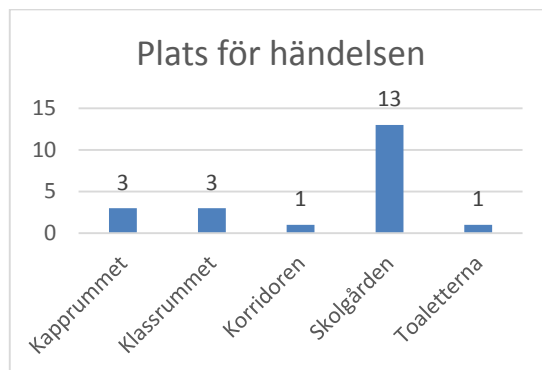

Diagram 11

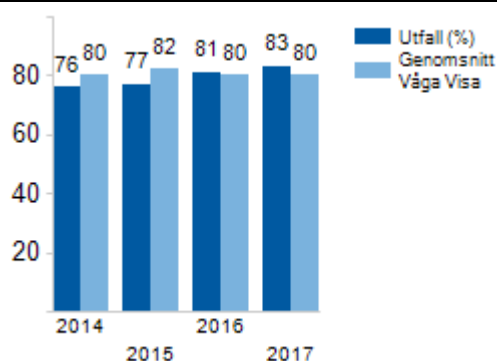
Diagrammen ovan visar hur de händelser som anmälts fördelar sig över läsåret och dygnet. Händelserna är relativt jämt fördelad under läsåret och har oftast inträffat under skoltid.

Diagram 12

Diagrammet ovan visar vart de anmälda händelserna inträffade. Flertalet av händelserna inträffade på skolgården.

Diagram 13. Skolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t ex mobbning (f-klass)

Diagrammet ovan visar att flertalet av vårdnadshavarna upplever att förskoleklassen arbetar medvetet mot kränkande handlingar. Resultatet har ökat något under en fyraårsperiod. Resultatet är något högre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. Det är spridning mellan skolornas resultat (71 till 93 procent). Tre skolor har resultat i den lägre regionen och en skola i den högre regionen. Övriga skolor har resultat runt 85 procent.

Områdesanalys kränkande behandling

Skolor med förskoleklass anmäler händelser inom ramen för kränkande behandling till huvudmannen. Jämfört med tidigare läsår anmäls fler händelser vilket möjliggör att händelsen kan utredas, åtgärdas, följas upp och utvärderas. I cirka hälften av skolorna med förskoleklass beskrivs att verksamheten kartläggs genom enkäter och trygghetspromenader i syfte att förebygga kränkande händelser. På en av skolorna genomförs en gedigen kartläggning där även en analys av anmälningar av kränkande händelser är en del av kartläggningen. Övriga skolor med förskoleklass behöver utveckla kartläggningen genom att inkludera analys av anmälningar om kränkande händelser för att kunna planera lämpliga förebyggande åtgärder. Det främjande arbetet beskrivs fragmentariskt i redovisningarna. Resultatet från kundundersökningen skiljer sig åt mellan skolorna. Detta kombinerat med att förskoleklassens egna beskrivningar skiljer sig åt kan tyda på att det skiljer sig i hur skolorna arbetat med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling. Förskoleklasserna behöver arbetet med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling fortsätta

utvecklas för att uppfylla de nationella målen.

3.4 Särskilt stöd

Processen om särskilt stöd ska omfatta följande steg:

- *Upptäcka: personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.*
- *Utreda: en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd genomförs och dokumenteras.*
- *Beslut fattas om åtgärdsprogram.*
- *Uppföljning och utvärdering.¹⁷*

Området särskilt stöd beskrivs inte av någon av enheterna i förskoleklassrapporterna. Här hänvisas helt till grundskolerapporterna. Det beror troligtvis på att förskoleklassverksamheten ingår i skolans arbete med särskilt stöd och därför inte har en egen process gällande barn i behov av särskilt stöd. Eftersom bestämmelserna om särskilt stöd gäller även förskoleklassen och förskoleklassen är en egen verksamhetsform är det av vikt att varje förskoleklass kan redogöra för sin process för tillgodoseende av särskilt stöd, även om beskrivningen innebär ett tätt samarbete med skolan, och till stor del är gemensam med skolan, i alla steg.

I förskoleklassen utgår bedömningen från hur eleven utvecklas i riktning mot de kunskapskrav som senare kommer att ställas i den aktuella obligatoriska skolformen men stegen i processen såsom t ex upptäckt och åtgärder måste utgå från förskoleklassverksamhetens uppdrag och arbetssätt.

Avsaknaden av beskrivningar och analys gör att det inte går att bedöma detta område. Skolverket har ett uppdrag att ta fram ett kartläggningsmaterial för förskoleklassen i språklig medvetenhet och matematiskt tänkande. Det finns ett behov hos samtliga enheter att gå igenom detta kartläggningsmaterial och definiera hur förskoleklassverksamheten specifikt ska jobba med dessa olika delar.

3.5 Elevhälsa

Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.¹⁸

Alla elever ska erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll.¹⁹

Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans arbete ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande. Hälsofrämjande arbetet kan till

---

¹⁷ Skolverkets allmänna råd ”Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram”

¹⁸ Skollagen 2 kap. 25 §

¹⁹ Skollagen 2 kap. 27 §.

exempel vara att elevhälsan bidrar till att skapa en god lärandemiljö och ett gott skolklimat, samverkar med rektor vid utbildningsinsatser, organisationsplanering och organisationsutredningar samt informerar och diskuterar reaktioner på och hantering av prestationskrav och stress med eleverna. Förebyggande arbetet kan exempelvis vara att elevhälsan bidrar till att identifiera riskområden via kartläggningen av verksamheten, utarbeta rutiner för att tidigt upptäcka elever som behöver stöd eller handleda skolpersonal.²⁰

Flertalet skolor med förskoleklass beskriver att de har tillgång till skolsköterska, kurator och specialpedagog. Ett par beskriver tillgång till psykolog, varav en skola anlitar vid behov. Endast en skola beskriver att skolläkaren ingår i elevhälsan.

Ett par skolor beskriver att eleverna i förskoleklass erbjuds hälsobesök/basprogram. Cirka hälften av skolorna med förskoleklass beskriver att de stödjer elevernas utveckling mot målen och ger exempel på delaktighet i elevstödsprocesser. Cirka hälften av skolorna i förskoleklassen beskriver att elevhälsan arbetar hälsofrämjande och förebyggande. Av dessa ger ett par exempel genom att elevhälsan är delaktighet i utbildningsinsatser för personal och föreläsningar till föräldrar och en exemplifierar genom handledning till personal på skolorna. Det beskrivs också generellt att elevhälsan ger skolledningen information, råd och utredningar om elevens lärande, utveckling och hälsa, men det konkretiseras inte på vilket sätt. En förskoleklass beskriver generellt att elevhälsan träffar olika grupper och samtalar, men det utvecklas inte hur det sker. Flertalet skolor ger exempel på åtgärdande arbete med att hantera problem och situationer som uppstått i en organisation, grupp eller hos en individ som till exempel arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Områdesanalys elevhälsa

Skolläkare är placerad på central förvaltning, men endast en skola beskriver skolläkaren som en del i de kompetenser som ska ingå i elevhälsan. Det kan tyda på att skolläkaren inte är en integrerad del i elevhälsan. Endast ett par skolor med förskoleklass beskriver tillgång till psykolog. Förskoleklassens tillgång till de kompetenser som ska ingå i elevhälsan behöver säkerställas för att uppfylla de nationella målen.

En skola beskriver konkret hur elevhälsan stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål och ett par beskriver mer åtgärdande arbete med arbete inom enskilda stödprocesser. Det framgår att ett par skolor med förskoleklass genomför någon hälsofrämjande eller förebyggande aktivitet, men det behöver tydligare beskrivas ett heltäckande hälsofrämjande och förebyggande arbetet för att uppfylla de nationella målen.

3.6 Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska

---

²⁰ Skollagen 2 kap. 25 §, Socialstyrelsen och Skolverket Vägledning för elevhälsan, 2016.

*kvalitetsarbetet ska dokumenteras.*²¹

*Det systematiska kvalitetsarbetet ska omfatta: uppföljning, analys i förhållande till de nationella målen, beslut om utvecklingsinsatser, planering och genomförande.*²²

Det framkommer i cirka hälften av beskrivningarna att verksamheten följs upp i förhållande till de nationella målen genom att i huvudsak årsvis utvärdera verksamheten utifrån kundundersökningen. Ett par skolor arbetar utifrån ett årshjul för att systematiskt följa upp verksamheten. Cirka hälften av skolornas förskoleklasser beskriver att de löpande följer upp verksamheten efter avslutade aktiviteter eller teman.

I cirka hälften av beskrivningarna framkommer att pedagogerna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom att delta vid de uppföljningsmöten som finns för respektive skola. Eleverna i förskoleklassen är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet på ett par av skolor genom elevråd eller klassråd. En skolas förskoleklass gör egna elevutvärderingar och har diskussioner med eleverna i klassrummen.

I cirka hälften av beskrivningarna framkommer hur förskoleklassens systematiska kvalitetsarbete dokumenteras. Hur och vad som dokumenteras varierar.

Områdesanalys systematiskt kvalitetsarbete

Innehållet i beskrivningarna av det systematiska kvalitetsarbetet varierar mellan skolornas förskoleklassverksamheter. Kopplingen mellan det systematiska kvalitetsarbetet i vardagen och på enhetsnivå är otydlig. Resultaten av analysen av det vardagliga arbetet (enhetens konkreta beskrivning) behöver vara ett av underlagen för analys och bedömning av måluppfyllelse på enhetsnivå. Slutsatserna från analysen och bedömning av måluppfyllelse framkommer överlag inte inom respektive område. Ansvarsfördelning i processen med det systematiska kvalitetsarbetet är otydligt.

Pedagogerna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom olika möten. Det framkommer över lag inte hur eleverna deltar och deras delaktighet behöver utvecklas. Vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga men beskrivningarna behöver innehålla konkret på vilket sätt.

Det är otydligt både i det vardagliga arbetet och på enhetsnivå hur uppföljning, analys, bedömning av måluppfyllelse, ev. mål med utvecklingsinsatser dokumenteras.

Förskoleklassernas systematiska kvalitetsarbete är överlag det samma som grundskolan. Det är otydligt hur förskoleklassen specifika verksamhet följs upp.

---

²¹ Skollagen kapitel 4.

²² Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, Skolverkets allmänna råd

Handläggare

Diarienummer 2017UTN/0230

Ewa Norrström, Margareta Stille-Friman, Fanny Adebrink,
Maria Åfeldt Bryant, Anna Boman och Ann-Marie Bromberg

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2016/2017

Grundsärskola

Innehåll

1 Inledning	3
2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	3
3 Områden.....	5
3.1 Förutsättningar och organisation.....	5
3.2 Kunskaper	7
3.3 Trygghet	11
3.4 Särskilt stöd.....	13
3.5 Elevhälsa	14
3.6 Studie- och yrkesvägledning	15
3.7 Systematiskt kvalitetsarbete	16

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och bedrivs på huvudmanna- och förskole/skolnivå. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning.

Rapporten omfattar Värmdö kommuns grundsärskola vars verksamhet bedrivs på Kullsvdsskolan.

Rapporten bygger på statistik från Skolverkets databas Siris, skolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet samt urval av påstående ur kommunens kundundersökning inom ramen för VÅGA VISA till föräldrar med barn i grundsärskolan. Svarsfrekvens för kundundersökningen är 72 procent.

Diagrammen i rapporten visar resultat för ett- till fyraårsserier. Skälet är att offentlig statistik för indikatorer presenteras vid olika tidpunkter under året. Vissa indikatorer i kundundersökningen är nya och statistik kan saknas för föregående år. De resultat som redovisas i diagrammen från kundundersökningen visar andel som håller med påståendet.

Områdena för föreliggande rapport om systematiskt kvalitetsarbete för Kullsvdsskolans grundsärskola är:

- Förutsättningar och organisation
- Kunskaper
- Trygghet
- Särskilt stöd
- Elevhälsan
- Studie- och yrkesvägledning
- Systematiskt kvalitetsarbete

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

Kullsvdsskolans grundsärskola har en lägre andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen än genomsnittet i Stockholms län och riket. Flertalet av de anställda lärarna har dock en speciallärarkompetens. Skolan har en något högre personaltäthet än Stockholms län och riket. Det framkommer att rektor fördelar skolans resurser utifrån elevernas förutsättningar och behov.

Överlag följer skolans arbetssätt de nationella målen för område kunskaper. Resultaten visar att skolan behöver fortsätta att utveckla hur de gör eleverna delaktiga i planeringen av skolarbetet och hur elever ytterligare utmanas i sitt lärande.

Grundsärskolan arbetar i enlighet med de nationella målen för en miljö som genomsyras av trygghet för eleverna. Däremot behöver arbetet för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling vidareutvecklas för att uppfylla de nationella målen.

Kullsvdsskolan har en välfungerande process om särskilt stöd där rutiner och mallar finns för samtliga steg. Det finns fortfarande behov av att tydliggöra ärendegång och ansvarsfördelning, ett arbete som pågår i och med införandet av digital elevakt. Det

finns behov av organisatoriska ändringar för att överbrygga ett upplevt gap mellan elevhälsoteam och lärare/resurser.

Grundsärskolan behöver inkludera skolläkare i elevhälsans arbete samt erbjuda hälsosamtal för att uppfylla de nationella målen. Grundsärskolan arbetar förebyggande, men det behöver säkerställas att det pågår ett hälsofrämjande arbete i enlighet med de nationella målen.

Skolan uppfyller de nationella målen gällande SYV-kompetens. Skolan behöver fortsatt att utveckla sitt arbete inom området för att uppnå de nationella målen utifrån kraven.

Det finns en rutin för det systematiska kvalitetsarbetet där det framkommer att skolan följer upp sin verksamhet. Skolan behöver vidareutveckla sina analys och bedömning av måloppfyllelse.

2.1 Utvecklingsinsatser

Vissa av de utvecklingsinsatser som utbildningsnämnden beslöt efter kvalitetsrapporten för läsåret 2015/16 som presenterades våren 2017 pågår fortfarande enligt plan. I tabellen nedan sammanfattas dessa utvecklingsinsatser och deras status.

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Insatser för att förbättra resultat rörande studiemotivation, andel elever som uppnått kunskaper i alla ämnen och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll inom ramen för grundskolornas deltagande i forskningsprogrammet "Inkluderande lärmiljöer"	🟢 Pågående	Programmet är påbörjat och pågår i tre år
Utvecklingsarbete inom området kränkande behandling.	✅ Avslutad enligt plan	Återkopplingar till verksamheterna sker inom ordinarie plan och rutiner, även utifrån antal anmälningar.
Uppföljning av elevernas kunskapsresultat	✅ Avslutad enligt plan	System för uppföljning på plats.

Utvecklingsinsatser 2017/18

Utveckling inom ramen för inkluderande lärmiljöer fortsätter.

- Inom ramen för forskningsprogrammet "Inkluderande lärmiljöer" kommer utveckling att genomföras avseende elevernas studiemotivation, andel elever som uppnått kunskaper i alla ämnen och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll.
- Utveckla resultatdialogerna med kollegialt lärande för att fortsätta utveckla och

öka kvalitén i det systematiska kvalitetsarbetet. Utvecklingen ska även omfatta bedömning av måluppfyllelse och öka likvärdigheten.

3 Områden

I redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet har enheterna fått besvara utvalda frågor som har formulerats utifrån bestämmelser som gäller för området. Under varje område analyseras statistiska mått utifrån förändring av tid, resultatspridning mellan enheterna och jämförelse med genomsnitt i VÅGA VISA-kommunerna/kommungruppen/Stockholms län/riket.

Rapporten utgår även från enheternas beskrivningar av sin verksamhet. I analys och bedömning av måluppfyllelse redogörs för i vilken omfattning det framkommer i beskrivningarna om och hur verksamheten arbetar inom området. När en beskrivning saknas kan enheten ha ett fungerade arbete även om det inte beskrivs.

3.1 Förutsättningar och organisation

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser efter elevernas förutsättningar och behov. För utbildningen ska det finnas de lokaler som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.¹

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.²

Kullsveddsskolan grundskola har under läsåret 2016/2017 haft sju klasser. Skolan har sju klasslärare som är legitimerade lärare eller förskollärare med behörighet som speciallärare i grundskolan. En av lärarna är specialpedagog. Skolan har legitimerade praktisk- estetiska lärare. I elevhälsoteamet ingår utöver rektor och specialpedagog, pedagogisk samordnare/logoped, skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog.

Samtliga elever på skolan har omfattande behov av särskilt stöd som kräver hög personaltäthet. Drygt 20 av eleverna har så omfattande behov att de har egna resurser i skolan. Under perioder kan enskilda elever ha behov av två resurser. På skolan arbetar 33 resurser som är utbildade barnskötare eller motsvarande.

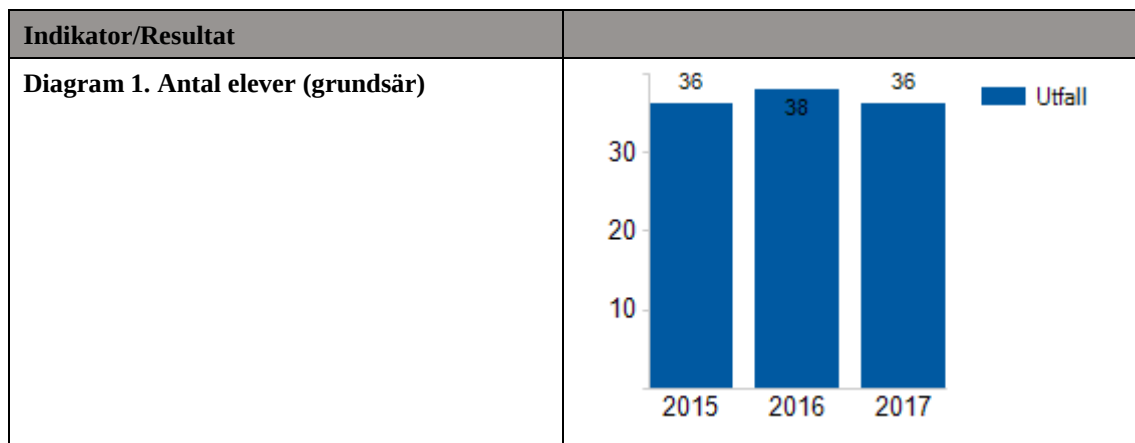
Skolan lyfter fram att de har ljusa, rena och trivsamma lokaler men de är trångbodda. Vidare beskrivs att de behöver dela lokaler med Hemmestaskolan vilket påverkar schemaläggningen.

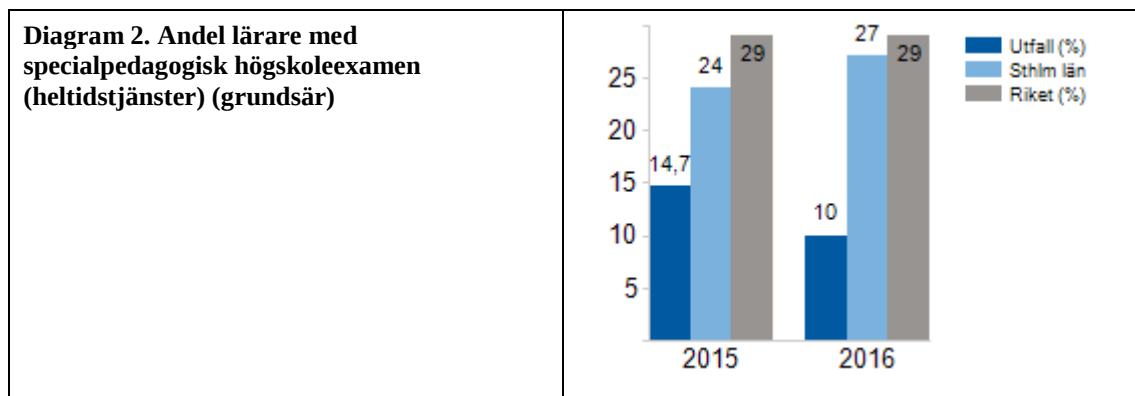
¹ Skollagen 2 kap. 10 och 35 §§

² Skollagen 2 kap. 13 §. Undantag för bestämmelsen finns i samma kapitel 17 och 18 §§ där de bl.a. görs undantag för lärare i modersmål.

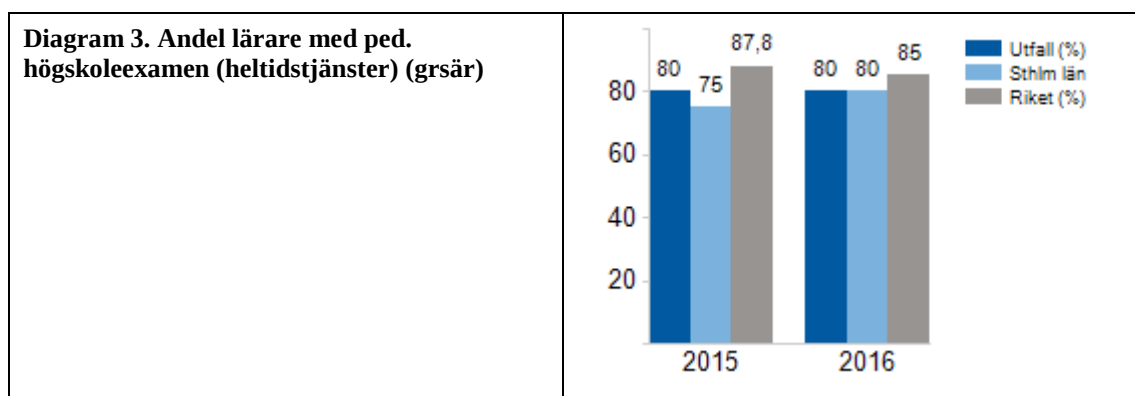

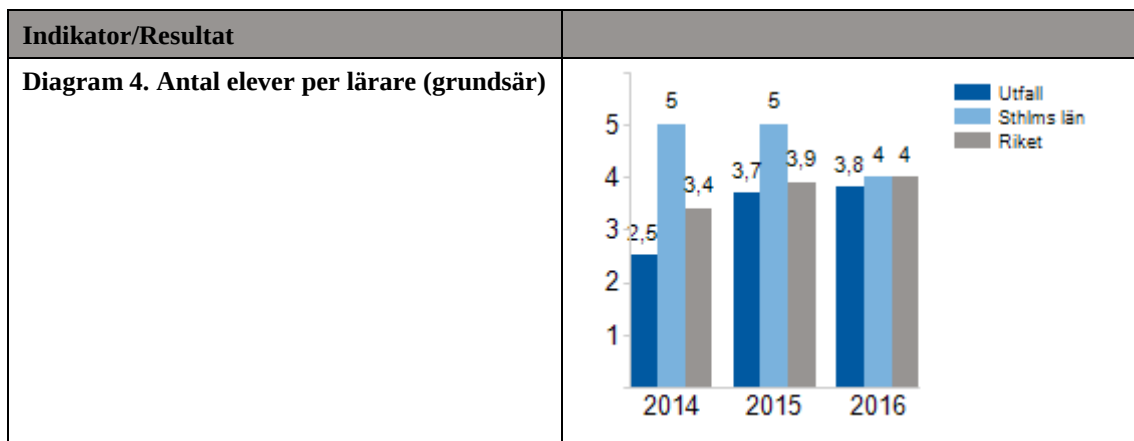
Diagrammet ovan visar att antalet elever har legat stabilt över de tre senaste åren. Utöver de 36 eleverna som är folkbokförda i Värmdö kommun är sju elever som är folkbokförda i annan kommun inskrivna på skolan.

Diagrammet ovan visar att andelen lärare med specialpedagogisk högskoleexamen har sjunkit jämfört med föregående år. Värmdö kommun ligger under genomsnittet i Stockholms län och riket. Skolan har en låga andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen men på skolan arbetar även nio lärare med speciallärarbehörighet.

Diagrammet ovan visar att andel lärare med pedagogisk högskoleexamen har legat på samma nivå de två åren. Läsåret 2016/2017 var Värmdös resultat på samma nivå som Stockholms län men lägre än riket.

Diagrammet ovan visar att antal elever per lärare har sjunkit över de tre åren. Värmdö kommun har ett något lägre antal elever per lärare än Stockholms län och riket.

Områdesanalys förutsättningar och organisation

Statistiken visar att Kullsvedsskolans grundsärskola har en lägre andel lärare med specialpedagogisk högskoleexamen men på skolan arbetar även nio lärare med speciallärarbehörighet och skolan har en förhållandevis hög personaltäthet.

I beskrivningen framkommer det tydligt hur rektor har organiserat skolan.

Fördelning av resurser utifrån elevernas behov och förutsättningar kan ske på olika sätt. Det kan exempelvis innebära en omfördelning av personal som redan är anställd på skolan, anställning av resurspersoner, kompetensutveckling, inköp av hjälpmedel eller att skolan hyr in extern expertkompetens. Resurser fördelas på Kullsvedsskolan utifrån elevernas behov i form av anställda resurspersoner.

3.2 Kunskaper

Utbildningen inom skolväsendet ska bland annat främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.³ Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper.⁴

Alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt.⁵ Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna, samverka med vårdnadshavare och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling.⁶

³ Skollagen 1 kap 4 §

⁴ Läroplan för grundsärskolan 2011

⁵ Skollagen 3 kap. 3 §

⁶ Läroplan för grundsärskolan 2011

Om skolan genom prov, uppgifter från lärare, elev eller vårdnadshavare upptäcker att en elev befärs inte kommer uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.⁷

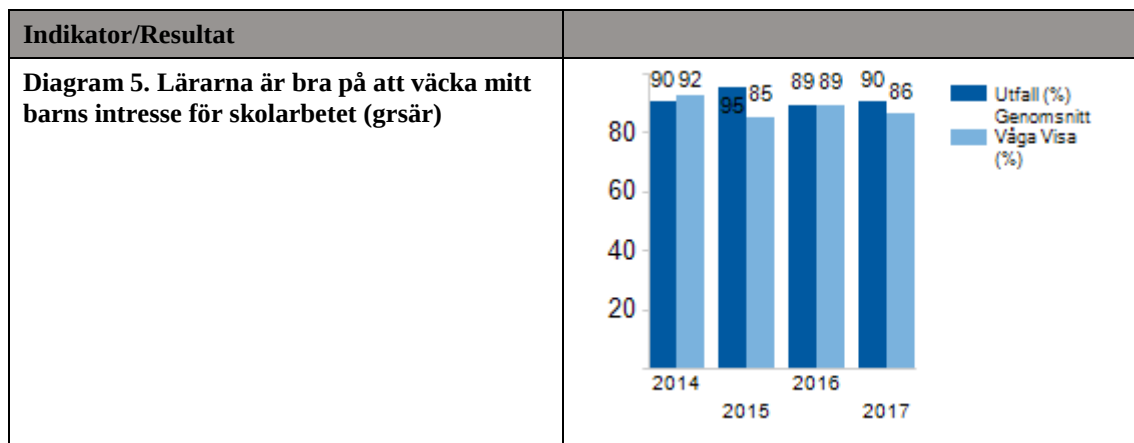
Skolan beskriver att man arbetar med elevernas lust att lära genom att eleverna ska känna sig delaktiga och trygga i olika lärmiljöer och aktiviteter med andra. Eleverna ska få rätt stöd, varierande och stimulerande arbetsuppgifter utifrån sina förutsättningar. Verksamheten fokuserar på vad eleverna kan och utveckla detta. Ibland kan det ta lång tid att hitta rätt på grund av elevernas funktionsnedsättning.

Lärarna/resurserna planerar tillsammans med eleverna för att eleverna ska förstå kunskapskraven och detta görs med hjälp av olika metoder.

Information om hur eleverna ligger till dokumenteras i Schoolsoft och delges elever och vårdnadshavare under utvecklingssamtalen. Eleverna ges kontinuerlig feedback och formativ bedömning under hela arbetsprocessen.

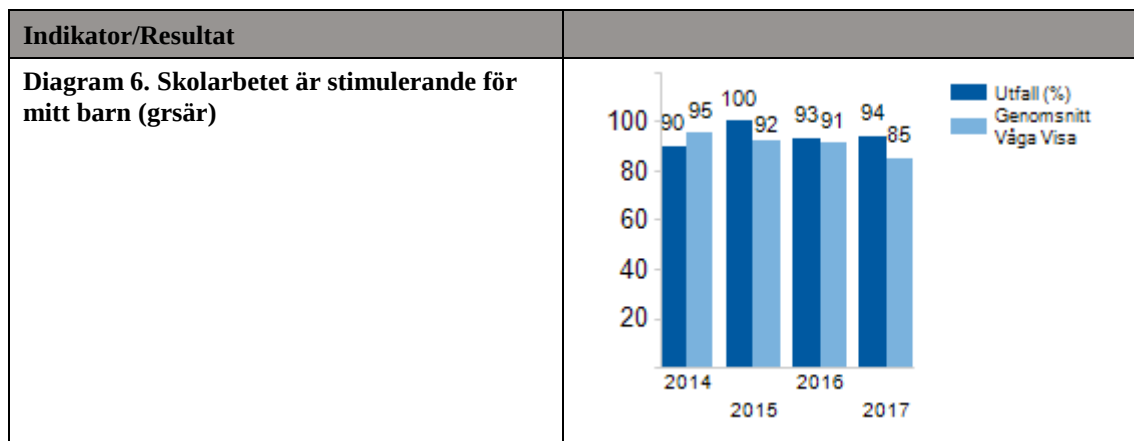
Lärare/resurs utgår i undervisningen utifrån elevernas intressen, individuella förutsättningar och behov för att både ge stöd och utmaningar.

Varje elevs kunskapsutveckling dokumenteras i mallar som utarbetats på skolan. Skolan hade fyra elever i grundsärskolan som gick ut årskurs 9 våren 2017, varav en betygselev som läst ämnen och tre elever på tidig kognitiv utvecklingsnivå som läst ämnesområden.

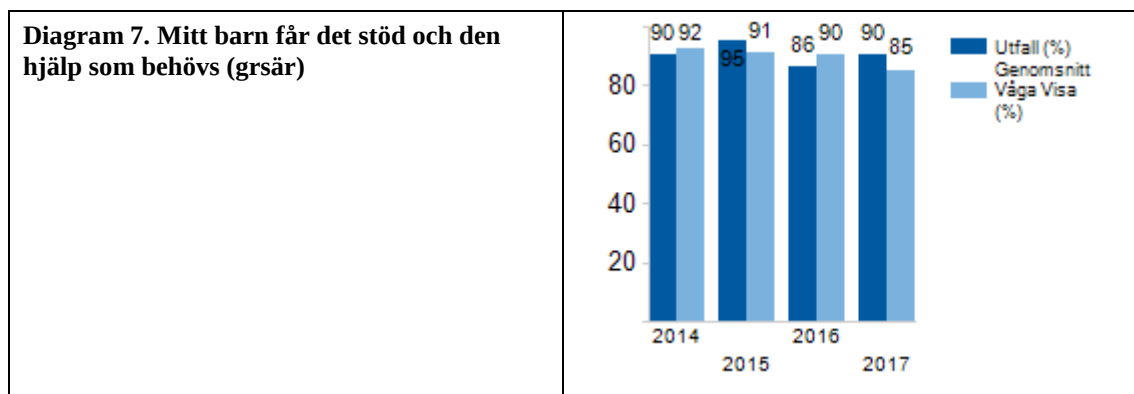

Diagrammet ovan visar att i princip alla föräldrar med barn i Kullsväddsskolans grundsärskola anser att de håller med om att lärarna är bra på att väcka deras barns intresse för skolarbetet 2017. Resultaten har varierat något över åren och har legat över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna de senaste tre åren.

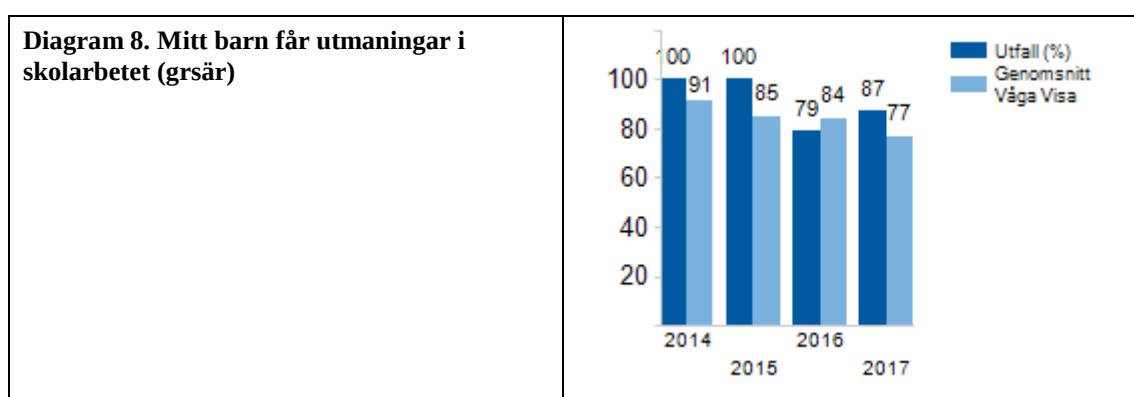
⁷ Skollagen 3 kap. 5a §

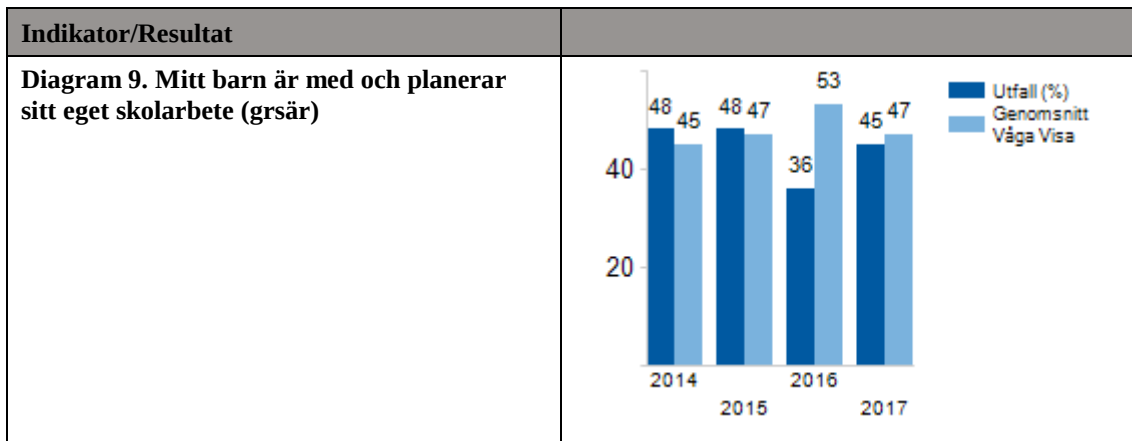
Diagrammet ovan visar att i princip alla föräldrar med barn i Kullsvdsskolans grundskola anser att de håller med om att skolarbetet är stimulerande för deras barn 2017. Resultaten har varierat något över åren och har legat över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna de senaste tre åren.

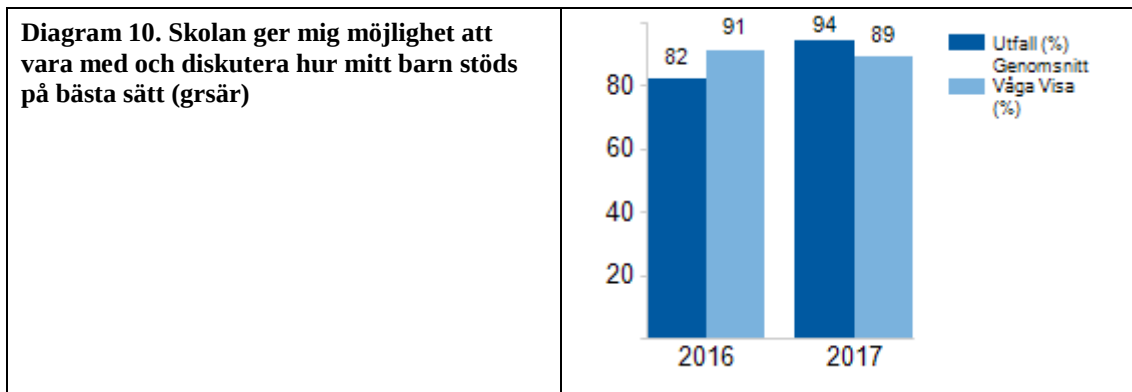
Diagrammet ovan visar att Kullsvdsskolans grundskola har höga resultat. Resultaten har varierat något över åren och ligger över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna 2017.

Diagrammet ovan visar att flertalet föräldrar med barn i Kullsvdsskolans grundskola anser att deras barn får utmaningar i skolarbetet 2017. Resultaten har sjunkit något över åren och har, med undantag för 2016, legat över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna de senaste tre åren.

Diagrammet ovan visar att knappt hälften av föräldrar med barn i Kullsvdsskolans grundskolor anser att deras barn är med och planerar sitt eget skolarbete 2017. Resultaten har varierat över åren men har ökat 2017 jämfört med 2016. Resultaten 2017 är något lägre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

Diagrammet visar att Kullsvdsskolans grundskola har höga resultat 2017. Resultatet har ökat jämfört med föregående år och ligger över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna 2017.

Områdesanalys kunskaper

Undersökningar har visat hur elevernas motivation och intresse har betydelse för deras prestation i ett ämne. De utvalda indikatorerna från kundundersökningen har betydelse för elevernas studiemotivation.⁸

Skolan har höga resultat på fyra av sex indikatorer. Lägst resultat har skolan på indikatorn ”Mitt barn är med och planerar sitt eget skolarbete”. Resultaten visar att skolan kan fortsätta att utvecklas det gäller den indikatorn.

Överlag följer skolans arbetssätt de nationella målen för området. Det syns att skolans arbete är fokuserat på varje elevs utveckling och behov och utgår från positiva förväntningar på eleverna. Resultaten visar att skolan behöver fortsätta att utveckla hur de gör eleverna delaktiga i planeringen av skolarbetet och hur elever ytterligare utmanas i sitt lärande.

⁸ Öppna Jämförelser Grundskola 2013 – hur motiverar skolan eleverna? SKL

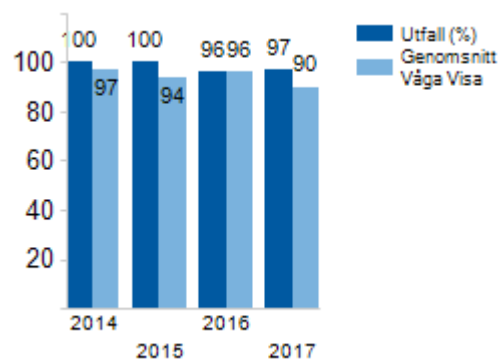
3.3 Trygghet

Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever har en miljö som genomsyras av trygghet och studiero. Utbildningen ska ha en god arbetsmiljö och anordnas i en sund och säker miljö.⁹

Ordningsregler ska finnas för skolan och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på skolan.¹⁰

Kullsvedsskolan beskriver att de arbetar med värdegrundsfrågor genom ett gemensamt förhållningssätt och samsyn hos personalen. Stor vikt läggs vid inkluderings- och tillgänglighetsfrågor. Skolan beskriver ett övergripande värdegrundsarbete med till exempel värdegrundsveckor, teman och aktiviteter i undervisningen. Kullsvedsskolan beskriver att de upprättar en trygghetsplan, men beskriver inte konkret innehållet i planen. Det framgår inte om eleverna är delaktiga i utarbetande av ordningsregler.

Diagram 11. Mitt barn är tryggt i skolan (grsär)

Diagrammet ovan visar att i princip alla elever känner sig trygga på skolan. Resultatet har i sjunkit något under en fyraårsperiod. Resultatet ligger över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

Områdesanalys trygghet

En hög andel av eleverna upplever sig trygga i skolan. Skolan beskriver att de arbetar med värdegrundsfrågor och olika aktiviteter för att elevernas miljö ska genomsyras av trygghet. Skolan arbetar i enlighet med de nationella målen för trygghet, men behöver vidareutveckla beskrivningarna av arbetet med arbetsmiljön.

⁹ Skollagen 5 kap 4 §, Arbetsmiljölagen (1977:1160) 2 kap 2 §.

¹⁰ Skollagen 5 kap.

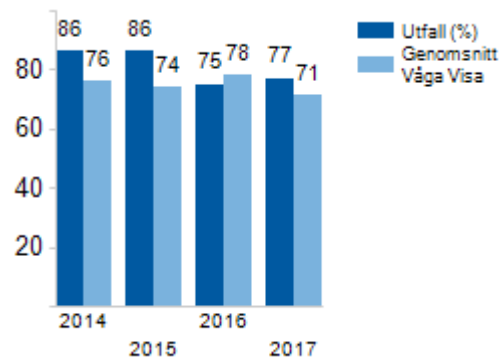
Kränkande behandling

Skolan ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.¹¹

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Anmälningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt om en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).¹²

Kullsvedsskolan beskriver att de har en likabehandlingsplan som strukturerat följs upp och utvärderas. Skolan kartlägger verksamheten, bland annat genom en egen trivselenkät och genom analys av tidigare händelser. På skolan finns ett trygghetsteam som stöd för lärare och resurser om en elev har utsatts för kränkande handlingar, hot, våld eller hamnar i konflikter. Kullsvedsskolan ser att få anmälningar anmäls till huvudmannen och att det är möjligt att händelser inte anmäls. Kullsvedsskolan bedömer att det sker få kränkningar, trakasserier eller hot och våld på skolan.

Diagram 12. Skolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t ex mobbning (grsår)

Diagrammet ovan visar att flertalet av eleverna är nöjda med skolans arbete mot mobbning. Resultatet har sjunkit något över en fyraårsperiod. Resultatet är något högre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

Utöver den kommungemensamma kundundersökningen till vårdnadshavare genomför Kullsvedsskolan en trivselenkät för eleverna. Enkäten visar positiva resultat på trygghet och trivsel, men drygt 40 % anger att någon ibland är dum på raster.

Kullsvedsskolan har anmält 21 händelser som kränkande till huvudmannen under läsåret 2016/17 för hela skolan, det vill säga både grundskoledelen och grundsärskoledelen. Motsvarande siffror för föregående läsår är sju. Samtliga händelser uppges ha utförts av en annan elev. I princip alla händelser har varit fysiska. September är den månad flest händelser anmäls och händelserna inträffade spritt under skoldagen. Flest händelser som anmäls inträffade i klassrummet

¹¹ Skollagen 6 kap. 6 §, 7 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 17 §.

¹² Skollagen 6 kap. 10 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 7 §.

Områdesanalys kränkande behandling

Skolan anmäler kränkande händelser och kartlägger verksamheten för att identifiera och förebygga kränkande händelser. Det är positivt att fler händelser anmäls till huvudmannen som därmed kan utredas och åtgärdas. Det främjande arbetet behöver beskrivas tydligare. Skolan beskriver att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov inom området. Bedömningen utifrån de nationella målen är därför att arbetet för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling har utvecklats sedan föregående år, men behöver fortsätta vidareutvecklas.

3.4 Särskilt stöd

Processen om särskilt stöd ska omfatta följande steg:

- *Upptäcka: personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.*
- *Utreda: en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd genomförs och dokumenteras.*
- *Beslut fattas om åtgärdsprogram.*
- *Uppföljning och utvärdering.¹³*

Kullavedsskolan har en välfungerande process om särskilt stöd där rutiner och mallar finns för samtliga steg. Elevhälsan involveras tidigt i arbetet. I alla delar säkerställs dialog och kommunikation med vårdnadshavare. Det särskilda stödet följs upp på enhetsnivå i bedömningskonferenser 4 ggr per år. Där ses att stödbehoven ökar. Elevhälsoteamet gör också en utvärdering av sitt arbete.

Områdesanalys särskilt stöd

Kullavedsskolan är en liten skola med få elever vilket gör ett nära samarbete mellan klasslärare och prest-lärare möjligt. Det finns bra intern handledning. Elevhälsoteamet har genomgått en kompetensutveckling i SPSMs regi under läsåret. Det har varit mycket positivt men har också tagit tid från arbetet. Elevhälsoteamet och personal i övrigt upplever att uppföljningen av elevärenden inte har varit lika tydlig. Det finns också en önskan om fler möten med elevhälsoteamet och mer tid i enskilda ärenden.

Det finns fortfarande behov av att tydliggöra ärendegång och ansvarsfördelning, ett arbete som pågår i och med införandet av digital elevakt.

Det finns behov av organisatoriska ändringar för att överbrygga ett upplevt gap mellan elevhälsoteam och lärare/resurser. Samtliga lärare behöver fundera på vilket innehåll man behöver ha i undervisningen runt eleverna för att ge varje elev de lärmiljöer de behöver i sitt lärande – detta pågår inom ramen för forskningsprogrammet inkluderande lärmiljöer

---

¹³ Skolverkets allmänna råd ”Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram”

3.5 Elevhälsa

Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.¹⁴

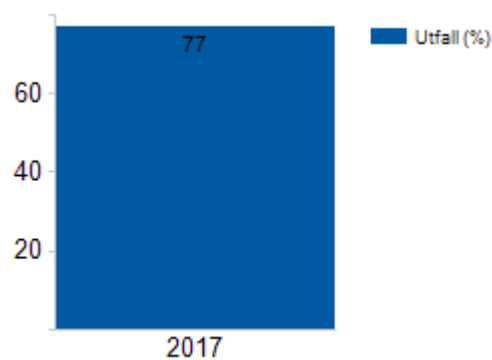
Alla elever ska erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll.¹⁵

Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans arbete ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande. Hälsofrämjande arbetet kan till exempel vara att elevhälsan bidrar till att skapa en god lärandemiljö och ett gott skolklimat, samverkar med rektor vid utbildningsinsatser, organisationsplanering och organisationsutredningar samt informerar och diskuterar reaktioner på och hantering av prestationskrav och stress med eleverna. Förebyggande arbetet kan exempelvis vara att elevhälsan bidrar till att identifiera riskområden via kartläggningen av verksamheten, utarbeta rutiner för att tidigt upptäcka elever som behöver stöd eller handleda skolpersonal.¹⁶

I grundsärskolans beskrivning framgår beskrivning framgår att elevhälsan omfattar pedagogisk samordnare/logoped, skolsköterska, psykolog och kurator. Däremot framgår det inte om skolan har tillgång till skolläkare.

Det framgår inte om eleverna erbjuds ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll. Det framgår att elevhälsoteamet är delaktiga i processen för särskilt stöd. Elevhälsan beskrivs även ansvara för mallar för stödprocesser och hjälp till medarbetare.

Diagram 13. Jag är nöjd med skolans elevhälsa (föräldrar grsär)

Diagrammet ovan visar att flertalet av vårdnadshavarna är nöjda med skolans elevhälsa.

¹⁷

¹⁴ Skollagen 2 kap. 25 §

¹⁵ Skollagen 2 kap. 27 §.

¹⁶ Skollagen 2 kap. 25 §, Socialstyrelsen och Skolverket *Vägledning för elevhälsan*, 2016.

¹⁷ Frågan är ny sedan 2017 kommunspecifik för Värmdö kommun och det finns därför inga resultat från

Områdesanalys elevhälsa

Skolläkare är placerad på central förvaltning, men grundsärskolan har inte beskrivit skolläkaren som en del av de kompetenser som ska ingå i elevhälsan. Det kan tyda på att skolläkaren inte är en integrerad del av elevhälsan. Det framgår inte om skolan erbjuder hälsosamtal. Grundsärskolan behöver inkludera skolläkare i elevhälsans arbete samt erbjuda hälsosamtal för att uppfylla de nationella målen. Skolan beskriver ett förebyggande arbete, men behöver tydligare beskriva även det hälsofrämjande arbetet för att uppfylla de nationella målen.

3.6 Studie- och yrkesvägledning

Elever ska ha tillgång till personal med sådan kompetens som kan tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning (syv).¹⁸För att få anställas utan tidsbegränsning ska studie- och yrkesvägledaren ha utbildning avsedd för sådan verksamhet.¹⁹

Studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden.²⁰

Eleven ska utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ, förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval samt utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut.²¹

Skolan har en IKT-ansvarig pedagog som fungerar som studie- och yrkesvägledare (SYV) på 20 procent. Vidare beskriver skolan att de finns skolpsykolog och skolkurator för eleverna om de har behov av att prata inför framtida val. Skolan har en SYV-plan som omfattar årskurserna 1-9.

Rektor beskriver att det finns ett fortsatt utvecklingsbehov inom området.

Områdesanalys studie- och yrkesvägledning

Skolan uppfyller de nationella målen gällande SYV-kompetens. Innehållet i SYV-planen är vagt beskrivet och det framkommer inte hur skolan konkret arbetar med hur eleven utvecklar kunskaper om sig själv och olika valalternativ. Det framkommer inte heller hur eleverna utvecklar sin förmåga att väga samman personliga faktorer med valalternativ för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval samt utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut. Det är otydligt hur studie- och yrkesvägledningen sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden.

---

tidigare eller VÅGA VISA-kommunerna.

¹⁸ Skollagen 2 kap. 29 §.

¹⁹ Skollagen 2 kap 30 §.

²⁰ Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie och yrkesvägledning*, 2013, s 15.

²¹ Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie och yrkesvägledning*, 2013, s 12ff.

3.7 Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.²²

Det systematiska kvalitetsarbetet ska omfatta: uppföljning, analys i förhållande till de nationella målen, beslut om utvecklingsinsatser, planering och genomförande.²³

Grundsärskolans beskriver att det systematiska kvalitetsarbetet utgår från att verksamhetens rektor beslutar om vad som ska genomföras under året. Den dokumentation som uppföljningen utgår från är genomgång av stödbehov hos nya elever, analys av kundenkät och trivselenkät, nulägesanalyser, klassrumsobservationer, kvalitetsdialoger, tema och kompetensutveckling, utvecklingssamtal, resultatanalyser, SWOT-analyser av olika delar av verksamheten, process inför gymnasieval etc. Schoolsoft används som ett verktyg för systematiskt kvalitetsarbete genom att dokument publiceras där.

Grundsärskolan beskriver hur de planerar och följer upp undervisningen utifrån de nationella målen. I detta arbete är all personal delaktig. Eleverna deltar genom klassråd och elevråd. Elevrepresentanter deltar även i möten med skolans ledningsgrupp.

Vårdnadshavare ges möjlighet att delta i det systematiska kvalitetsarbetet genom skolans föräldraråd. Samarbetet med föräldrar beskrivs som välfungerande och att det är viktigt att grundsärskolans lärare använder Schoolsoft för att återkoppla till vårdnadshavare. Grundsärskolan poängterar att det är av vikt att skolans uppkoppling fungerar för att detta arbete ska fungera.

Rektor beskriver att personalens kunskaper om de digitala verktygen är begränsad och måste utvecklas för att arbetet ska förbättras ytterligare.

Områdesanalys

Det finns en rutin för det systematiska kvalitetsarbetet där det framkommer att skolan följer upp sin verksamhet. I beskrivningen framkommer att skolan följer upp verksamheten i förhållande till de nationella målen och att processer finns men det är inte tydligt hur bedömning av måluppfyllelse genomförs i de analyser (SWOT) som skolan genomför. Fokus i beskrivningen är oftast en bedömning av de egna processerna och rutinerna.

---

²² Skollagen kapitel 4.

²³ Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, Skolverkets allmänna råd

Handläggare
Anna Boman, Ann-Mari Bromberg, Anette Kilander,
Fanny Adebrink och Ewa Norrström

Diarienummer
2017UTN/0230

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2016/2017 Förskola

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
1 Inledning	2
2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	3
3 Områden	5
3.1 Förutsättningar och organisation	6
3.2 Utveckling och lärande	8
3.3 Trygghet	12
3.4 Särskilt stöd.....	16
3.5 Systematiskt kvalitetsarbete	18

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och ska bedrivas på huvudmanna- och förskole/skolnivå. Huvudmannen är

ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen och den som ska se till att det finns förutsättningar att bedriva ett kvalitetsarbete som säkerställer kvalitet och likvärdighet.

Värmdö kommun är huvudman och utbildningsnämnden fullgör kommunens uppgifter och skyldigheter som ankommer på huvudmannen för skollagsstyrd verksamhet i kommunal regi, förutom vuxenutbildningen. När begreppet huvudman används i texten åsyftas det ansvar som åligger utbildningsnämnden i enlighet med detta. När begreppet Värmdö används i rapporterna syftar det på Värmdö som huvudman.

Värmdö kommun har 32 kommunala förskolor. I Skärgårdsförskolan ingår Möja, Svartsö, Sandhamn och Runmarö förskola, vilket gör att antalet förskolor som redovisas i diagrammen i rapporten är 28.

Rapporten bygger på förskolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet samt urval av påståenden ur VÅGA VISA kommunernas¹ gemensamma enkät till vårdnadshavare. Svarsfrekvensen år 2017 var 85 %.

Diagrammen i rapporten visar resultat för två- till fyraårsserier. Skälet är att offentlig statistik för indikatorer presenteras vid olika tidpunkter under året. Vissa indikatorer i kundundersökningen är nya och statistik kan saknas för föregående år. De resultat som redovisas i diagrammen från kundundersökningen visar andel som håller med påståendet.

De genomsnitt Värmdö kommun jämförts med är VÅGA VISA kommunerna eller Stockholms län och riket.

Områdena för föreliggande rapport om systematiskt kvalitetsarbete för förskolan är:

- Förutsättningar och organisation
- Utveckling och lärande
- Trygghet
- Särskilt stöd
- Systematiskt kvalitetsarbete

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

Antal barn inskrivna i förskolan har varierat över tid, men har totalt sett minskat något från maj 2016 där antalet barn var 1962 till maj 2017 där antalet bestod av 1931 barn.

Förskolornas lokaler har betydelse vad gäller valmöjligheter för förskolans organisation. De olika förskolornas lokaler har en varierande standard, där det i några förskolor beskrivs behov av renoveringar och andra justeringar i både inomhusmiljö och utemiljö för att öka kvaliteten i förskolorna. De flesta verksamheter har någon form av åldersindelning på avdelningarna en flexibilitet finns då förskolan ska vara öppen för alla barn och ta in barn i turordning utan hänsyn till ålder. Svårigheter att rekrytera

---

¹ VÅGA VISA kommunerna består av Danderyd, Ekerö, Nacka, Salem, Sollentuna, Tyresö, Upplands Väsby och Värmdö. Värmdö kommun är med i ett samarbete med ovannämnda kommuner gällande kundundersökningarna som utförs varje år.

förskollärare nämns i några av förskolornas redovisningar samt personalfrånvaro.

Förskolornas resultat i VÅGA VISAS kundundersökning gällande flertalet av indikatorerna ligger över genomsnittet eller på samma resultat som VÅGA VISA kommunerna i påståenden i urvalet.

En förskola har generellt lägre resultat i kundundersökningen, detta har följts upp genom en kvalitetsgranskning med utformade åtgärder i form av framtagande av rutiner arbetsbeskrivningar och ytterligare uppföljning av huvudmannen.

Enheternas bedömning av måluppfyllelse framkommer inte i rapporterna och det är därför svårt att dra några tydliga slutsatser kring gemensamma behov av förbättringsarbete kopplat till läroplanens målområden. En brist som också är synbar i området utveckling och lärande är att få förskolor beskriver en uppföljning på generell nivå. En bedömning av måluppfyllelse saknas till stor del. Eftersom stödinsatserna ska ges för barnets utveckling och lärande blir en utvärdering av stödinsatserna då svårare. Det får också konsekvenser för förutsättningarna för analys på enhetsnivå inom både området utveckling och lärande och särskilt stöd. En skarp analys kan tydliggöra vilka faktorer som påverkar arbetet med barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling och om stödresurserna är tillräckliga och insatserna fungerar.

Förskolorna jobbar med alla delar som ska ingå i särskilt stöd. Att en beskrivning av hur enheten jobbar med de olika delarna saknas i stor utsträckning gör att det fortfarande är svårt att dra detaljerade slutsatser om hur väl processen fungerar i praktiken, men det går att konstatera vissa vanligt förekommande brister, samt att kvaliteten i processen, och inte bara beskrivningarna, varierar. Det finns därför behov av att följa och stödja vissa enheter mer.

I rapporterna finns det en stor spridning/variation i hur förskolorna beskriver arbetet att uppnå de nationella målen för det systematiska kvalitetsarbetet.

I flertalet av förskolornas rapporter synliggörs det inte i beskrivningarna hur ett systematiskt kvalitetsarbete utförs, där arbetet i förskolan följs upp genom en analys av resultat i förhållande till de nationella målen och utifrån det planerar och utvecklar undervisningen. Bedömning av måluppfyllelsen saknas i flertalet rapporter och därmed blir det svårt att se hur förskolorna ligger till i relation till de nationella målen och vilka åtgärder förskolan behöver vidta för att nå en ökad måluppfyllelse.

Arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet fortsätter. Förutsättningarna för analys på enhetsnivå och huvudmannanivå behöver förbättras utifrån en bedömning av måluppfyllelse.

Förskolorna har ett medvetet arbetssätt för att skapa trygghet, men arbetet med anmälningar och utredning av kränkande behandling behöver fortsätta utvecklas. Flertalet förskolor gör ingen bedömning av måluppfyllelsen och kopplingen till de nationella målen för området trygghet inklusive arbetet mot kränkande behandling.

Vikten av att få fler planeringsdagar omnämns i flertalet av rapporterna, detta för att öka kvaliteten i förskolan och för att kunna genomföra processer och hitta strukturer för ett systematiskt kvalitetsarbete som uppnår de nationella målen.

2.1 Utvecklingsinsatser

Vissa av de utvecklingsinsatser som utbildningsnämnden beslöt efter kvalitetsrapporten för läsåret 2015/16 som presenterades våren 2017 pågår fortfarande enligt plan. I tabellen nedan sammanfattas dessa utvecklingsinsatser och deras status.

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Utvecklingsarbete kränkande behandling	✓ Avslutad enligt plan	Återkopplingar till verksamheterna sker inom ordinarie plan och rutiner, även utifrån antal anmälningar.
Workshop i att skriva handlingsplaner för barn i behov av särskilt stöd	✓ Avslutad enligt plan	Workshop genomfördes våren 2017 med högt deltagande.
Uppföljning av förskolans utvecklingsinsatser gällande rutiner för särskilt stöd	▶ Pågående	Utvecklingsinsatsen fortgår. Ett arbete pågår med besök i förskolorna.
Vidareutveckla uppföljningen inom det systematiska kvalitetsarbetet	✓ Avslutad enligt plan	Utveckling av Stratsys och utveckling av frågor till enheterna rörande fritidshem har genomförts
Analysutbildning för förskolechefer	✓ Avslutad enligt plan	Genomfördes med stöd av rådet för kommunal analys våren 2017.
Uppföljning av förskolans verksamhet i form av resultatdialoger mellan skolchef och respektive förskolechef	▶ Pågående	Resultatdialoger har genomförts för 15/16, pågår för 16/17 men formen fortsätter att utvecklas.

Utvecklingsinsatser 2017/18

De två pågående insatserna särskilt stöd och resultatdialoger behöver preciseras utifrån vad som framkommer i denna rapport. En ytterligare insats gällande bedömning av måluppfyllelse föreslås:

- Utveckla en gemensam metod för bedömning av måluppfyllelse på enhets- och huvudmannanivå inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet
- Fortsätta att följa och stödja enheterna i arbetet med särskilt stöd för att öka likvärdigheten
- Utveckla resultatdialogerna med kollegialt lärande för att fortsätta utveckla och öka kvalitén i det systematiska kvalitetsarbetet.

3 Områden

I redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet har enheterna fått besvara utvalda

frågor som har formulerats utifrån bestämmelser som gäller för området. Under varje område analyseras statistiska mått utifrån förändring av tid, resultatspridning mellan enheterna och jämförelse med genomsnitt i VÅGA VISA-kommunerna/kommungruppen/Stockholms län/riket.

Rapporten utgår även från enheternas beskrivningar av sin verksamhet. I analys och bedömning av måluppfyllelse redogörs för i vilken omfattning det framkommer i beskrivningarna om och hur verksamheten arbetar inom området. Analysen och bedömning och av måluppfyllelse utgår från vad som framkommit i beskrivningarna. När en beskrivning saknas kan enheten ha ett fungerade arbete även om det inte beskrivs.

3.1 Förutsättningar och organisation

Förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser efter barnens förutsättningar och behov. För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas².

I hälften av förskolornas beskrivningar framkommer det att lokalerna har stor betydelse gällande valmöjligheter för förskolans organisation. De flesta av verksamheterna beskriver vikten av att vara flexibel och hur de utnyttjar lokalen på bästa sätt för att tillgodose barnens behov och för utformningen av barnens lärmiljö. Vidare framkommer det att förskolornas lokaler har en varierande standard där hälften av förskolorna beskriver behov av renoveringar och andra justeringar i både innemiljö och i några beskrivningar att det även gäller utemiljön.

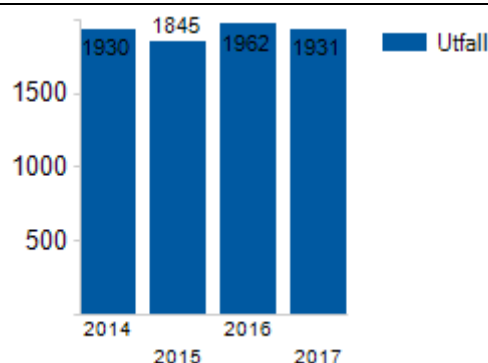
I några av förskolornas beskrivningar framkommer det att förskolechefen fördelar resurser inom den egna organisationen utifrån barnens behov och förutsättningar, men det saknas hur de konkret gör detta arbete. I hälften av förskolornas rapporter finns detta arbete inte beskrivet.

Flertalet av förskolorna beskriver kort organisationen kring ledning, antal barn och personal, men det framkommer inte hur resurser inom den egna organisationen utifrån barnens behov och förutsättningar, barngruppens storlek och sammansättning, pedagogers utbildning, miljöns utformning, socioekonomiska förhållanden fördelas i förskolorna.

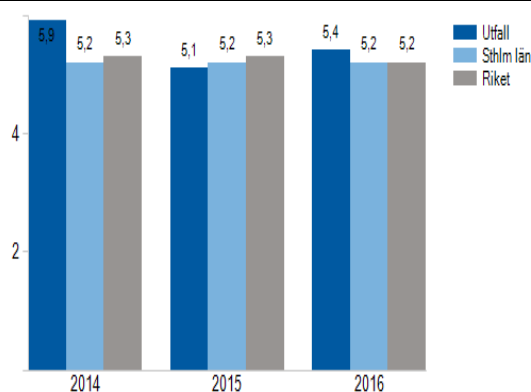
I rapporterna framkommer inte hur förskolornas förutsättningar och organisation påverkar måluppfyllelsen, där andel förskollärare, antal barn per årsarbetare inte ställs i relation till bedömning av de nationella målen.

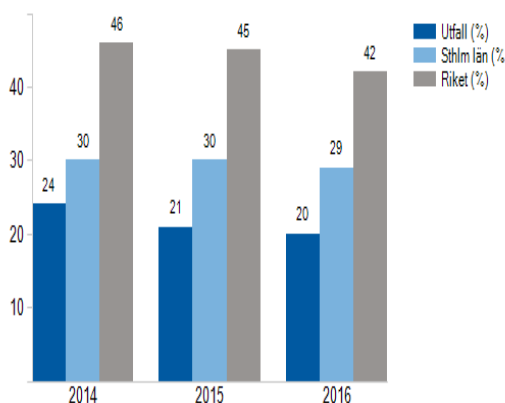
² Skollagen 2 kap. 10 § och 35 §

Diagram 1. Antal barn (fsk)

Diagrammet ovan visar att antal barn inskrivna i Värmdö kommuns förskoleverksamhet har varierat över en fyra års period, men har minskat från 1962 barn maj 2016 till 1931 barn maj 2017. Antalet platser till förfogande och beläggning på förskolorna varierar främst med anledning av att de fysiska lokalernas beskaftenhet varierar.

Diagram 2. Antal barn per årsarbetare (fsk)

Diagrammet ovan visar att antal barn per årsarbetare i Värmdö kommuns förskolor har ökat något från föregående år. Värmdö kommun ligger något högre i relation till både Stockholms län och riket.

Diagram 3. Andel årsarbetare med förskollärarexamen (fsk)

Diagrammet ovan visar andel årsarbetare med förskollärarexamen i Värmdö kommuns förskolor. Utfallet för Värmdö kommuns förskolor visar att andelen årsarbetare med förskollärarexamen har sjunkit något över tidsperioden. Värmdö kommun ligger lägre

än både Stockholms län och riket.

Områdesanalys förutsättningar och organisation:

Lokaler har en varierande standard och hälften av förskolorna beskriver behov av renoveringar och andra justeringar i både inommiljö och i vissa fall utemiljön. Skillnaderna på lokalernas standard påverkar förutsättningarna för kvalitet och utveckling i barnens lärmiljö.

Det går inte att utläsa i förskolornas rapporter att det finns en koppling mellan förskolornas förutsättningar och förskolornas måluppfyllelse.

Svårigheter att rekrytera förskollärare omnämns i ett fåtal rapporter när det gäller analys av indikatorn andel årsarbetare med förskollärarexamen.

3.2 Utveckling och lärande

Utbildningen inom skolväsendet ska bland annat främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.³

Syftet med utbildningen i förskolan är att den ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg, och läroplanen anger att den pedagogiska verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Målen i förskolans läroplan anger inriktningen på förskolans arbete och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen i förskolan. Målen anger en riktning att sträva mot och är inte utformade som mål att uppnå eller krav på jämförelse mellan enskilda barn. Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Miljön ska vara öppen, innehållsrik och inbjudande. Verksamheten ska främja leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt ta till vara och stärka barnets intresse för att lära och erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter.⁴

Flertalet av förskolorna i Värmdö kommun beskriver att barnen får goda förutsättningar till en stimulerande verksamhet genom att verksamheterna tar tillvara och barnens lust, nyfikenhet, förmågor och önskemål. Hälften av förskolorna beskriver att de fångar upp barnens intresse och behov genom att använda pedagogisk dokumentation.⁵

Flertalet av förskolorna beskriver att de förändrar i barnens lärmiljö genom observationer och reflektion för att på så sätt stimulera barnens lärande. Hälften av förskolorna beskriver att de arbetar med ett tema/projektinriktat arbetssätt som utgår från barnen för att stimulera till lärande.

Några av förskolorna beskriver att de arbetar med ett processinriktat arbetssätt där en viktig del är att barnen ska bidra med sin egen erfarenhet och kunskap. Dessa förskolor beskriver ett arbete som bedrivs på verksamhetsnivå, gruppnivå och individnivå.

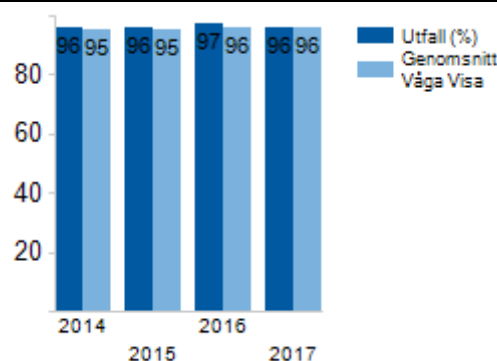
---

³ Skollagen 1 kap 4 §

⁴ Skollagen, Läroplan för förskolan 98, reviderad 2016, Skolverkets Allmänna råd förskolan 2016.

⁵ Pedagogisk dokumentation är ett arbetsverktyg som kan användas för att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Det handlar om att dokumentera det som händer mellan barn, vuxna och miljön i verksamheten, till exempel med hjälp av kamera och film eller penna och papper. I analysen av dokumentationen får man syn på hur man kan utveckla verksamheten vidare.

Diagram 4. Verksamheten är stimulerande för mitt barn (fsk)

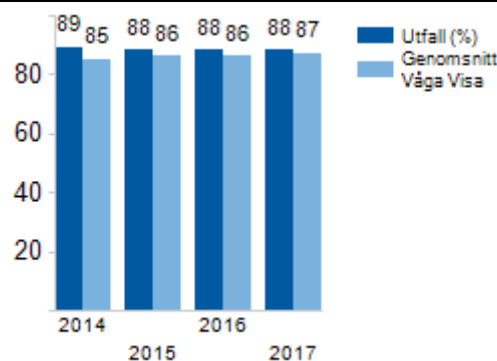

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat på samma nivå över en fyraårsperiod. Värmdö ligger i princip lika som genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Resultatet för enheterna är mellan 100 % till 50 %.

Flertalet av förskolorna beskriver att pedagogerna arbetar medvetet med att utveckla barnens språk genom att lyssna in, ge utrymme för samtal och erbjuder barnen relevant material. Vidare beskriver förskolorna att de arbetar med barnens språk dagligen i det vardagliga arbetet samt att de specifikt arbetar med barnens språk genom t.ex. sagor, rim och ramsor, sång, musik, dans, rörelse och lärpåttor.

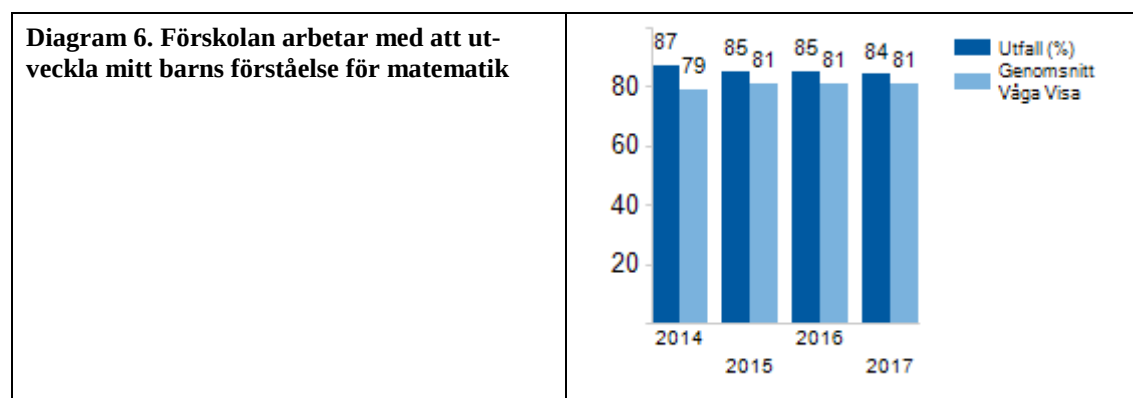
Cirka hälften av förskolorna beskriver vikten av att lärmiljön utvecklas för att stimulera barnens språkutveckling, där ett par förskolor har skapat egna bibliotek i detta syfte. Några förskolor beskriver att pedagogerna behöver arbeta mer aktivt och synliggöra hur de arbetar med att utveckla barnens språk. Ett par förskolor beskriver hur de arbetar med barns hemspråk på olika sätt för att integrera barnets språk i verksamheten. Cirka hälften av förskolorna beskriver att de arbetar med lärpåttan för att stimulera barnens språkutveckling. De flesta av förskolorna beskriver att de arbetar på ett gynnsamt sätt för att utveckla barnens språk, men att kommunikationen ut till vårdnadshavarna kan utvecklas.

Diagram 5. Förskolan arbetar med att utveckla mitt barns språk

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat på samma nivå över en fyraårsperiod. Värmdö ligger något högre än genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Det finns en spridning i resultatet mellan förskolor mellan 100 % till 20 %.

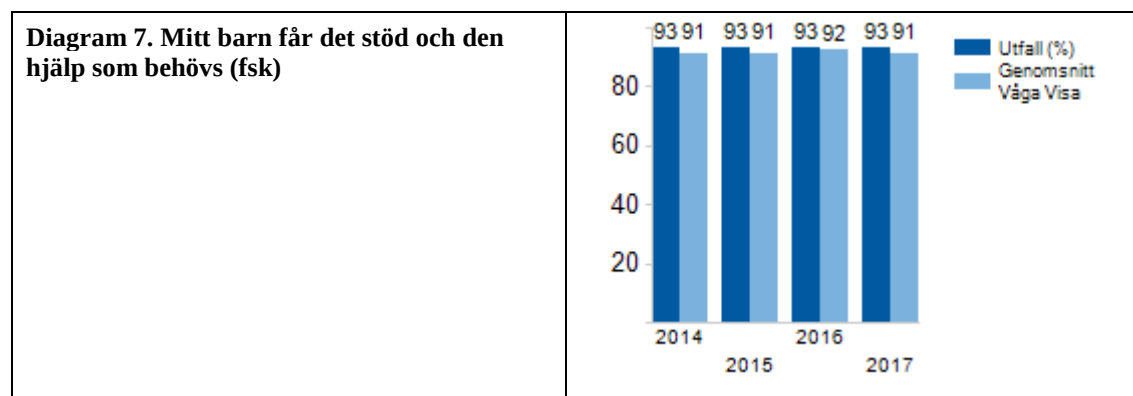
Flertalet av förskolorna beskriver att de arbetar med matematik genom att de organiserar miljö och material för att stimulera barnens förståelse för matematik, samt att pedagogerna på förskolan har ett medvetet tänk kring barns matematik. Några av förskolorna beskriver att de reflekterar, analyserar, dokumenterar och observerar barnens problem och frågeställningar gällande matematik och barnen blir på så sätt delaktiga i sitt lärande. I hälften av förskolorna beskrivs matematikarbetet i form av att matematik finns i barnens vardag och ingår i det dagliga arbetet, och att det finns matematiskt material på avdelningarna. Några förskolor beskriver att de arbetar med matematik i teman eller i projekt utifrån barnens intressen, önskemål och behov.

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat på samma nivå över en fyraårsperiod. Värmdö ligger något högre än genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Resultatet 2017 skiljer sig åt mellan förskolorna i Värmdö kommun, där spridningen är mellan 100 % till 25 %.

Cirka hälften av förskolorna beskriver ett arbete där stödet för barnen är att de utmanar barnen vidare i sitt lärande.

Ett fåtal förskolor beskriver att de stöder barnen genom att dela barngrupper i mindre grupper och att pedagogerna är närvarande samt att de arbetar med barns stöd genom att pedagogerna har tilltro till barnens förmågor och har ett medvetet förhållningssätt för att skapa förutsättningar för stöd.

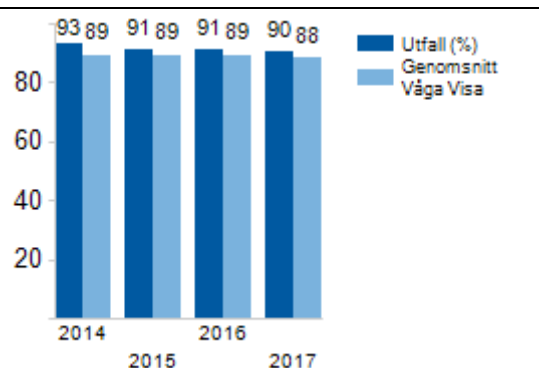

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat på samma nivå över en fyraårsperiod. Värmdö ligger något högre än genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna.

Resultatet 2017 skiljer sig åt mellan förskolorna i Värmdö kommun, där resultatet skiftar mellan 100 % till 45 %.

Några förskolor beskriver att de i samtal med vårdnadshavarna och barn för en dialog kring barnets trivsel, trygghet, lärande och utveckling på förskolan främst genom utvecklingssamtal. Några förskolor beskriver ett pågående arbete för att skapa förutsättningar för ett ömsesidigt lärande, mellan barnen och mellan barn och pedagog samt vårdnadshavare. En av förskolorna beskriver att de behöver bli bättre på att ge vårdnadshavarna större möjlighet att vara delaktiga i dialogen om hur deras barn stöds på bästa sätt.

Diagram 8. Förskolan ger mig möjlighet att vara med och diskutera hur mitt barn stöds på bästa sätt

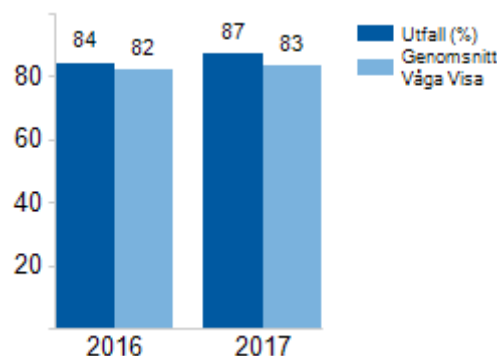

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun ligger något högre än genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Resultatet 2017 skiljer sig åt mellan förskolorna i Värmdö kommun, där resultatet skiftar mellan 100 % till 50 %.

Flertalet av förskolorna beskriver att de arbetar med att utveckla barnens förståelse för naturvetenskap och teknik genom att pedagogerna erbjuder barnen experiment och utforskande av naturvetenskap och teknik. Ca hälften av förskolorna beskriver att de arbetar med Grön flagg⁶ som innebär ett medvetet miljötänk kring miljö och hållbar utveckling tillsammans med barnen. Där cirka hälften av förskolorna kopplar arbetet med Grön flagg till naturvetenskap och teknik genom kretslopp. Några förskolor beskriver vikten av att miljön ute och inne samt material är en viktig för att barnen ska få tillgång till utforskande samt att pedagogerna har medvetet tänk kring naturvetenskap och teknik. Några av förskolorna beskriver sitt arbete med lärplattan som ett verktyg. Ett par förskolor beskriver att deras arbete med naturvetenskap och teknik ingår i ett projekt, vissa förskolor beskriver att de har en skogsdag en gång i veckan där naturen upplevs, utforskas och upptäcks.

⁶ Håll Sverige Rent driver arbetet med Grön flagg och är ett arbete för hållbar utveckling tillsammans med anslutna förskolor.

Diagram 9. Förskolan arbetar med att utveckla mitt barns förståelse för naturvetenskap och teknik

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat på samma nivå över en tvåårsperiod. Värmdö ligger något högre än genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Resultatet 2017 skiljer sig åt mellan förskolorna i Värmdö kommun, där spridningen är mellan 100 % till 45 %.

Områdesanalys utveckling och lärande:

I flertalet av rapporterna framkommer det att förskolorna arbetar med barnens språk, matematik, naturvetenskap och teknik i form av beskrivningar av aktiviteter.

Det saknas bedömning av måluppfyllelse kopplat till läroplanens mål och till de nationella målen i flertalet av beskrivningarna.

I ett fåtal rapporter beskrivs hur barnens arbetsprocesser och lärande följs upp.

Förskolorna i Värmdö kommun har generellt högre resultat än genomsnittet för VÅGA VISA kommunerna när det gäller området utveckling och lärande.

De förskolor som har ett högt resultat i kundundersökningen analyserar sitt resultat genom sitt arbete med arbetsplaner och målkriterier som ökar medvetenheten hos pedagogerna som gör att barnens förändrade kunnande kan beskrivas och synliggöras för vårdnadshavaren. Kommunikationen med vårdnadshavarna lyfts fram som en ytterligare framgångsfaktor för de goda resultaten i kundundersökningen.

De förskolor som har ett lägre resultat i kundundersökningen analyserar sitt resultat att de brister i att synliggöra och kommunicera arbetet som sker i förskolan till vårdnadshavarna.

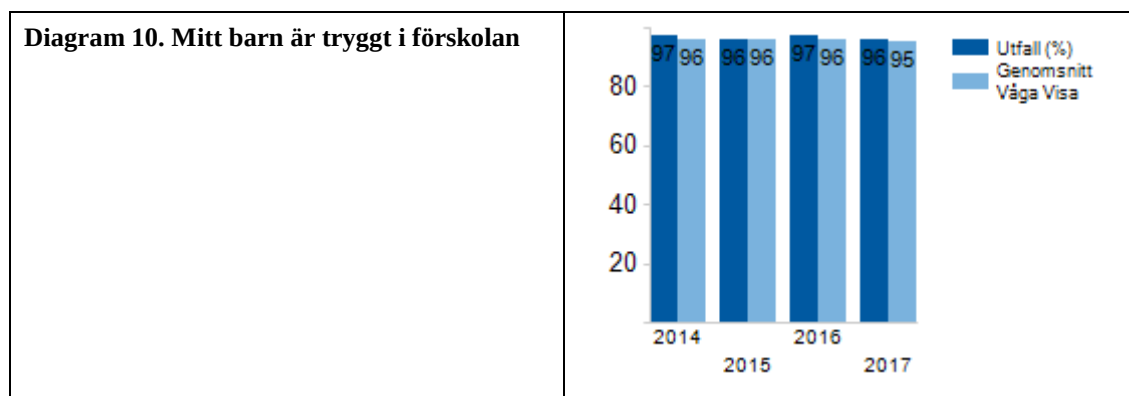
3.3 Trygghet

Förskolans uppdrag handlar enligt läroplanen om att lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Både skollagen och läroplanen betonar att verksamheten ska präglas av en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet⁷.

Flertalet av förskolorna beskriver att de arbetar på ett medvetet sätt med att skapa trygghet för barnen genom närvarande pedagoger, pedagogerna finns i barnens närhet och de arbetar medvetet med att sprida ut sig där barnen är. Vidare beskriver förskolorna att pedagogerna arbetar med att använda ett respektfullt och ett lyhört bemötande till barnen i förskolan.

⁷ Läroplanen för förskolan 2016.

Likabehandlingsplanerna nämns i cirka hälften av förskolornas beskrivningar. Vidare beskriver cirka hälften av förskolorna att de arbetar aktivt med pedagogernas förhållningssätt genom reflektion och diskussion på till exempelvis möten med all personal i förskolan, detta arbete nämns i cirka hälften av rapporterna. Rutiner och miljön i förskolan beskrivs som en viktig del för barnens trygghet detta framkommer i ett fåtal av rapporterna. De flesta förskolorna nämner att det är viktigt med kommunikationen med vårdnadshavaren när det gäller området trygghet och att en samverkan är av stor vikt. Inskolningen nämns i vissa av beskrivningar som en viktig start till trygghetsarbetet samt att det arbetas under året med tema och projekt om likabehandling och vänskapsveckor.

Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat på samma nivå de senaste fyra åren. Värmdö ligger i princip lika som genomsnittet i VÅGA VISA kommunerna. Resultatet 2017 skiljer sig åt mellan förskolorna, där resultatet skiftar mellan 100 % till 55 %.

Kränkande behandling

Bestämmelser i diskrimineringslagen och skollagen reglerar arbetet att motverka diskriminering och kränkande behandling. De ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling. En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Anmälningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).⁸

Flertalet av förskolorna beskriver att arbetet mot kränkande behandling görs genom pedagoger som är närvarande och vägledande samt ett aktivt arbete utifrån Läroplanen för förskolan⁹ och likabehandlingsplanen som upprättats på förskolorna. Cirka hälften av förskolor beskriver att de behöver arbeta med att förankra likabehandlingsplanen för

⁸ Skollagen 6 kap. 10 §

⁹ Lpfö 16

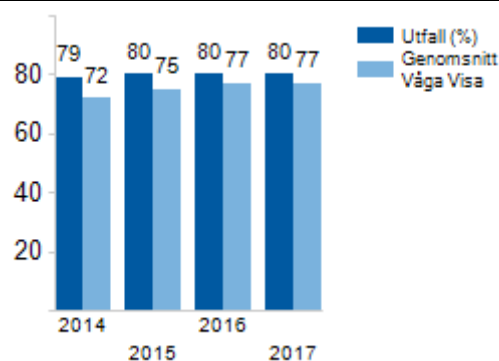

att öka den pedagogiska medvetenheten gällande kränkningar i verksamheten. Ett fåtal av förskolorna beskriver att de har en väl förankrad likabehandlingsplan och att pedagogerna arbetar aktivt med likabehandlingsplanen.

Några av förskolorna beskriver sin kartläggning av verksamheten och ger exempel på enkäter eller trygghetsvandringar/ trygghetspromenader/ DO husmodellen.

Några förskolor beskriver att de behöver göra vårdnadshavarna mer insatta och informera hur de arbetar mot kränkande behandling och mobbning i verksamheten då det förekommit en del "vet ej" svar.

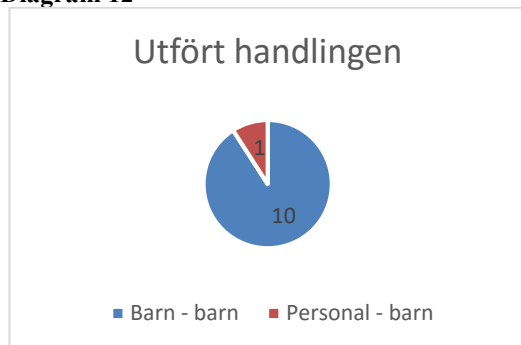
Diagram 11. Förskolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t ex mobbning

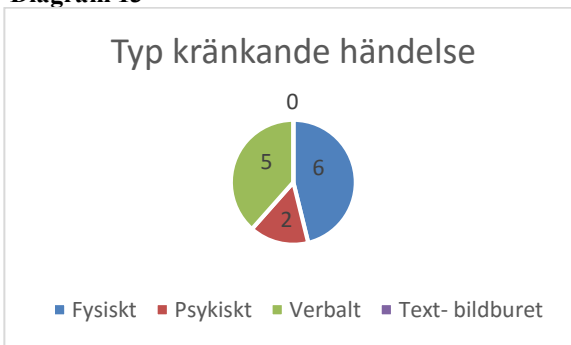
Diagrammet ovan visar att Värmdö kommun har höga resultat som i princip legat oförändrat över en fyraårsperiod. Värmdös resultat ligger något över resultaten i VÅGA VISA kommunerna. Resultaten 2017 skiljer sig åt mellan förskolorna i Värmdö kommun, mellan 97 % till 25 %.

Elva händelser har anmälts som kränkande till huvudmannen under perioden juli 2016 till juni 2017. Det är en ökning från föregående period då två händelser anmälades. Antalet barn i förskolan var drygt 1900 stycken. Nedan följer statistik om uppgifterna som lämnats genom anmälan.

Diagram 12

Diagram 13

Diagrammen ovan visar att flertalet av händelserna gäller barn som upplever sig kränkta av andra barn. Flertalet av händelserna har varit fysiska eller verbala kränkningar.

Diagram 14

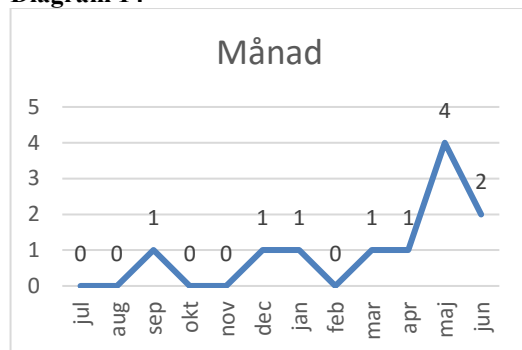
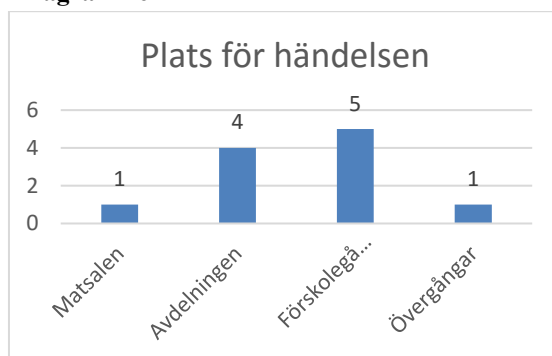

Diagram 15

Diagrammen ovan visar hur de händelser som anmälts fördelar sig över perioden och dygnet. Flest händelser har inträffat i maj månad. Händelserna har inträffat under förskoledagen.

Diagram 16

Diagrammen ovan visar var de anmälda händelserna har inträffat. Flertalet av händelserna har inträffat på förskolegården eller på avdelningen.

Områdesanalys trygghet och kränkande behandling:

I ett flertal av förskolornas rapporter görs ingen bedömning av måluppfyllelsen och kopplingen till de nationella målen för området trygghet inklusive arbetet mot kränkande behandling.

Antal anmälningar kring kränkande behandling har ökat i förskolan. Förskolorna anmäler händelser inom ramen för kränkande behandling till huvudmannen. Jämfört med tidigare läsår anmäls fler händelser vilket möjliggör att händelsen kan utredas, åtgärdas, följas upp och utvärderas.

Förskolorna behöver utveckla kartläggningen genom att inkludera analys av anmälningar om kränkande händelser för att kunna planera lämpliga förebyggande åtgärder. Det främjande arbetet beskrivs sporadiskt i redovisningarna. Cirka hälften av förskolorna beskriver att de har en plan mot kränkande behandling och främjande för likabehandling som de arbetar utifrån, men konkretiserar inte arbetet vidare. Detta tillsammans med att förskolornas beskrivning av arbetet skiljer sig åt kan tyda på en skillnad i hur förskolorna arbetar med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling.

De förskolorna som har höga resultat i kundundersökningen gällande trygghet beskriver ett arbete med en förankrad likabehandlingsplan, låg personalomsättning, tydlig kommunikation till vårdnadshavare hur de arbetar med barnen trygghet i förskolan.

De förskolor som har ett lägre resultat beskriver i sin analys att de behöver synliggöra samt tydliggöra sitt arbete gällande trygghet och arbetet mot kränkande behandling för vårdnadshavarna genom att förbättra kommunikationen och samverkan förskola - hem. En förskola beskriver att det varit turbulent med personalfrånvaro samt att pedagogerna behöver arbeta aktivt med sitt förhållningssätt för att främja trygghet och arbetet mot kränkande behandling i förskolan.

Förskolorna behöver tydliggöra och synliggöra arbetet med att med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling och bör fortsätta utveckla arbetet för att uppfylla de nationella målen.

3.4 Särskilt stöd

Barn i förskolan har rätt till stöd för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål och verksamheten ska utformas så att barn i behov av särskilt stöd i sin utveckling ges det stöd och de utmaningar de behöver. Det finns inte reglerat hur stödinsatser i förskolan ska dokumenteras, men för en fungerande process rörande särskilt stöd behöver följande delar finnas och på något sätt dokumenteras:

- *Upptäckt och kartläggning av behov*
- *Planering av insatser och anpassning av verksamheten*
- *Samråd med vårdnadshavare*
- *Uppföljning av insatser*
- *Utvärdering av insatser*

Alla utom två förskolor beskriver strategier och rutiner kring att upptäcka behov hos barnen. Hälften av förskolorna beskriver observationer i verksamheten och kring varje barn som viktigt för att upptäcka. Några av förskolorna beskriver hur detta följs av kontinuerliga reflektioner och utvärderingar av aktiviteter som sedan bidrar till att upptäcka behov av anpassningar av verksamheten.

6 förskolor saknar beskrivning av hur kartläggning går till. Det framkommer inte på ett tydligt sätt vad som ingår i en pedagogisk kartläggning och här verkar förskolorna göra olika. Planering av insatser och anpassning av verksamheten görs efter någon form av kartläggning på förskolorna. Många förskolor beskriver att man vid planering av insatser tittar på i vilka situationer extra stöd behövs. Några förskolor beskriver tydligt att det är just anpassning av verksamheten man fokuserar på, att det finns kort- och långsiktiga mål när insatserna planeras, att en ansvarsfördelning görs och att en särskild mall används för att dokumentera mål och insatser. Ca hälften av förskolorna beskriver att dokumentation av kartläggning endast upprättas om tilläggsbelopp ska sökas och att dokumentationen då upprättas i samband med ansökan om tilläggsbelopp.

Samtliga förskolor följer upp och utvärderar de bestämda insatserna. Uppföljning och utvärdering görs kontinuerligt, men få förskolor beskriver rutinen för detta eller hur själva utvärderingen går till. Utifrån att kartläggning och planering av insatser samt dokumentationen av denna ser olika ut ser även innehållet i och utformningen av utvärderingen och uppföljningen olika ut. Där beskrivning finns tar man upp i vilka forum detta sker (barnkonferens i ledningsgrupp, avdelningsmöten, handledningsmöten).

En förskola beskriver att verksamhetens stödbehov på en generell nivå utvärderas kvartalsvis, och 2 förskolor beskriver att uppföljning sker skriftligt efter varje arbetspass, och att detta ligger till grund för en månadsvis utvärdering och att resurspedagog och förskollärare går igenom dokumentationen för att säkerställa kvaliteten. I övrigt saknas någon beskrivning av en uppföljning på generell nivå.

Vissa förskolor saknar en analys av hur väl processen för särskilt stöd fungerar och vad uppföljningen och utvärderingen av särskilt stöd generellt visar. Det är svårt att utifrån förskolornas analyser dra slutsatser om stödbehovets omfattning generellt och åtgärders/insatsers framgång generellt.

Samråd med vårdnadshavare sker i stor utsträckning hos förskolorna.

Exempel på sådant som fungerar väl är ett skifte av fokus till verksamhetsfokus snarare än enskilda barn, och att börja se det som tidigare setts som anpassade åtgärder för vissa barn till en anpassning av hela verksamheten för att möta allas behov, som beskrivs av 5 förskolor. 5 förskolor anser sig ha bra rutiner för särskilt stöd, och någon ytterligare lyfter fram att processen har blivit tydligare. 6 förskolor beskriver att workshopen i att skriva handlingsplaner som var en av huvudmannens utvecklingsinsatser från våren 2017 har haft positiv effekt. Specialpedagogisk kompetens och utveckling i pedagogisk dokumentation, små barngrupper och kunskap och erfarenhet hos personalen är andra exempel på bra förutsättningar som lyfts fram.

Exempel på sådant som fungerar mindre bra är brist på kunskap hos pedagoger, samt brister i dokumentation och uppföljningar. Lokaler för att möjliggöra mindre grupper och avstånd till Gustavsberg för att ta del av centralt stöd lyfts fram som en svårighet.

Områdesanalys särskilt stöd

I föregående års kvalitetsrapport konstaterades att förskolornas beskrivningar av processen gällande barn i behov av särskilt stöd varierade mycket. Det var därför svårt att dra slutsatser om hur väl det faktiska arbetet fungerade. Inför denna rapportering har de stödfrågor som enheterna fått för att beskriva och analysera området tydliggjorts. Ett resultat av detta är att det går att utifrån beskrivningarna se att förskolorna jobbar med alla delar som ska ingå i särskilt stöd. Att en beskrivning av *hur* enheten jobbar med de olika delarna saknas i stor utsträckning gör att det fortfarande är svårt att dra detaljerade slutsatser om hur väl processen fungerar i praktiken, men det går att konstatera vissa vanligt förekommande brister, samt att kvaliteten i processen, och inte bara beskrivningarna, varierar.

Det finns inte reglerat hur stödinsatser ska dokumenteras, men de behöver på något sätt dokumenteras. Här finns brister hos många enheter. 10 förskolor beskriver tydligt att dokumentation endast upprättas för ansökan om tilläggsbelopp, endast för de barnen, och för de barnen inte utifrån när upptäckten, kartläggningen och planeringen sker utan när ansökan ska lämnas in. Såsom lyftes i föregående kvalitetsrapport bör inte processen för särskilt stöd och den pedagogiska dokumentationen vara specifik för tilläggsbelopps-ansökan. Vikten av att dokumentera vilka stödinsatser som planeras, syftet med insatserna, ansvarsfördelning och vilken övrig samverkan som krävs gäller samtliga stödinsatser, för att möjliggöra uppföljning och utvärdering.

Fokus på verksamheten och en hög kvalitet i verksamheten som gör att alla barns behov kan mötas beskrivs väl av några förskolor. Hos andra finns ett fokus på situationer som ofta inte leder till anpassning av verksamheten utan fokus på barnet och stödinsatser i de situationerna.

Kopplingen mellan processen särskilt stöd och förskolans arbete med utveckling och lärande är tydligare än föregående år. En brist som också är synbar i området utveckling och lärande är att få förskolor beskriver en uppföljning på generell nivå. En bedömning av måluppfyllelse saknas. Eftersom stödinsatserna ska ges för barnets utveckling och lärande blir en utvärdering av stödinsatserna då svårare. Hur långt förskolan kommit i strävan mot målen saknas.

Utifrån kraven för området särskilt stöd görs bedömningen att processbeskrivningarna och analysen behöver fortsätta utvecklas. En gemensam strategi behöver tas fram för att hantera uppföljning av måluppfyllelse. Då kvaliteten hos de olika förskolorna varierar vilket påverkar likvärdigheten finns behov av riktade stödinsatser till vissa förskolor i arbetet med särskilt stöd.

3.5 Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.¹⁰

Det systematiska kvalitetsarbetet ska omfatta: uppföljning, analys i förhållande till de nationella målen, beslut om utvecklingsinsatser, planering och genomförande.¹¹

Några av förskolorna beskriver väl hur ett systematiskt kvalitetsarbete genomsyrar verksamheten där kontinuerliga nulägesanalyser, reflektion och analys utifrån de nationella målen görs för att sedan ligga till grund för planering av vidare arbete. Arbetet genomförs genom pedagogisk dokumentation och reflektion som verktyg. Reflektion sker bland annat tillsammans med barnen för att synliggöra barnens förändrade kunnande och för att pedagogerna ska se vilka lärprocesser som sker mellan barnen. Det

---

¹⁰ Skollagen kapitel 4.

¹¹ Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet, Skolverkets allmänna råd

finns beskrivning av hur barn, pedagoger och vårdnadshavare är delaktiga i arbetet. Dokumentation sker löpande genom mallar som sedan förskolechef använder som grund för att fatta beslut om utvecklingsinsatser. Arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet sker på individ/grupp och verksamhetsnivå.

I hälften av förskolornas rapporter framkommer en beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet där uppföljning och analys sker på en övergripande nivå samt i det vardagliga arbetet i förskolan genom att förskolorna arbetar med pedagogisk dokumentation samt att pedagogerna har reflektionstid.

I cirka hälften av rapporterna framkommer det att förskolorna arbetar utifrån ett årshjul som visar åtaganden och mål för förskolan. Förskolorna gör beskrivningen i rapporterna att de arbetar med att sträva efter att nå måluppfyllelse genom att göra målformuleringar. Arbetet följs upp genom olika slags möten med medarbetare samt tillsammans med chefer.

I flertalet av förskolornas rapporter framkommer det att pedagogerna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom reflektion tillsammans med kollegor, uppföljningar och utvärderingar och planeringar som sker samt genom möten som förekommer på förskolan.

Det framkommer i flertalet av förskolornas beskrivningar att vårdnadshavare är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom att delta i föräldramöten, föräldraråd, verksamhetsloggar i verktyget Schoolsoft och genom Värmdö kommuns årliga kundenkät. Det finns också utrymme för delaktighet genom den dagliga kontakten mellan vårdnadshavare – pedagog samt vid utvecklingssamtalen som förskolan erbjuder terminsvis.

Barnens delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet framkommer i ca hälften av förskolornas beskrivningar. Delaktigheten beskrivs genom pedagogisk dokumentation, observationer, intervjuer. Ett fåtal förskolor nämner att det sker barnkonsekvensanalyser och barnråd för att göra barnen delaktiga i kvalitetsarbetet.

I flertalet av förskolornas beskrivningar framkommer det att förskolorna dokumenterar det systematiska kvalitetsarbetet genom något av följande verktyg: reflektionsmallar/protokoll, dokumentationsmallar, planeringsdokument, projektstrukturen, blanketter, enkäter och läroplansmatriser.

Det saknas i flertalet rapporter beskrivningen av hur analyser, reflektioner och utvärdering utifrån tidigare identifierade målområden och/eller delarna av det pedagogiska arbetet kring barns läroprocesser och barns lärostrategier ligger till grund för fortsatt planering av det pedagogiska arbetet som uppfyller de nationella målen för ett systematiskt kvalitetsarbete.

Områdesanalys systematiskt kvalitetsarbete:

I rapporterna finns det en stor spridning/variation i hur förskolorna beskriver arbetet att uppnå de nationella målen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Det saknas en samlad analys i flertalet av rapporterna hur förskolorna arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet.

Hälften av förskolorna beskriver ett systematiskt kvalitetsarbete som är under uppbyggnad och att det finns en stor utvecklingspotential. Här har förskolorna kommit olika långt men med hjälp av verktyg såsom fokus på pedagogisk dokumentation, reflektion, observationer, självvärderingar och årshjul för att binda ihop delarna i det systematiska kvalitetsarbetet håller förutsättningar på att skapas för ett systematiskt kvalitetsarbete som lägger grund för ständig utveckling.

Det behöver tydliggöras hur verktygen reflektion och pedagogisk dokumentation används och i vilket syfte.

I flertalet av förskolornas rapporter synliggörs det inte i beskrivningarna hur ett systematiskt kvalitetsarbete utförs, där arbetet i förskolan följs upp genom en analys av resultat i förhållande till de nationella målen och utifrån det planerar och utvecklar undervisningen.

Bedömning av måluppfyllelsen saknas i flertalet rapporter och därmed blir det svårt att se hur förskolorna ligger till i relation till de nationella målen och vilka åtgärder förskolan behöver vidta för att nå en ökad måluppfyllelse.

Det systematiska kvalitetsarbetet synliggörs till viss del i de flesta verksamheter på avdelningsnivå, men aggregeras inte på ett tydligt sätt till enhetsnivå. Detta leder till en otydlighet i hur mål och utvecklingsområden prioriteras och utvecklingsområden identifieras på enhetsnivå.

I flertalet av rapporterna finns ingen tydlig koppling till utvecklingsinsatser från föregående års rapport.

Barnens delaktighet samt pedagogernas delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet beskrivs i ett flertal rapporter, men det behöver tydliggöras och lyftas fram hur detta arbete konkret utförs.

I flertalet av rapporterna omnämns att i förskolan dokumenteras det systematiska kvalitetsarbetet genom mallar, olika dokument, och att ett årshjul används, men det saknas i beskrivningarna hur förskolorna arbetar vidare med dokumenten.

I ett flertal av förskolornas rapporter omnämns vikten att få fler planeringsdagar som en förutsättning för att driva och utveckla kvalitetsarbetet i förskolan.

VÄRMDÖ KOMMUN

Handläggare

Anna Boman, Ann-Mari Bromberg, Fanny Adebrink, Maria Bryant,
och Ewa Norrström

Diarienummer

2017UTN/0230

Rapport om systematiskt kvalitetsarbete läsåret 2016/2017

Grundskola

Innehåll

1	Inledning	3
2	Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser	3
3	Områden.....	6
3.1	Förutsättningar och organisation.....	6
3.2	Kunskaper	8
3.3	Trygghet	17
3.4	Särskilt stöd.....	22
3.5	Elevhälsa	24
3.6	Studie- och yrkesvägledning	26
3.7	Systematiskt kvalitetsarbete	28

1 Inledning

Det systematiska arbetet ska inriktas mot att uppfylla de nationella målen för utbildningen och bedrivs på huvudmanna- och förskole/skolnivå. Ett systematiskt kvalitetsarbete är en av förutsättningarna för god kvalitet och likvärdig utbildning.

Värmdö kommun har tio kommunala grundskolor. Rapporten omfattar nio skolor. Kullsvedskolans grundskola ingår inte i rapporten. Förskoleklasser finns på samtliga nio skolor.

Rapporten bygger på statistik från Skolverkets databas Siris, skolornas redovisningar i det systematiska kvalitetsarbetet samt urval av påstående ur kommunens kundundersökning inom ramen för VÅGA VISA till elever i årskurs 3, 6 och 8.

Svarsfrekvenser för kundundersökningen 2017 är:

Elever årskurs 3, 93 procent (479 elever)

Elever årskurs 6, 89 procent (398 elever)

Elever årskurs 8, 81 procent (396 elever)

Svarsfrekvensen varierar mellan skolorna:

Elever årskurs 3, från 85 till 100 procent

Elever årskurs 6, från 77 till 98 procent

Elever årskurs 8, från 84 till 95 procent

Diagrammen i rapporten visar resultat för ett- till fyraårsserier. Skälet är att offentlig statistik för indikatorer presenteras vid olika tidpunkter under året. Vissa indikatorer i kundundersökningen är nya och statistik kan saknas för föregående år. De resultat som redovisas i diagrammen från kundundersökningen visar andel som håller med påståendet.

Områdena för föreliggande rapport om systematiskt kvalitetsarbete för grundskolan är:

- Förutsättningar och organisation
- Kunskaper
- Trygghet
- Särskilt stöd
- Elevhälsa
- Studie- och yrkesvägledning
- Systematiskt kvalitetsarbete

2 Sammanfattande analys och utvecklingsinsatser

Organisation och förutsättningar varierar mellan skolorna. Andelen lärare med lärarlegitimation behöver öka. Skolorna har svårigheter att rekrytera behörig och kompetent personal. Skolorna väljer att fördela resurserna främst genom omfördelning av befintlig personal eller anställa resurspersonal.

Elevernas betygsresultat har ökat något både gällande andel som uppnått kunskapskraven (minst betyg E) i årskurs 9 och det genomsnittliga meritvärdet. Det är variation mellan skolornas elevresultat.

Resultaten varierar på de indikatorer som påverkar elevernas studiemotivation. Överlag har eleverna i årskurs 3 höga resultat. Eleverna i årskurs 8 anser i förhållandevis låg grad att de känner till kunskapskraven och upplever överlag inte att skolarbetet gör dem så nyfikna att de får lust att lära sig mer.

Skolorna beskriver sitt arbete med lust att lära med stor variation. Skolorna arbetar varierande med faktorer som har bäring på studiemotivation vilket är synligt i skolornas beskrivningar men skolorna arbetar inte med alla faktorer som påverkar studiemotivation. Skolorna informerar på ett likartat sätt hur eleverna om bedömningen och hur de ligger till i varje ämne.

Skolorna arbetar med olika trygghetsskapande aktiviteter, men behöver utveckla arbetet. Dessutom behöver arbetet för att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling vidareutvecklas för att uppfylla de nationella målen.

Det finns ett behov av att fortsätta följa skolornas arbete med utredning, samt upprättande, uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Då kvaliteten hos de olika skolorna varierar vilket påverkar likvärdigheten finns det behov av riktade stödinsatser till vissa skolor i arbetet med särskilt stöd.

Skolorna behöver inkludera skolläkare i elevhälsans arbete och tillförsäkra tillgången till psykolog för att uppfylla de nationella målen. Det behöver säkerställas att det pågår ett hälsofrämjande och förebyggande arbete i enlighet med de nationella målen på samtliga skolor.

Värmdö kommun behöver säkerställa att samtliga elever får tillgång till studie- och yrkesvägledningskompetens, att vägledningen sker kontinuerligt och integrerat i undervisningen samt tillförsäkra arbetet med att utveckla elevernas kunskaper om sig själv, förmågan att väga samman personliga alternativ med studie- och yrkesval och färdigheter att genomföra sina beslut för att uppfylla de nationella målen.

Utifrån verksamheternas beskrivningar framgår att det finns en process på enhetsnivå där främst elevresultat följs upp. Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas med analys och bedömning av måluppfyllelse. Elevers delaktighet i det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas. Dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas.

2.1 Utvecklingsinsatser

Vissa av de utvecklingsinsatser som utbildningsnämnden beslöt efter kvalitetsrapporten för läsåret 2015/16 som presenterades våren 2017 pågår fortfarande enligt plan. I tabellen nedan sammanfattas dessa utvecklingsinsatser och deras status.

Utvecklingsinsatser	Status	Kommentar
Insatser för att förbättra resultat rörande studiemotivation, andel elever som uppnått kunskaper i alla ämnen och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll inom ramen för grundskolornas deltagande i forskningsprogrammet "Inkluderande lärmiljöer"	▶ Pågående	Programmet är påbörjat och pågår i tre år
Utvecklingsarbete inom området kränkande behandling.	✓ Avslutad enligt plan	Återkopplingar till verksamheterna sker inom ordinarie plan och rutiner, även utifrån antal anmälningar.
Uppföljning av implementeringen av digital elevakt (för särskilt stöd) och utveckling av stöd och återkoppling till skolorna	▶ Pågående	Flera förbättringar har gjorts, utbildning och besök och genomgång på skolor. Pågår.
Utvecklingsarbete inom området studie-och yrkesvägledning	▶ Pågående	För att stärka studie-och yrkesvägledningen genomförs en utredning för att tydliggöra vilka insatser som krävs för att minska frånvaro på grundskolan och avhopp i gymnasiet.
Vidareutveckla uppföljningen av förskoleklassen och grundskolan inom det systematiska kvalitetsarbetet.	✓ Avslutad enligt plan	Utveckling av Stratsys och utveckling av frågor till enheterna rörande grundskola har genomförts
Uppföljning av förskoleklassens och grundskolans verksamhet i form av resultatdialoger mellan skolchef och respektive rektor.	▶ Pågående	Resultatdialoger har genomförts för 15/16, pågår för 16/17 men formen fortsätter att utvecklas

Utvecklingsinsatser 2017/18

De två pågående insatserna särskilt stöd och resultatdialoger behöver preciseras utifrån vad som framkommer i denna rapport. Utveckling inom ramen för inkluderande lärmiljöer fortsätter.

- Inom ramen för forskningsprogrammet "Inkluderande lärmiljöer" kommer utveckling att genomföras avseende elevernas studiemotivation, andel elever

som uppnått kunskaper i alla ämnen och stärkning av elevhälsans förebyggande och främjande roll.

- Fortsatt uppföljning av implementeringen av digital elevakt och stödjande enheterna i arbetet med särskilt stöd för att öka likvärdigheten

3 Områden

I redovisningen av det systematiska kvalitetsarbetet har enheterna fått besvara utvalda frågor som har formulerats utifrån bestämmelser som gäller för området. Under varje område analyseras statistiska mått utifrån förändring av tid, resultatspridning mellan enheterna och jämförelse med genomsnitt i VÅGA VISA-kommunerna/kommungruppen/Stockholms län/riket.

Rapporten utgår även från enheternas beskrivningar av sin verksamhet. I analys och bedömning av måluppfyllelse redogörs för i vilken omfattning det framkommer i beskrivningarna om och hur verksamheten arbetar inom området. När en beskrivning saknas kan enheten ha ett fungerande arbete även om det inte beskrivs.

3.1 Förutsättningar och organisation

Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser efter elevernas förutsättningar och behov. För utbildningen ska det finnas de lokaler som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.¹

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.²

Cirka hälften av skolorna uppger att de har ändamålsenliga lokaler. Cirka hälften redogör för att lokalerna inte fullt fungerar för verksamheten. Framförallt två skolor lyfter fram stora svårigheter med lokalerna. En på grund av ljudvolymen och den andra på grund av omfattande ombyggnation. En skola menar att de har nått kapacitetstaket på grund av lokalernas begränsningar.

Hälften av skolorna uppger att de har svårigheter att rekrytera och att det styr hur de organiserar verksamheten. Ett par skolor redogör för att de har behöriga lärare. (dessa skolor är 1-3)

Hälften av skolorna har ökande elevantal och detta ger organisatoriska utmaningar kring frågor om klasstorlekar. De praktiskestetiska ämnena måste organiseras utifrån halvklasser då lokalstorleken för verksamheten sätter gränser. Ett par skolor har kommungemensamma grupper vilket påverkar lärartätheten.

I sina organisationsbeskrivningar redogör cirka hälften av skolorna hur många klasser de har. Ett par skolor redogör att pedagogerna är indelade i arbetslag. Skillnad ses inte i hur det skiljer sig hur lärare organiseras. Tre av skolorna har särskild profil, skärgård, språkprofil eller kulturinriktning.

---

¹ Skollagen 2 kap. 10 och 35 §§

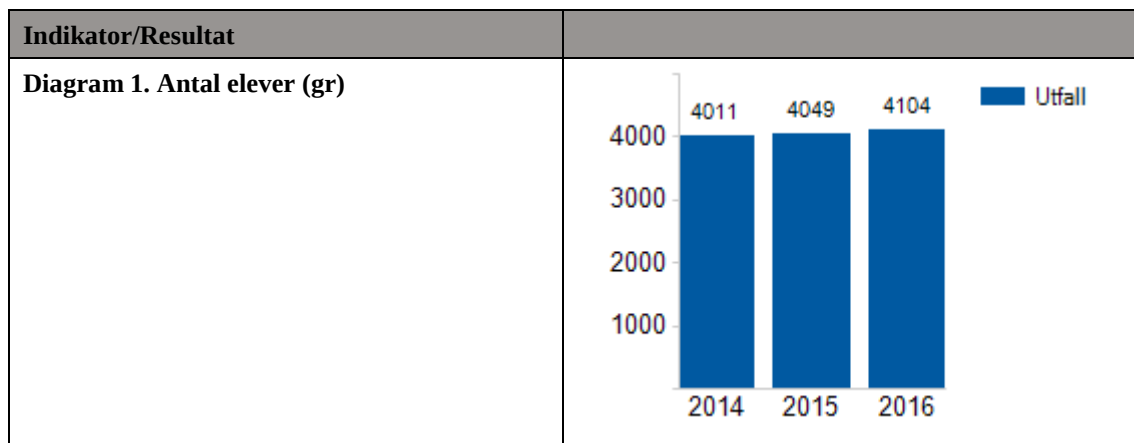
² Skollag (2010:800) 2 kap skollagen. 13 §

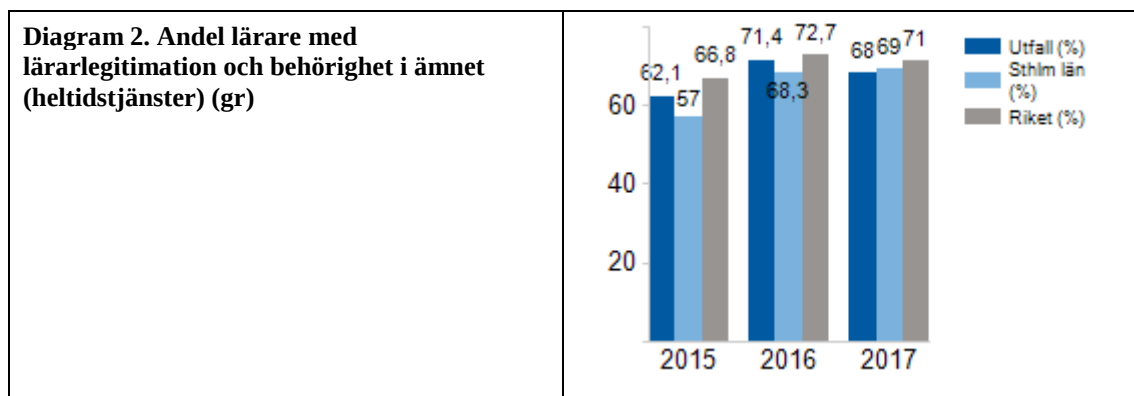
Ett par skolor lyfter fram att man har personal från fritidshemmet i klassen under skoldagen.

Ett par skolor redovisar att de har anställt resurspersonal utifrån elevernas behov. Ett par skolor organiserar befintlig personal utifrån behovet i klasserna eller elevers särskilda behov.

Ett par skolor beskriver att man har satsat på digitala hjälpmedel. Från årskurs 4 uppger fler än hälften att de organiserar lärare och grupper utifrån ämneskompetens. Två av de större skolorna har särskilda undervisningsgrupper.

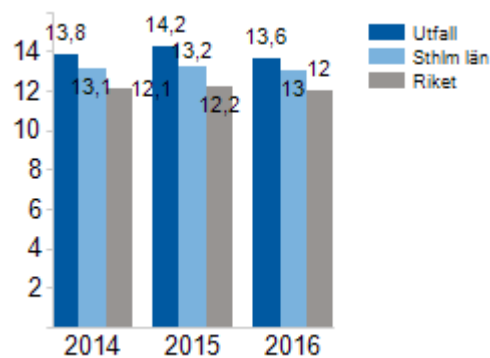

Diagrammet ovan visar att antal elever i grundskolan i Värmdö kommun har ökat över åren. Antal elever per skola varierar från 88 till 859.

Diagrammet ovan visar att andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet har varierat något över åren. Värmdö ligger 2017 i princip på samma nivå som Stockholms län och något under riket. Andelen 2017 varierar mellan skolorna från 54,5 till 89,5 procent.

**Diagram 3. Antal elever per lärare
(heltidstjänst) (gr)**

Diagrammet ovan visar antal elever per lärare har varierat något över åren. Värmdö har en något lägre lärartäthet än Stockholms län och riket. Antal elever per lärare 2016 varierar mellan skolorna från 10, 9 till 16,4 procent.

Områdesanalys förutsättningar och organisation

Cirka hälften av skolorna uppger att lokalerna inte motsvarar verksamhetens behov. Detta kan bero på exempelvis ljudvolym eller ombyggnationer eller begränsningar i personalens överblick av eleverna i verksamheten.

Det är en stor variation mellan Värmdö kommuns grundskolor utifrån elevantal. På Värmdö finns skolor från förskoleklass till årskurs tre och skolor med verksamhet upp till årskurs nio.

Skolorna är olika stora och klasserna organiseras därför på olika sätt. Fritidspedagoger eller personal från fritidshemmet finns med i hur grundskolan organiserar skoldagen och hur personalen fördelas i framförallt de yngre åldrarna.

Skolorna uppger att de har stora svårigheter att rekrytera behörig personal till sina verksamheter. Diagram 2 visar att Värmdö kommun i jämförelse med Stockholms län och riket endast ligger ett par procentenheter under. De nationella målen för andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i ämnet är inte uppnått. Svårigheter med rekrytering av lärare med lärarlegitimation och behörighet gäller dock i hela riket.

3.2 Kunskaper

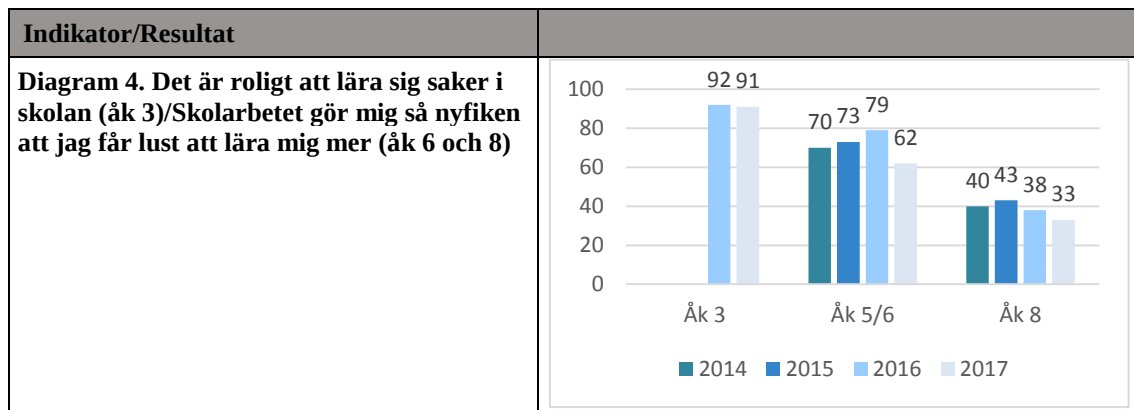
Utbildningen inom skolväsendet ska bland annat främja alla barn och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.³ Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper.⁴

Flertalet av grundskolorna beskriver att de arbetar med varierande arbetsmetoder för att främja elevernas lust att lära. Cirka hälften av skolorna nämner att de anser trygghet och tillit är grundläggande för elevernas lust att lära. Cirka hälften av skolorna redovisar att de arbetar med höga förväntningar för att arbeta med elevernas motivation. Ett par av skolorna lyfter fram att de arbetar med höga förväntningar och ett par av skolorna

³ Skollagen 1 kap 4 §

⁴ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

redovisar att de använder IT i undervisningen för att arbeta med elevernas lust att lära. Ett par skolor menar att man arbetar med intresseväckande ingångar till ämnen eller att knyta an till aktuella händelser. Vidare redovisar ett par skolor att de tar tillvara på elevens nyfikenhet samt intressen för att arbeta med elevens lust att lära. Ett par skolor nämner att de ser elevinflytande som en viktig del för att påverka lust att lära. I redovisningarna har ett par skolor delat upp hur man arbetar på de olika stadierna.

Diagrammet ovan visar att andelen elever som håller med påståendet 2017 är högst i årskurs 3 och lägst i årskurs 8. Resultaten har varierat över åren i de tre svarsgrupperna. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017. Nyfikenheten på skolarbetet har sjunkit för den elevgruppen jämfört med 2016.

Resultatspridningen 2017 mellan skolorna är 36 procentenheter i årskurs 3, 14 procentenheter i årskurs 6 och 15 procentenheter i årskurs 8.

Värmdös resultat 2017 ligger i jämförelse med genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna i princip på samma nivå i årskurs 3 (90), något över i årskurs 6 (56) och under i årskurs 8 (43).⁵

*Om skolan genom prov, uppgifter från lärare, elev eller vårdnadshavare upptäcker att en elev befaras inte kommer uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.*⁶

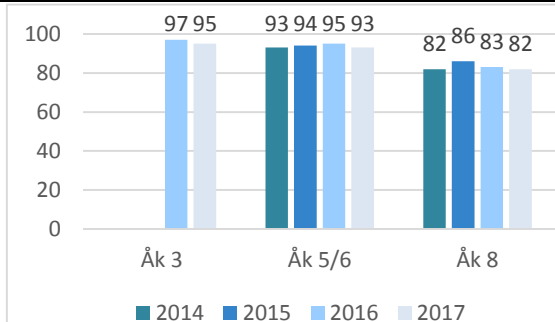
I beskrivningarna av hur eleverna får stöd och utmaningar i undervisningen redovisas många allmänna beskrivningar om kartläggningar. Cirka hälften av skolorna nämner anpassningar som görs och någon skola använder begreppet extra anpassningar. Ungefär hälften av skolorna redovisar att de har specialpedagog/speciallärare i klassrummet eller som handledare kring elevs stöd och utmaning i klassrummet. Hur elevens lärande kartläggs lyfts fram av ungefär hälften av skolorna och det som framkommer i kartläggningen dokumenteras i någon form av handlingsplan.

⁵ Resultaten inom parantes är genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

⁶ Skollagen 3 kap. 5a §

Diagram 5. Lärarna i min skola hjälper mig om jag behöver det (åk 3)/ Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det (åk 6 och 8)

Diagrammet ovan visar att andelen elever som håller med påståendet 2017 är högst i årskurs 3 och lägst i årskurs 8. Resultaten har varierat något över åren i de tre svarsgrupperna. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

Resultatspridningen 2017 mellan skolorna är 21 procentenheter i årskurs 3, 29 procentenheter i årskurs 6 och 21 procentenheter i årskurs 8.

Värmdös resultat 2017 ligger i jämförelse med genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna i princip på samma nivå i årskurs 3 (94), något över i årskurs 6 (89) och något under i årskurs 8 (84).⁷

Alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt.⁸ Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Eleverna ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.⁹

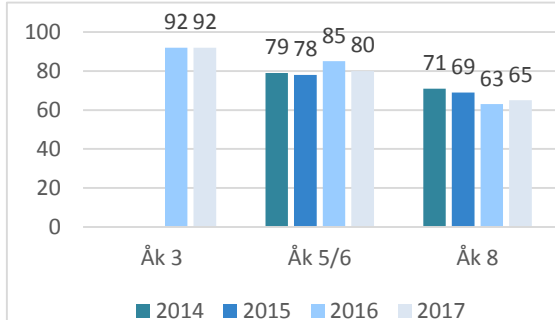
Eleverna i grundskolan informeras om kunskapskraven på olika sätt utifrån deras ålder. De äldre elevernas information om lärandemål utgår ofta från bedömning av kunskapsmål. I ungefär hälften av skolorna får eleverna information om kunskapskraven på olika sätt i klassrummet. Strukturen är sådan att informationen om kunskapsområdet går från läraren fortlöpande i klassrummet eller Schoolsoft till eleven. Ett par skolor använder utvecklingssamtalet för att informera om kunskapskraven.

⁷ Resultaten inom parantes är genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

⁸ Skollagen 3 kap. 3 §

⁹ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Lgr11)

Diagram 6. Mina lärare förklarar vad jag ska kunna i de olika ämnena (åk 3)/ Jag vet vad jag ska kunna för att nå kunskapskraven i de olika ämnena (åk 6 och 8)

Diagrammet ovan visar att andelen elever 2017 som håller med påståendet är högst i årskurs 3 och lägst i årskurs 8. Resultaten ligger på samma nivå i årskurs 3 jämfört med föregående år och har varierat över åren i årskurs 5/6 och 8. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

Resultatspridningen 2017 mellan skolorna är 25 procentenheter i årskurs 3, 37 procentenheter i årskurs 6 och 5 procentenheter i årskurs 8.

Värmdös resultat 2017 ligger i jämförelse med genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna på samma nivå i årskurs 3 (92), något över i årskurs 6 (75) och på samma nivå i årskurs 8 (65).¹⁰

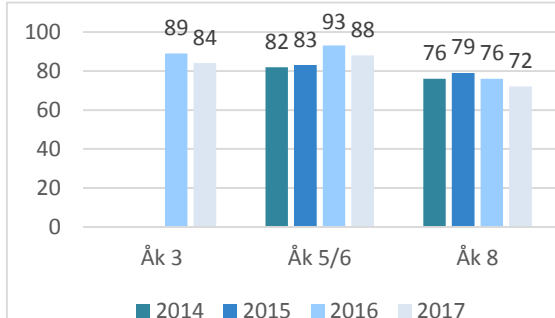
Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna, samverka med vårdnadshavare och informera om elevernas skolsituation och kunskapsutveckling.¹¹

Skolorna beskriver för eleverna hur de ligger till i varje ämne. Flertalet beskriver att detta görs kontinuerligt och att de använder Schoolsoft till detta. Cirka hälften av skolorna redovisar att de arbetar med formativ bedömning. Flertalet skolor nämner även utvecklingssamtalet som ett verktyg för återkoppling av ämnesresultat. Ett par skolor redovisar att de använder mitterminsbedömning för att säkerställa att eleverna får information om hur de ligger till i samtliga ämnen. En skola har organiserat bedömningskvällar. Ett par skolor lyfter fram att de arbetar utifrån IUP och skriftligt omdöme.

¹⁰ Resultaten inom parantes är genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

¹¹ Lgr11

Diagram 7. Mina lärare och jag pratar om hur det går för mig i skolan (åk 3)/ Jag får veta hur det går för mig i skolarbete (åk 6 och 8)

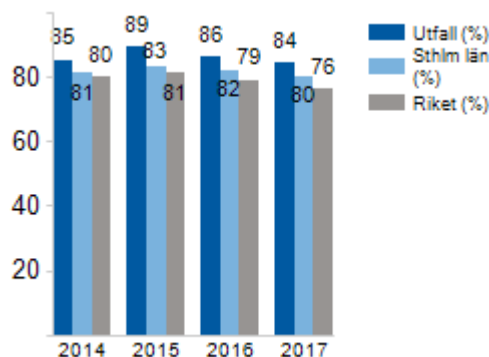

Diagrammet ovan visar att andelen elever som håller med påståendet 2017 är högst i årskurs 6 och lägst i årskurs 8. Resultaten har sjunkit i årskurs 3 jämfört med föregående år och har varierat över åren i årskurs 5/6 och 8. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

Resultatspridningen 2017 mellan skolorna är 31 procentenheter i årskurs 3, 27 procentenheter i årskurs 6 och 25 procentenheter i årskurs 8.

Värmdös resultat 2017 ligger i jämförelse med genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna ligger i princip på samma nivå i årskurs 3 (83), något över i årskurs 6 (81) och något under i årskurs 8 (75).¹²

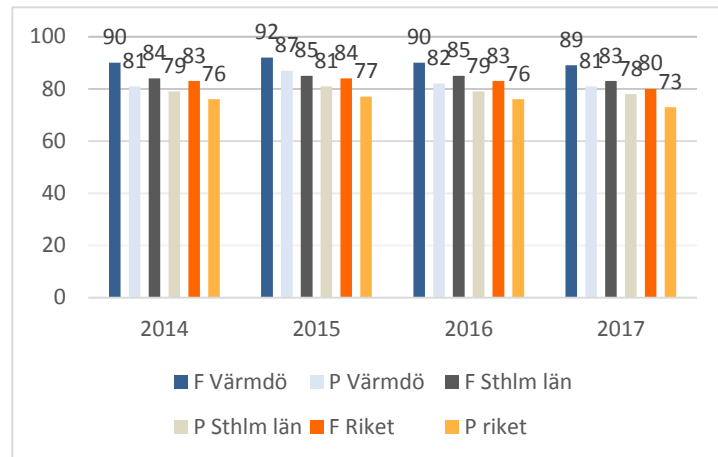
Diagram 8. Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen

Diagrammet ovan visar att andelen elever i årskurs 6 som har uppnått kunskapskraven i alla ämnen 2017 har sjunkit något jämfört med föregående år. Resultaten har varierat något över åren och har sjunkit de senaste tre åren. Värmdös resultat 2017 ligger något över Stockholms län och riket. Spridningen av resultaten mellan skolorna varierar från 72 till 93 procent.

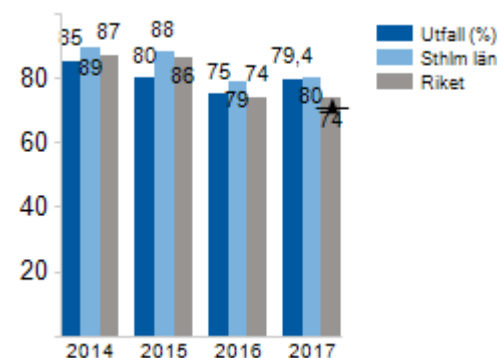
¹² Resultaten inom parantes är genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

Diagram 9. Andel flickor/pojkar i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen/skola

Diagrammet ovan visar att resultaten skiljer sig åt mellan flickor och pojkar. Värmdö kommuns resultat 2017 ligger över Stockholms län och riket. Andelen flickor som uppnått kunskapskraven är högre i alla skolor utom en. Skillnaderna i resultat mellan flickor och pojkar varierar mellan skolorna från 0 till 32 procentenheter. Tre av skolorna har ingen skillnad i resultaten mellan pojkar och flickor.

Diagram 10. Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen

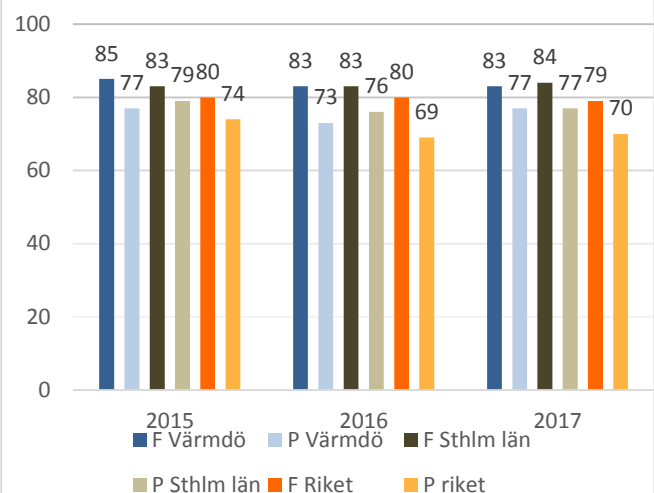
Diagrammet ovan visar att andelen elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i Värmdö har ökat något jämfört med föregående år. Över åren har resultaten varierat. Värmdös resultat 2017 ligger i princip på samma nivå som genomsnittet i Stockholms län och något över riket.

Resultaten 2017 varierar mellan skolorna från 60 till 90 procent. Det är främst två av skolorna som ökat sina resultat. Resultatspridningen 2017 (30 procentenheter) jämfört med 2016 (34 procentenheter) har minskat något.

Värmdös totalresultat 2017 exklusive nyinvandrade elever är 84 procent vilket är i princip på samma nivå som genomsnittet för Stockholms län (85) och något över riket (80).¹³ Det är främst en skolas resultat som påverkas av andelen nyinvandrade elever.

¹³ Resultaten inom parantes är genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna.

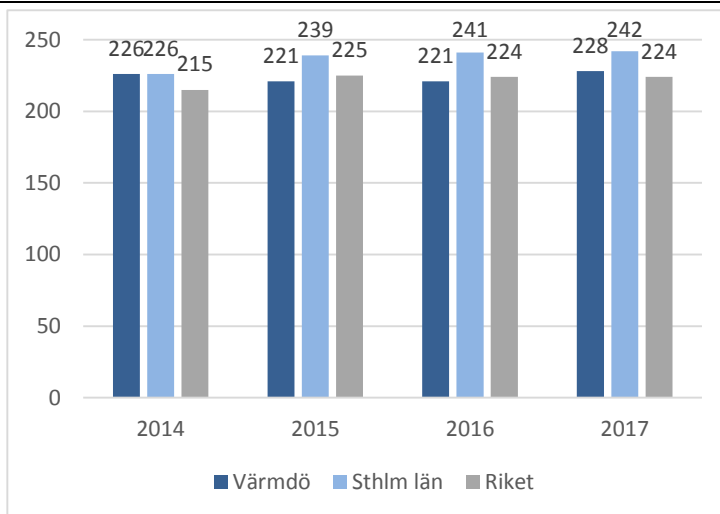
Diagram 11. Andel flickor/pojkar i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen/skola

Diagrammet ovan visar att andelen flickor som uppnått kunskapskraven är högre än andelen pojkar. Skillnaden i resultat mellan flickor och pojkar är i princip på samma nivå som riket 2017.

Skillnaden mellan flickor och pojkar varierar mellan merparten av skolorna från 2,5 till 17,5 % procent där andelen flickor som uppnått kunskapskraven är högre än andelen pojkar i tre skolor. Pojkarnas resultat är högre i två skolor 2017.

Diagram 12. Genomsnittligt meritvärde årskurs 9

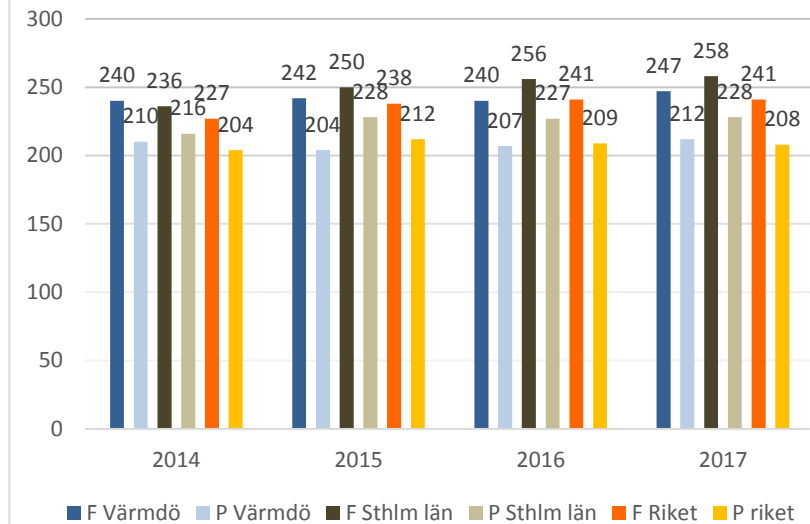

Diagrammet ovan visar att resultatet för Värmdö 2017 har ökat jämfört med föregående år. Över åren har resultaten varierat något. Värmdös resultat 2017 ligger under genomsnittet i Stockholms län och något över riket.

Resultaten varierar mellan merparten av skolorna från 192 till 259 poäng. De överlag främsta orsakerna till förändringen av resultatet är att två av skolornas resultat har ökat medan en skolas resultat har sjunkit. Resultatspridningen 2017 (67 poäng) jämfört med 2016 (74 poäng) har minskat.

Värmdös totalresultat exklusive nyinvandrade elever är 236 vilket är under genomsnittet för Stockholms kommun (251) och i princip på samma nivå som riket (234). Det är främst en skolas resultat som påverkas av andelen nyinvandrade elever.

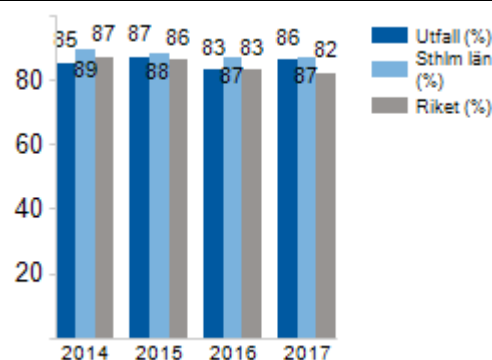
Diagram 13.
Genomsnittligt
meritvärde
flickor/pojkar
årskurs 9

Diagrammet ovan visar att flickors genomsnittliga meritvärde ligger över pojkarnas med 35 meritpoäng. Skillnaderna mellan flickor och pojkar har varierat något över åren. Skillnaden mellan pojkar och flickor i Värmdö kommun är något högre än i Stockholms län och ligger något högre än riket.

Skillnaden mellan flickor och pojkar i Värmdö kommuns skolor 2017 varierar mellan 2 till 69 poäng. Generellt ligger flickornas resultat över pojkarnas. Pojkarnas resultat i en skola ligger något över flickornas 2017 och då med två meritpoäng.

Diagram 14. Andel elever i årskurs 9 som uppnått behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram

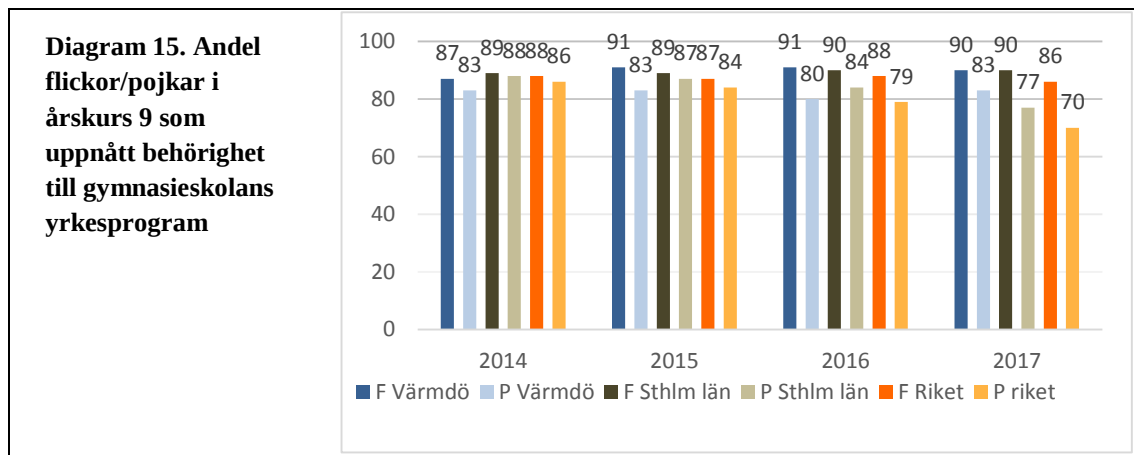

Diagrammet ovan visar att resultatet för Värmdö har ökat något jämfört med föregående år. Över åren har resultaten varierat. Värmdös resultat 2017 ligger i princip på samma nivå som genomsnittet i Stockholms län och något över riket.

Andelen behöriga elever 2017 varierar mellan skolorna från 67 till 100 procent. Det är främst en skolas resultat som påverkas av andelen nyinvandrade elever.

Resultatspridningen 2017 (33 procentenheter) jämfört med 2016 (40 procentenheter) har minskat.

För de övriga programmen var andelen behöriga elever 2017: estetiska (85), naturvetenskapliga och tekniska (84) samt ekonomi, humanistiska och samhällsvetenskap (84).

Diagrammet ovan visar att flickor i Värmdö kommun i högre grad än pojkar är behöriga till yrkesprogrammen. Skillnaderna mellan flickor och pojkar har ökat över åren. Skillnaderna mellan pojkar och flickor i Värmdö är mindre än i länet och i riket. I två skolor är 100 procent av flickorna och pojkarna behöriga. I en skola är det stora skillnader mellan flickor (78 procent behöriga) och pojkar (59 procent behöriga). I en skola är samtliga pojkar behörighet till yrkesprogrammen. I samma skola är 88 % av flickorna behöriga.

Områdesanalys kunskaper

Andel elever som uppnått kunskapskraven i årskurs 6 har sjunkit något jämfört med föregående år. Andelen är lägre i årskurs 9 ligger i princip på samma nivå som årskurs 6. Resultatet har ökat något jämfört med föregående år och ligger i princip lika med Stockholms län och över riket. Det genomsnittliga meritvärdet som har legat stabilt över de senaste tre åren har ökat 2017. Resultatet ligger under Stockholms län och högre än riket. Behörighet till yrkesprogram har varierat något över åren och andelen i Värmdö skiljer sig i princip inte från genomsnittet i Stockholms län och riket. Samtliga resultat varierar mellan skolorna och resultatspridningen är hög.

Det är generellt skillnad mellan pojkar och flickors resultat på kommunnivå. Storleken på skillnaden mellan flickor och pojkar varierar mellan skolorna.

Undersökningar har visat hur elevernas motivation och intresse har betydelse för deras prestation i ett ämne. De utvalda indikatorerna från kundundersökningen har betydelse för elevernas studiemotivation. 14

Generellt är elevsvaren i årskurs 3 högst och lägst i årskurs 8. Överlag är resultaten höga i årskurs 3. Elevsvaren i årskurs 6 har överlag sjunkit. Resultaten för föregående år för årskurs 6 gäller elever i årskurs 5.

Resultaten varierar på de indikatorer som påverkar elevernas studiemotivation. Eleverna anser i hög eller relativt hög grad att de får hjälp och stöd och att de får återkoppling om hur de ligger till kunskapsmässigt i årskurs 3 och 6. Eleverna i årskurs 8 anser i

¹⁴ Öppna Jämförelser Grundskola 2013 – hur motiverar skolan eleverna? SKL

förhållandevis låg grad att de känner till kunskapskraven. De är en låg andel elever i årskurs 8 som upplever i att skolarbetet gör de så nyfikna så att de får lust att lära sig mer där Värmdös resultat ligger under genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna. Överlag ligger resultaten för elever i årskurs 3 på samma nivå som genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna, årskurs 6 något över och årskurs 8 ligger under. Uppföljningen visar att resultaten i kundundersökningen varierar mellan skolorna.

Skolorna beskriver sitt arbete med lust att lära med stor variation. Skolorna arbetar varierande med faktorer som har bäring på studiemotivation vilket är synligt i skolornas beskrivningar men skolorna arbetar inte med alla faktorer som påverkar studiemotivation. Skolorna informerar på ett likartat sätt hur eleverna om bedömningen och hur de ligger till i varje ämne.

3.3 Trygghet

Undervisningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever har en miljö som genomsyras av trygghet och studiero.¹⁵ Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla goda kamratrelationer samt känna tillhörighet och trygghet i elevgruppen.¹⁶

Ordningsregler ska finnas för utbildningen och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp i skolan.¹⁷

Skolan ska ha en god arbetsmiljö och anordnas i en sund och säker miljö.¹⁸

Skolorna beskriver på olika sätt hur de arbetar med trygghet och studiero i utbildningen. Cirka hälften av skolorna beskriver att de arbetar med schemalagd personal i utsatta miljöer som omklädningsrum, hall, matsal, skolgård för att tillförsäkra trygghet. Ytterligare ett par skolor beskriver extra personal i klasserna i samma syfte. I cirka hälften av skolorna redovisningar framgår att de arbetar med att stärka sammanhållningen och gruppkänslan genom exempelvis organiserade gemensamma lekar, faddersystem eller ett skolövergripande uppträdande. Ett par skolor arbetar med strukturerade uppdelning av klasserna som exempelvis blandade grupper, eller fasta platser i till exempel klassrum och matsal samt inskolningsupplägg som anses gynna trygghet. Ett par skolor beskriver trygghetsveckor, temaveckor eller EQ-lektioner, men innehållet beskrivs inte konkret.

Cirka hälften av skolorna beskriver att de har ordningsregler och en skola låter eleverna dramatisera ordningsreglerna på skolans scen vid skolstart. Ett par av skolorna beskriver att ordningsreglerna har tagits fram tillsammans med eleverna.

En skola beskriver arbete med elevernas arbetsmiljö genom arbetsmiljörund och rutiner för hantering av material som kan vara skadligt som till exempel saxar. Ytterligare ett par skolor beskriver kartläggning av verksamheten genom exempelvis trygghetsvandringar och identifiering av riskområden, men det framgår inte om kartläggningen fokuserar på elevernas arbetsmiljö.

---

¹⁵ Skollagen 5 kap.

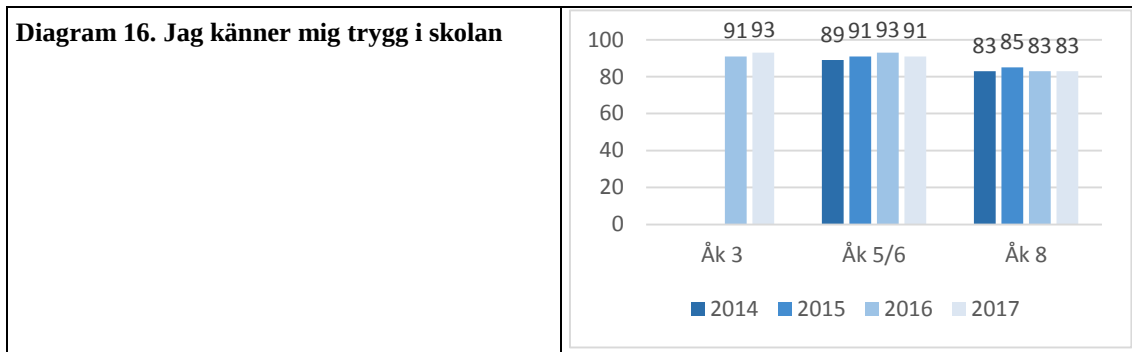
¹⁶ Läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshemmet 2011.

¹⁷ Skollagen 5 kap.

¹⁸ Skollagen 5 kap 4 §, (Arbetsmiljölagen (1977:1160) 2 kap 2 §.

Ett par skolor konstaterar att resultaten på kundundersökningen har ökat sedan föregående år eller att eleverna är trygga.

Diagrammet ovan visar andelen eleverna som känner sig trygga i skolan. Andelen är något högre för elever i årskurs 3 än för årskurs 6 och lägre i årskurs 8. Resultaten i årskurs 3 och 6 har ökat något sedan föregående år, medan andelen har varierat för årskurs 8 över en fyraårsperiod. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

- Resultaten för elever i årskurs 3 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (90 %). Det finns resultatspridning mellan skolorna (74 till 100 %). Resultatspridningen har varit ökat något från föregående år (2016 var spridningen mellan 80 till 100 %). En skola sticker 2017 ut med längre andel elever som känner sig trygga i skolan.
- Resultaten för elever i årskurs 6 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (87 %). Det finns viss resultatspridning mellan skolorna (15 procentenheter). Resultatspridningen har varit relativt konstant över fyraårsperioden.
- Resultaten för elever i årskurs 8 ligger något lägre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (86 %). Det finns viss resultatspridning mellan skolorna (14 procentenheter). Resultatspridningen har minskat något under fyraårsperioden. Andelen som håller med påståendet har sjunkit för de skolor som föregående år hade högst resultat och ökat för de skolor som föregående år hade lägst resultat.

Områdesanalys trygghet

Samtliga skolor genomför några aktiviteter för att uppfylla målen om en miljö som genomsyras av trygghet, men de olika skolorna beskriver olika delar av trygghetsskapande aktiviteter. Skolorna behöver utveckla sina beskrivningar som gynnar en trygg miljö med studiero

Kränkande behandling

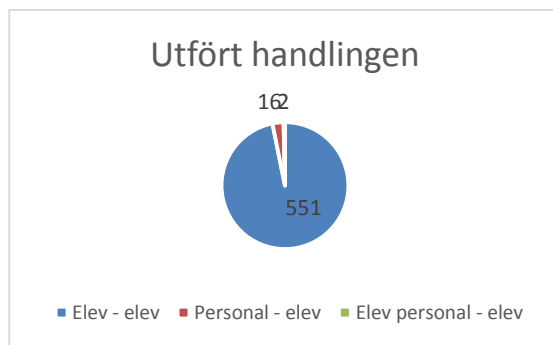
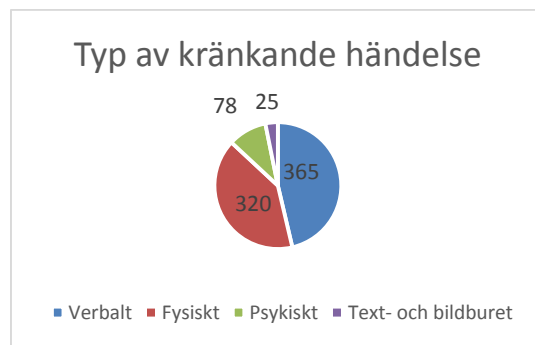
Skolan ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.¹⁹

¹⁹ Skollagen 6 kap. 6 §, 7 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 17 §.

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Anmälningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt om en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).²⁰

Cirka hälften av skolorna beskriver att de har en plan mot kränkande behandling och främjande för likabehandling som de arbetar utifrån, men konkretiserar inte arbetet vidare. Flertalet av skolorna beskriver att de arbetar för att främja likabehandling och motverka kränkande behandling genom ett aktivt trygghetsteam/trygghetsgrupp/samarbete med Friends. Cirka hälften av skolorna beskriver sin kartläggning av verksamheten och ger exempel på enkäter eller trygghetsvandringar/trygghetspromenader/husmodellen. En av dessa beskriver en gedigen kartläggningsinsats med kartläggning i klasserna fyra gånger per år, analys av rastvärdars observationer, analys av dokumenterade kränkande händelser, trygghetspromenader och elevintervjuer.

569 händelser har anmälts som kränkande till huvudmannen under läsåret 2016/17. Föregående läsår anmäldes 263 händelser. Antalet elever i grundskolan var drygt 4000 elever läsåret 2016/17. Nedan följer statistik om uppgifterna som lämnats genom anmälan.

Diagram 17**Diagram 18**

Diagrammen ovan visar att flertalet av händelserna som anmälts uppgavs ha utförts av en annan elev. Händelserna var ofta av verbal eller fysisk art.

²⁰ Skollagen 6 kap. 10 § och diskrimineringslagen (2008:567) 3 kap. 7 §.

Diagram 19

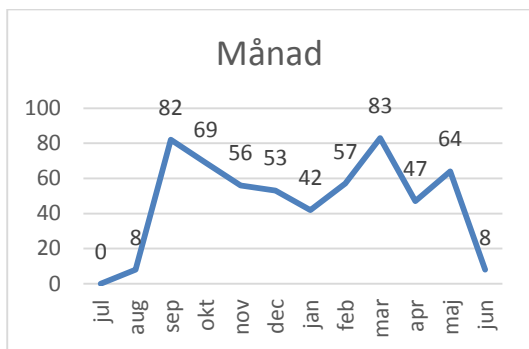
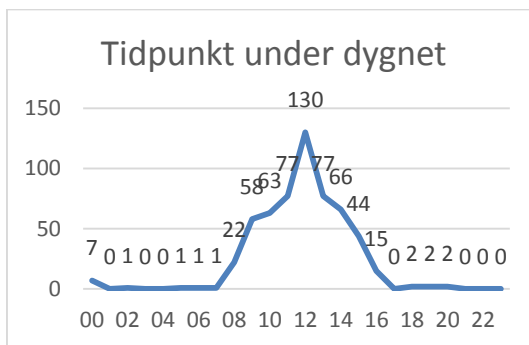

Diagram 20

Diagrammen ovan visar hur de händelser som anmälts fördelar sig över läsåret och dygnet. Händelserna är relativt jämt fördelad under läsåret, med toppar i september och mars månad och har oftast inträffat under skoltid.

Diagram 21

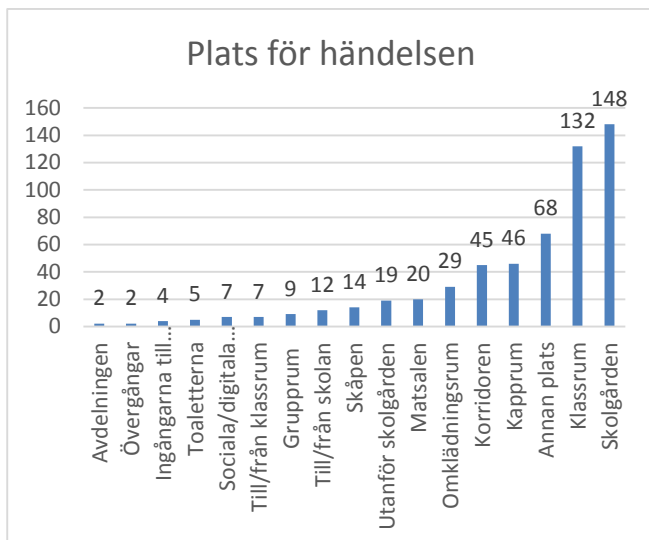
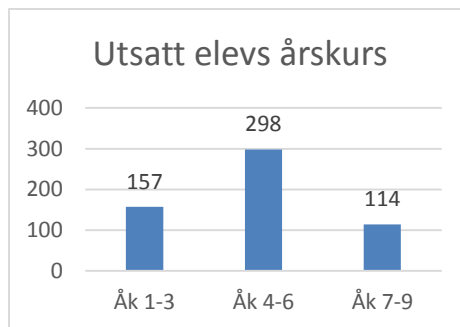
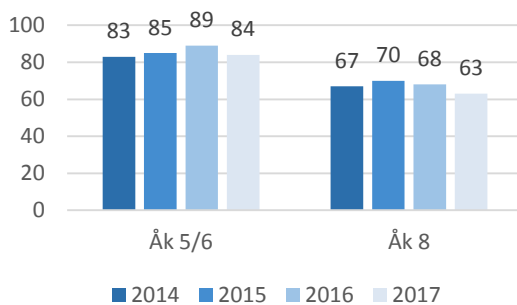

Diagram 22

Diagrammen ovan visar vart händelserna inträffat och i årskurs för eleven som upplevde sig utsatt. Flest händelser inträffade på skolgården eller i klassrummet och för elever i årskurs 4-6.

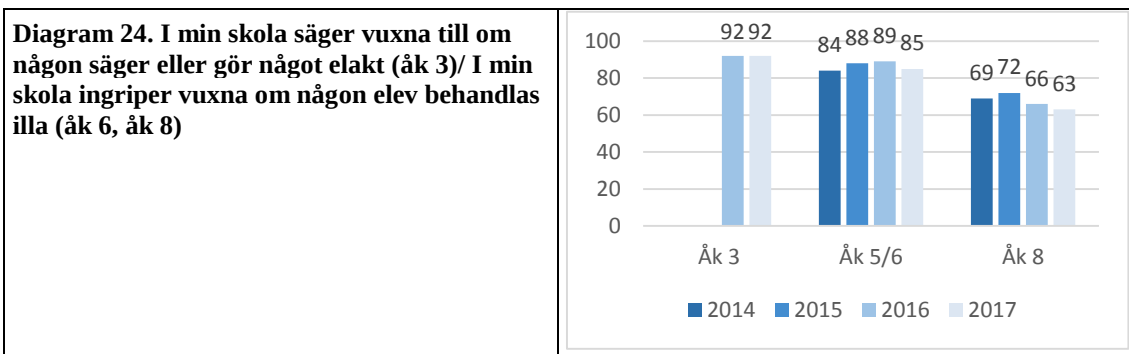
Diagram 23. Skolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t ex mobbning (åk 6)

Diagrammet ovan visar andelen eleverna som upplever att skolan arbetar mot kränkande handlingar. Andelen är högre för elever i årskurs 6 än för elever i årskurs 8. Resultaten i årskurs 6 har varierat, medan andelen har minskat något för årskurs 8 över en

fyraårsperiod. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

- Resultaten för elever i årskurs 6 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (81 %). Det finns resultatspridning mellan skolorna (från 72 till 93 %). För samtliga skolor förutom en som ligger konstant har andelen minskat sedan föregående år.
- Resultaten för elever i årskurs 8 ligger lägre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (74 %). Det finns resultatspridning mellan skolorna (från 48 till 76 %). Andelen elever som upplever att skolan arbetar medvetet mot kränkande handling har minskat jämfört med föregående år för samtliga skolor förutom en som har ökat. Denna skola har högre resultat än de andra skolorna. Två skolor har lägre andel än de övriga skolorna.

Diagrammet ovan visar andelen elever som upplever att skolan arbetar mot kränkande handlingar. Andelen är högre för elever i årskurs 6 än för elever i årskurs 8. Resultaten i årskurs 6 har varierat, medan andelen har minskat något för årskurs 8 över en fyraårsperiod. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

- Resultaten för elever i årskurs 3 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (91 %). Det finns resultatspridning mellan skolorna (från 66 till 100 %). En skola har längre andel elever som upplever att vuxna på skolan säger till om någon säger eller gör något elakt än övriga skolor.
- Resultaten för elever i årskurs 6 ligger något över genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (79 %). Det finns resultatspridning mellan skolorna (från 70 till 90 %).
- Resultaten för elever i årskurs 8 ligger något lägre än genomsnittet i VÅGA VISA-kommunerna (70 %). Det finns resultatspridning mellan skolorna (från 45 till 74 %). Två skolor har längre (55 %) respektive mycket lägre (45 %) andel elever som upplever att vuxna på skolan säger till om någon säger eller gör något elakt än övriga skolor.

Områdesanalys kränkande behandling

Skolorna anmäler händelser inom ramen för kränkande behandling till huvudmannen. Jämfört med tidigare läsår anmäls fler händelser vilket möjliggör att händelsen kan utredas, åtgärdas, följas upp och utvärderas. Cirka hälften av skolorna beskriver att verksamheten kartläggs genom enkäter och trygghetspromenader i syfte att förebygga kränkande händelser. En skola genomför skolan gedigna kartläggningsinsatser där även en analys av anmälningar av kränkande händelser är en del av kartläggningen. Övriga skolor behöver utveckla kartläggningen genom att inkludera analys av anmälningar om kränkande händelser för att kunna planera lämpliga förebyggande åtgärder. Det främjande arbetet beskrivs sporadiskt i redovisningarna. Resultatet från kundundersökningen visar att andelen elever som känner att skolan arbetet medvetet mot kränkande handlingar och anser att vuxna ingriper om någon behandlas illa skiljer sig åt mellan skolorna. I årskurs 8 är andelen lägre än årskurs 6. Detta tillsammans med att skolornas egna beskrivning av arbetet skiljer sig åt kan tyda på en skillnad i hur skolorna arbetar med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling. I Värmdö kommun behöver arbetet med att förebygga kränkande behandling och främja likabehandling fortsätta utvecklas för att uppfylla de nationella målen.

3.4 Särskilt stöd

Processen om särskilt stöd ska omfatta följande steg:

- *Upptäcka: personalen uppmärksammar att en elev riskerar att inte utvecklas i riktning mot kunskapsmålen i läroplanen eller mot att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.*
- *Utreda: en utredning av elevens eventuella behov av särskilt stöd genomförs och dokumenteras.*
- *Beslut fattas om åtgärdsprogram.*
- *Uppföljning och utvärdering.²¹*

Skolorna beskriver på ett bra sätt rutiner för att upptäcka behov av särskilt stöd. Några skolor beskriver även att elevhälsan kopplas in i ett tidigt skede, vid funderingar om behov av extra anpassningar, för att identifiera behov och stödja lärare och skolpersonal i arbetet med anpassningar.

Av beskrivningarna framkommer att rutiner finns som säkerställer att en utredning av eventuellt stödbehov görs. De flesta beskriver också att det finns en tydlig ansvarsfördelning, och att en bedömning görs från fall till fall vilka kompetenser som ska vara med i utredningen. Hur utredning och pedagogisk kartläggning (på individ, grupp- och skolnivå) går till framkommer inte på ett tydligt sätt. Hälften av skolorna beskriver att en bedömning görs i elevhälsoteamet av vad som behöver göras i utredningen, t ex screening av läs- och skriv, logopedutredning, medicinsk konsultation, pedagogisk kartläggning. Det är också otydligt hur utredningen dokumenteras.

Hälften av skolorna beskriver en rutin både för beslut att upprätta samt beslut att inte upprätta åtgärdsprogram. Två skolor saknar en beskrivning av rutin för beslut.

---

²¹ Skolverkets allmänna råd ”Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram”

Någon skola beskriver att elevhälsoteamet beslutar om vem som ska ta fram förslag till åtgärdsprogram. Ansvarsfördelningen vid upprättande av åtgärdsprogram framkommer i övrigt inte i beskrivningarna. Ingen skola beskriver rutiner för att utarbeta ett åtgärdsprogram och det går inte av beskrivningarna att utläsa hur ett åtgärdsprogram tas fram mer än att det finns en koppling till utredning och kartläggning. Hur skolan tar fram konkreta utvärderingsbara åtgärder utifrån utredningen och den pedagogiska bedömningen saknas.

Alla skolor jobbar med ett åtgärdsprogram per elev, oavsett antal ämnen.

Det finns få exempel på åtgärder som sätts in. Det finns ingen beskrivning av rutiner för beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång - t ex hur de tidsätts och följs upp med särskilt fokus tidsbegränsning och återgång.

Ingen skola beskriver hur man ser till att alla involverade inleder arbetet så snart åtgärdsprogrammet är beslutat.

Skolorna har rutiner för att säkerställa att utvärdering och uppföljning av beslutade åtgärder genomförs kontinuerligt, antingen i form av specifika tidsintervall eller löpande på initiativ av specialpedagog. Det är otydligt vilka som ingår i utvärderingen, om det inkluderar alla som är involverade i stödinsatserna. Någon närmare beskrivning av hur utvärderingen går till saknas.

Hur det går till när ett åtgärdsprogram avslutas beskrivs av en skola.

En skola beskriver uppföljning på generell nivå i form av bedömningskonferenser 4 ggr per år.

Kommunikation med vårdnadshavare beskrivs i olika omfattning av skolorna, men det är otydligt i vilka steg i processen som detta sker.

I sin analys konstaterar några skolor att processen fungerar bra och att rutiner finns. Exempel på sådant som fungerar väl är organisatoriska förändringar för att öka flexibilitet för att möta behov, en tydlig process och samma krav på dokumentation som gör det lättare att följa upp utveckling och lärande, och bra samarbete mellan skola och fritidshem. En skola beskriver att det kompetenslyft som deltagande i SPSM utbildning för hela elevhälsoteamet inneburit fått positiva effekter.

Exempel på sådant som fungerar mindre bra är svårigheter att få till tillräckligt med tid för specialpedagog, dåliga förutsättningar för inkludering, bristande information i övergångar och ekonomiska förutsättningar. Hälften av skolorna beskriver att stödbehoven ökat de senaste åren.

Områdesanalys särskilt stöd

I föregående års kvalitetsrapport konstaterades att tydligheten i beskrivningarna varierade mycket. Det var därför svårt att dra slutsatser om hur väl det faktiska arbetet fungerade. Inför denna rapportering har de stödfrågor som enheterna fått för att beskriva och analysera området tydliggjorts. Många beskrivningar av *hur* enheten jobbar med de olika delarna saknas även denna omgång i stor utsträckning, vilket gör att det fortfarande är svårt att dra detaljerade slutsatser om hur väl processen fungerar i praktiken. Det går att konstatera vissa vanligt förekommande brister, samt att kvaliteten i processen, och inte bara beskrivningarna, varierar.

I föregående rapport beskrevs att det var oklart hur elevhälsans kompetens togs tillvara i ett tidigt skede, samt vilken roll elevhälsan har och hur kompetensen tas tillvara även i senare skeden. Här har stora förbättringar skett, och alla skolor (9 av 10) har kunnat beskriva elevhälsans roll. Hur tidigt elevhälsans kompetens tas tillvara är fortfarande oklart i hälften av rapporterna.

Det går fortfarande inte att dra någon slutsats rörande uppfyllelse av krav för utredning av särskilt stöd. Eftersom digital elevakt har införts kan konstateras att blanketter och andra mallar har ersatts av detta system som är lika för alla skolor och som uppfyller krav. En tydligare beskrivning av rutinerna på skolan för vad som ska ingå i en utredning, hur elevens skolsituation ska kartläggas, och hur en pedagogisk bedömning av stödbehov ska ske är fortfarande nödvändig. På flera skolor är dessa rutiner bristfälliga.

Upprättande och beslut om åtgärdsprogram är även denna gång den del som beskrivs minst. Beskrivning av rektors beslut att inte upprätta åtgärdsprogram finns nu hos hälften av skolorna. Utifrån beskrivningarna och tidigare resultat i internkontroller kan ändå konstateras att det finns behov av att fortsätta utveckla detta arbete i verksamheterna.

Av analysen bör framgå hur väl skolan uppfyller kraven. En sådan bedömning görs bara av knappt hälften av skolorna.

Utifrån kraven för området särskilt stöd görs bedömningen att processbeskrivningarna och analysen behöver fortsätta utvecklas. Det finns ett behov av att fortsätta följa skolornas arbete med utredning, samt upprättande, uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram. Då kvaliteten hos de olika skolorna varierar vilket påverkar likvärdigheten finns behov av riktade stödinsatser till vissa skolor i arbetet med särskilt stöd.

3.5 Elevhälsa

Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För insatserna ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.²²

Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsans arbete ska främst vara hälsofrämjande och förebyggande. Hälsofrämjande arbetet kan till exempel vara att elevhälsan bidrar till att skapa en god lärandemiljö och ett gott skolklimat, samverkar med rektor vid utbildningsinsatser, organisationsplanering och organisationsutredningar samt informerar och diskuterar reaktioner på och hantering av prestationskrav och stress med eleverna. Förebyggande arbetet kan exempelvis vara att elevhälsan bidrar till att identifiera riskområden via kartläggningen av verksamheten, utarbeta rutiner för att tidigt upptäcka elever som behöver stöd eller handla skolpersonal.²³

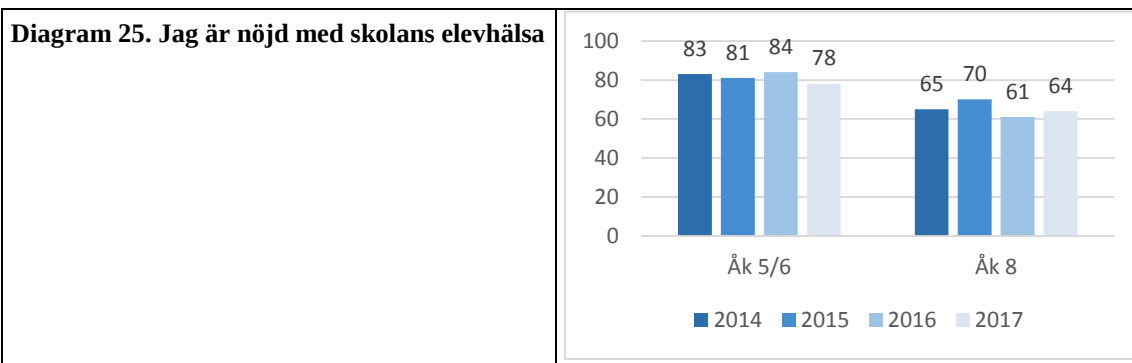
---

²² Skollagen 2 kap. 25 §

²³ Skollagen 2 kap. 25 §, Socialstyrelsen och Skolverket *Vägledning för elevhälsan*, 2016.

Samtliga skolor förutom en beskriver att de har tillgång till skolsköterska, kurator och specialpedagogisk kompetens. Ett par beskriver tillgång till psykolog, själva eller att det anlitas vid behov. Endast en skola beskriver att skolläkaren ingår i elevhälsan.

Cirka hälften av skolorna beskriver att de stödjer elevernas utveckling mot målen och ger exempel på delaktighet i elevstödsprocesser. En skola beskriver också att elevhälsan systematiskt följer upp elevernas kunskapsresultat. Cirka hälften av skolorna beskriver att elevhälsan arbetar hälsofrämjande och förebyggande. Av dessa ger ett par skolor exempel där elevhälsan är delaktig i utbildningsinsatser för personal, genomför föreläsningar till föräldrar och en exemplifierar genom handledning till personal på skolorna. Det beskrivs också generellt att elevhälsan ger skolledningen information, råd och utredningar om elevens lärande, utveckling och hälsa, men det vidare. En skola beskriver generellt att elevhälsan träffar olika grupper och samtar, men det utvecklas ytterligare. Flertalet skolor ger exempel på åtgärdande arbete med att hantera problem och situationer som uppstått i en organisation, grupp eller hos en individ som till exempel arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Diagrammet ovan visar andelen elever som är nöjd med skolans elevhälsa. Flertalet av eleverna i årskurs 6 jämfört med drygt hälften av eleverna i årskurs 8 uppger att de är nöjda med skolans elevhälsa, det vill säga andelen är högre i årskurs 6 än i årskurs 8. Andelen har minskat något i årskurs 6, medan andelen har varierat i årskurs 8 under en fyraårsperiod. Att notera är att resultaten för svarsgruppen 5/6 omfattar svar från elever i årskurs 5 perioden 2014-2016 och resultatet 2017 gäller elever i årskurs 6. Det är i princip samma elever som besvarade enkäten 2016 som 2017.

- Andelen i årskurs 6 skiljer sig åt mellan skolorna (från 70 till 91 %). Två skolor har en högre andel än övriga skolor.
- Andelen i årskurs 8 skiljer sig åt mellan skolorna (från 49 till 79 %). En skola har högre resultat och en skola har lägre resultat än övriga skolor.

Områdesanalys elevhälsa

Skolläkare är placerad på central förvaltning, men endast en skola har beskrivit skolläkaren som en del i de kompetenser som ska ingå i elevhälsan. Det kan tyda på att skolläkaren inte är en integrerad del i elevhälsan. Endast ett par skolors beskrivningar framgår det att eleverna har tillgång till psykolog. Värmdö kommun behöver säkerställas att eleverna har tillgång till de kompetenser som ska ingå i elevhälsan för att uppfylla de nationella målen.

Det framgår att ett par skolor genomför någon hälsofrämjande eller förebyggande aktivitet, men det behöver tydligare beskrivas ett heltäckande hälsofrämjande och förebyggande arbetet för att uppfylla de nationella målen.

Resultatet från kundundersökningen visar att andelen elever som är nöjda med skolans elevhälsa skiljer sig åt mellan skolorna och färre elever i årskurs 8 är nöjda än i årskurs 6. Resultatet från kundundersökningen tillsammans med att skolornas beskrivningar av arbetet skiljer sig åt pekar på att arbetet behöver utvecklas.

3.6 Studie- och yrkesvägledning

Elever ska ha tillgång till personal med sådan kompetens som kan tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning (syv).²⁴För att få anställas utan tidsbegränsning ska studie- och yrkesvägledaren ha utbildning avsedd för sådan verksamhet.²⁵

Studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden.²⁶

Eleven ska utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ, förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval samt utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut.²⁷

Cirka hälften av skolorna beskriver att de har en anställd studie- och yrkesvägledare, på en skola beskrivs studie- och yrkesvägledningskompetens finnas hos lärare och en pedagog som ansvarar för att särskilt vägleda eleverna. Cirka hälften av skolorna beskriver uttryckligen att studie- och yrkesvägledningen är en del av undervisningen med aktiviteter ledda av mentorer och lärare, medan andra beskriver aktiviteter som ska/bör genomföras, men det framgår inte om det faktiskt har genomförts. Ett par skolor beskriver att de arbetar med att utveckla elevernas kunskaper om sig själv, en skola exemplifierar med att ha tema om drömmar och framtid samt värderingsövningar och en annan med genomförande av rollekar och att eleverna får öva på att presentera sig själv. Flertalet av skolorna beskriver hur de arbetar för att utveckla elevernas kunskaper om sig själv genom exempelvis prao, information om olika yrken, studiebesök, gymnasieinformation och information om språkval. En skola kopplar ihop arbetet med elevernas kunskaper om sig själv och olika valalternativ och beskriver även att de genomför en mängd aktiviteter för att utveckla elevernas självkänedom, förmåga att göra självständiga val för framtiden och ge kunskap om olika yrken. Skolan beskriver också att eleverna ska kunna fatta väl underbyggda beslut om fortsatta studier och framtida yrkes- och karriärvägar. Det konkretiseras dock inte.

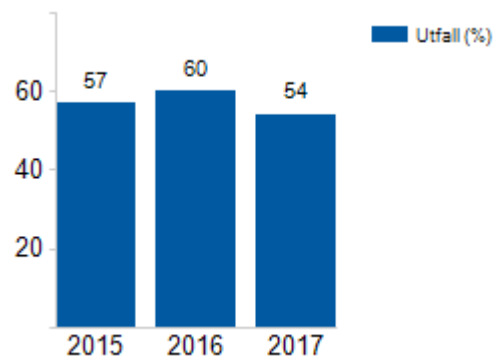
---

²⁴ Skollagen 2 kap. 29 §.

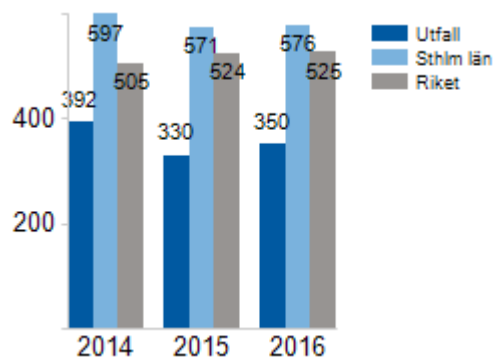
²⁵ Skollagen 2 kap 30 §.

²⁶ Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie och yrkesvägledning*, 2013, s 15.

²⁷ Skolverkets allmänna råd *Arbete med studie och yrkesvägledning*, 2013, s 12ff.

Diagram 26. Skolan förbereder mig väl inför framtida val av utbildning och yrke (åk 8)²⁸

Diagrammet ovan visar att knappt hälften av eleverna anser att skolan förbereder de väl inför framtida val av utbildning och yrke. Andelen har minskat något över en treårsperiod.

Diagram 27. Antal elever åk 7-9 per syv (gr)

Diagrammet ovan visar antal elever per studie- och yrkesvägledare. Antalet har varierat över en treårsperiod. Värmdö kommun har färre antal elever per studie- och yrkesvägledare, det vill säga högre täthet av studie- och yrkesvägledare, jämfört med Stockholms län och riket.

Områdesanalys studie- och yrkesvägledning

Värmdö kommun har god tillgång till studie- och yrkesvägledare jämfört med Stockholms län och riket. Cirka hälften beskriver att eleverna har tillgång till studie- och yrkesvägledare och att eleverna även vägleds under utbildningen. Det är dock inte säkerställt att samtliga elever i Värmdö kommun har tillgång till studie- och yrkesvägledningskompetens i enlighet med de nationella målen.

Det framgår att flertalet arbetar med att ge eleverna kunskaper om olika valalternativ, men det är endast ett par skolor som beskriver ett arbete med att utveckla elevernas kunskaper om sig själv och endast en skola som allmän beskriver utvecklande av förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativ för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval samt utvecklande av färdigheter att genomföra sitt beslut. Endast drygt hälften av eleverna anser att skolan förbereder dem inför framtida val av utbildning och yrke.

²⁸ Frågan kommunspecifik för Värmdö kommun och det finns därför inga jämförande resultat från VÅGA VISA-kommunerna.

Värmdö kommun behöver säkerställa att samtliga elever får tillgång till studie- och yrkesvägledningskompetens, att vägledningen sker kontinuerligt och integrerat i undervisningen samt tillförsäkra arbetet med att utveckla elevernas kunskaper om sig själv, förmågan att väga samman personliga alternativ med studie- och yrkesval och färdigheter att genomföra sina beslut för att uppfylla de nationella målen.

3.7 Systematiskt kvalitetsarbete

Flertalet av skolorna beskriver en övergripande process där man följer upp verksamheten årsvis. I verksamheterna sker en helårsutvärdering utifrån sådant som betygsresultat och cirka hälften av skolorna följer upp resultat från kundundersökningen. I cirka hälften av skolorna beskrivs arbetsprocessen som att ett analysarbete genomförs på APT med samtliga anställda och/eller i arbetslagen. Ett par skolor redovisar att det sedan är i ledningsgruppen som beslut om utvecklingsåtgärder tas fram. Cirka hälften av skolorna redogör för att de använder Schoolsoft som ett verktyg för periodbedömningar och för dokumentation av kvalitetsarbete. Ett par skolor har elevkonferenser halvårsvis. Cirka hälften av skolorna beskriver att det vardagliga arbetet i verksamheten följs upp löpande eller varje aktivitet eller veckovis.

Flertalet av skolorna beskriver hur pedagogerna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom deltagande på olika former av möten där uppföljning sker.

Ett par skolor redovisar att de har elevdemokratiska mötesformer såsom elevråd eller klassråd där eleverna görs delaktiga i arbetet. En skola genomför fördjupande enkäter till eleverna och har diskussioner med eleverna i klassrummet.

Flertalet av skolorna dokumenterar i Schoolsoft. Ett par beskriver att man har egna mallar eller att man dokumenterar i protokoll

Områdesanalys systematiskt kvalitetsarbete

Utifrån verksamheternas beskrivningar framgår att det finns en process på enhetsnivå där främst elevresultat följs upp. Hur övriga nationella mål följs upp i verksamheterna är inte tydligt och saknas i beskrivningarna.

Skolorna beskriver att de har processer på enhetsnivå där elevresultaten följs upp vid bestämda tillfällen och mötesformer. Beskrivningar om hur uppföljning och analys genomförs i det dagliga arbetet är mer otydligt. I dessa processer saknas även ansvarsfördelning. Skolorna beskriver inte hur eleverna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Analys och bedömning av måluppfyllelse behöver utvecklas i verksamheternas redovisningar.

Flertalet skolor beskriver att de dokumenterar verksamheten i Schoolsoft och utöver det är det otydligt hur verksamheten dokumenteras både i det vardagliga arbetet och på enhetsnivå. Utöver olika former av möten är det oklart beskrivet hur vårdnadshavare konkret ges möjlighet till delaktighet i skolornas systematiska kvalitetsarbete.